

รายงานฉบับสมบูรณ์

การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูย และเขมร
: กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

A study of Drinking Alcohol Behavior to the Impact Healthy and Community and Attitudes toward the Drinking culture of Ethnic Groups Laos , Kui and Khmer
: A Case Study of Sisaket Province

(ข้อตกลงเลขที่ 60-A1-0003 รหัสโครงการ 58-00-1258)

โดย

ธัญวรัตน์ แจ่มใส

กล้าณรงค์ วงศ์พิทักษ์

อนุพันธ์ ประจำ

ศรณรงค์ ปล่องทอง

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

มกราคม พ.ศ. 2561

รายงานฉบับสมบูรณ์

การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและ
ชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูย และเขมร
: กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
(ข้อตกลงเลขที่ 60-A1-0003 รหัสโครงการ 58-00-1258)

โดย

ธัญวรัตน์ แจ่มใส

กล้าณรงค์ วงศ์พิทักษ์

อนุพันธ์ ประจำ

ศรณรงค์ ปล่องทอง

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

มกราคม พ.ศ. 2561

Final Report

A Study of Drinking Alcohol Behavior to the Impact Healthy
and Community and Attitudes toward the Drinking Culture
of Ethnic Groups Laos , Kui and Khmer

: A Case Study of Sisaket Province

(Contract no 60-A1-0003 Project code 58-00-1258)

By

Thanwarut Jamsai

Klarnarong Wongpituk

Anupan Prajum

Sonnarong Pongtong

This Project was Supported by

Thai Health Promotion Foundation (Thai Health)

January, 2018

คำนำ

โครงการวิจัย การศึกษาพฤติกรรมกรรมการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการตีมของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูยและเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มุ่งเน้นการศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการตีมสุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตีมสุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัย ร่วมกับ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) และขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่เปิดโอกาสและอนุเคราะห์ในด้านสาธารณูปโภค และขอขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งคณะผู้วิจัยทุกท่าน ที่ทำให้การวิจัยนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานผลการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางในการพัฒนา งานส่งเสริมด้านสุขภาวะ และการลด ละ เลิก การตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เพื่อให้ประชาชนในประเทศ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและปกติสุข สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

คณะผู้วิจัย

มกราคม 2561

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ และชุมชนและทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูย และเขมร: กรณีศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยการสนับสนุนงบประมาณ จาก สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และการสนับสนุนจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ที่ได้ให้การ สนับสนุนทุนดำเนินการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2560

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี อันเนื่องมาจากการสนับสนุนและให้ความร่วมมือ ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ปราชญ์ท้องถิ่น เยาวชน ตัวแทนประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในพื้นที่ และหน่วยงานท้องถิ่นในระดับพื้นที่ ตลอดจน ที่ปรึกษาทุกฝ่ายที่กรุณาช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการ ทำวิจัยจนสำเร็จและสมบูรณ์ทุกขั้นตอน และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ให้โอกาสและสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจน กระบวนการศึกษาและดำเนินงานวิจัย

คุณประโยชน์และองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ขอมอบเป็นแนวทางเพื่อใช้ประโยชน์ใน การศึกษาวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมด้านสุขภาวะของประชาชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ เจริญก้าวหน้าต่อไป

คณะผู้วิจัย

มีนาคม 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้กรณีศึกษาพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 95 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดทั้งวัน กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนศรีสะเกษ มีความเชื่อ ความคิด ทัศนคติ และค่านิยม เกี่ยวกับการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการนำสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาใช้ประกอบในประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า บุคคลที่ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.4 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 49.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 81.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 31.7 ช่วงเวลาที่ดื่มส่วนใหญ่ เป็นช่วงเวลา 18.00 น. ค่าใช้จ่ายในการดื่มต่อเดือน จำนวน 500 - 999 บาท สาเหตุการดื่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มแก้เครียด/ผ่อนคลาย นิยมดื่ม สุราขาว เบียร์ และสุราสี รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลรวมพบว่า 1) ด้านวิถีประชาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.84) ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.82) ด้านวัฒนธรรมกลุ่มฯ และชุมชน สังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$, S.D. = 1.01) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ ความเชื่อ บุคคล ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มชาติพันธุ์ พฤติกรรม พื้นที่ชายแดน

Abstract

The purposes of this research are: 1) to study the behavior style of alcohol drinking and alcohol beverages products by means of way of life, belief, rituals, traditions and ethnicity group culture into border area, Si Sa Ket province 2) to study factors of alcohol drinking & alcohol beverage along way with ethnicity, personnel, family, society, and environment to ethnicity group into Si Sa Ket province border area. This research is cordially contributed with Si Sa Ket province case study border area. This paper is implemented with Mixed Methodology technique such as interview, observation, and focus group from target group 95 respondents and from sampling group 388 household.

The research findings are as follows:

1. The style of alcohol drinking behavior & alcohol product is in relevant with belief, ritual tradition, and culture of ethnicity group into border area Si Sa Ket province. The research result is found that all entire people aged of involvement and relation with alcohol drinking & alcohol beverage all days. The Ethnicity group of border area Si Sa Ket province is related with belief, thinking, attitude and value by means of amulet faith, holy things, including alcohol drinking for tradition & ritual ceremony.

2. The concurrent factors is related with alcohol drinking & alcohol beverage in dimension with ethnicity group, personnel, family, society, and environment of ethnicity group into border area, Si Sa Ket province. The research result is alcohol drinking person who is mostly male sex, percentage 53.4%, aged between 41-50 years old, being ethnicity group to Khmer, percentage at 49.2%. The level of education is primary school, percentage at 81.4%, career occupation of agriculture farmers, income lower than 5,000 baht/ year, percentage at 31.7%. The time duration is 18.00 p.m., the drinking spending per a month for 500-999 baht, the cause of alcohol drinking is relax and stress decrease diminishing. The alcohol drinking person drinks pure alcohol and intensified alcohol, beer, and the others. The behavior of alcohol drinking & alcohol beverage is found that 1) the dimension of civil way of life is a medium level ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.84), the dimension of ritual tradition and culture is a maximum level ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.82), the dimension of cultural group & community, society is a medium level ($\bar{x} = 3.16$, S.D. = 1.01). In a nut shell, the involved factors is related with alcohol drinking and alcohol beverage from ethnicity group into border area, Si Sa Ket province such as sex, career, income, belief, personnel, community, society, and environment statistical significantly level at 0.05 constantly.

Keywords: Alcohol & Alcohol beverages, Ethnicity Group, Behaviors, Border Area

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม	9
แนวคิดเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และชาติพันธุ์วรรณา.....	15
ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาทางสังคม.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ.....	18
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	27
วิธีดำเนินการวิจัย.....	27
ประชากร กลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มตัวอย่าง	28
ขอบเขตการศึกษา.....	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)	35
บทที่ 4 ผลการการศึกษา.....	38
รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ วรรณนาในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ.....	38
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์ วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ.....	77
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	107
สรุปผลการวิจัย.....	108
อภิปรายผล.....	119
ข้อเสนอแนะ.....	123
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	133
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ให้ข้อมูล.....	134
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	140
ภาคผนวก ค เครื่องมือวิจัย.....	142
ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรมเก็บข้อมูลวิจัย.....	163
ภาคผนวก จ ประวัติคณะวิจัย.....	168

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 จำนวนการสู่มตัวอย่างแบบสอบถาม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ.....	29
4.1 เปรียบเทียบบทบาทสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเพณีพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ญ (ส่วย) และลาว ในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ.....	75
4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	78
4.3 สถานการณ์ความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน...	81
4.4 รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	87
4.5 ผลการวัดความน่าเชื่อถือของปัจจัยทั้งหมดในแบบสอบถาม.....	94
4.6 ผลการวัดความเหมาะสมของปัจจัยด้วย KMO and Bartlett's Test.....	94
4.7 ค่า Total variance Explained จากการทำ Factor Analysis.....	95
4.8 ค่า Rotate Component Matrix(a) จากการทำ Factor Analysis.....	96
4.9 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดน (Rotate Component Matrix(a)).....	99
4.10 การวัดค่า Cronbach's Alpha ของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน.....	101
4.11 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติ Multiple Regression.....	102
4.12 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้สถิติ Multiple Regression.....	102
4.13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้สถิติ Multiple Regression.....	103
4.14 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้สถิติ Multiple Regression.....	104
4.15 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้สถิติ Multiple Regression.....	105

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ.....	17
2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	26
4.1 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลดงรัก.....	39
4.2 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลโคกตาล.....	41
4.3 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลตะเคียนราม.....	43
4.4 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลไพรพัฒนา.....	46
4.5 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลละลม.....	47
4.6 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลห้วยตามอญ.....	48
4.7 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลห้วยตึกขุ.....	50
4.8 กลุ่มเยาวชนชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ.....	53
4.9 กลุ่มชาติพันธุ์ลาว.....	56
4.10 สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับอาหารกลุ่มชาติพันธุ์ลาว.....	57
4.11 กลุ่มเยาวชนชาติพันธุ์ลาวจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	57
4.12 ลาบหมาน้อย.....	59
4.13 เครื่องหมาน้อย.....	59
4.14 กลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย)พื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ.....	61
4.15 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ.....	63
4.16 สุราชาวผสมเครื่องดื่มบำรุงกำลัง.....	64
4.17 ยาสมุนไพรดองสุราชาว.....	64
4.18 พิธีกรรมรำแม่่มด.....	68
4.19 เครื่องไหว้ในพิธีแซนโหมนตา.....	69
4.20 นักวิจัยร่วมสังเกตการณ์พิธีแซนโหมนตา.....	69
4.21 พิธีรำผีฟ้า.....	70

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.22 พิธีกรรมขอขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในป่าชุมชน	72
4.23 พิธีกรรมรำแม่สะเองหรือสะเอ็ง.....	74
4.24 พิธีกรรมวันสารทเดือนสิบกลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย).....	75

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ระบุถึงสังคมไทยที่ได้มีผู้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางทุกภาคส่วน ส่งผลให้ประเทศไทยเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสูงขึ้น ในหลายด้าน และสามารถปรับตัวรับกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนได้จากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยโดยรวมที่ไม่ได้รับผลกระทบ และ อยู่ระหว่างร้อยละ 66-68 ส่งผลให้ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเข้มแข็ง มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ชุมชนมีความเข้มแข็ง และครอบครัวมีความอบอุ่น อย่างไรก็ตามปัจจัยที่ยังเป็นอุปสรรค ยกตัวอย่างเช่น ความสมานฉันท์ในสังคม สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศทางสังคม ความเสี่ยงจากปัญหายาเสพติดที่สูงขึ้น รวมถึงสุขภาพของคนไทยลดลง ต่อมาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น ท่ามกลางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสถานะด้านสังคม ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ในขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานลดลง แต่ก็ยังคงเผชิญกับปัญหาทางด้านสังคม อาทิ พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างทั่วถึง ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากร ความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. ม.ป.ป. :2-4) ในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กำลังจะสิ้นสุดลงในเดือนกันยายน พ.ศ. 2559 นี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้จัดทำเอกสาร เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12” เพื่อใช้ประกอบการประชุมระดมความคิดเห็นทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ชัดเจน ในขณะที่สถานะของประเทศในด้านสังคม ซึ่งคนไทยยังคงมีปัญหาด้านการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม และปัญหาด้านสุขภาพ ซึ่งพบว่าคนไทยเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากโรค และการบาดเจ็บ เนื่องจากโรคไม่ติดต่อและ

อุบัติเหตุ โดยปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อการเจ็บป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อของประชากรในประเทศไทยและใน 10 ประเทศอาเซียน คือ การบริโภคยาสูบและแอลกอฮอล์ รวมถึงการกินอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ และมีกิจกรรมทางกายที่ไม่เพียงพอ ยังคงเป็นพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพเหล่านี้ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. 2557. ออนไลน์)

ขณะเดียวกันประชาชนไทยทั่วทุกภูมิภาค ล้วนมีความนิยมและมีพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาช้านาน โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลและวาระต่างๆ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องการดื่มเพื่อสุขภาพ ความเชื่อว่าดื่มแล้วช่วยบำรุงร่างกายบำรุงโลหิต ในบางสถานการณ์จะพบทัศนคติที่มีต่อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในลักษณะที่ส่งเสริมการดื่ม โดยไม่รู้ตัว เช่น การวางขวดสุราไว้ในห้องรับแขกตามบ้านและมีการบอกเล่าถึงความสามารถในการดื่ม ในงานเลี้ยงสังสรรค์หรืองานฉลองตามประเพณีต่างๆ มักจะพบเห็นการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติ ปัจจุบันพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้มีการบริโภคกันอย่างแพร่หลาย ทั้งในกลุ่มบุคคลทำงาน หน่วยงานราชการ กลุ่มเกษตรกรในชนบท และกลุ่มเยาวชนนักศึกษา หรือวัยรุ่นนอกระบบการศึกษาในชุมชน โดยขาดความตระหนักในการพิจารณาว่าการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดผลเสียในส่วนของ การเรียนรู้ ความจำ ความสามารถในการควบคุมตัวเอง อีกทั้ง ยังเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งนอกจากจะเป็นผลเสียต่อตนเองแล้วยังอาจเป็นผลเสียต่อผู้อื่นด้วย เช่น การทะเลาะวิวาท การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนขณะขับขี่ยานพาหนะ เป็นต้น นอกจากนี้ แอลกอฮอล์ยังเป็นพิษโดยตรงต่อกล้ามเนื้อหัวใจ และมีผลต่อระบบภายในร่างกายหลายระบบ ยิ่งบริโภคในปริมาณที่มากและต่อเนื่องเป็นระยะเวลาช้านาน ก็ยิ่งเสี่ยงต่ออันตรายต่างๆ เหล่านี้มากขึ้น (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. ม.ป.ป.: ออนไลน์)

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น และแทรกซึมอยู่ในสังคมทุกแห่งทั้งสังคมเมือง สังคมชนบท หรือสังคมกลุ่มองค์กร สมาคมต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถซื้อหาได้ง่าย และไม่ผิดกฎหมาย ประกอบกับสังคมทั่วไปเห็นว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติ ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมเป็นอย่างมาก โดยในแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากถึง 2.5 ล้านคน ก่อให้เกิดความพิการและทุพพลภาพ 2.25 ล้านคน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดภาระโรคอันดับหนึ่งของโลกและมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดโรคและการบาดเจ็บมากกว่า 60 ชนิด นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลก (WHO) ออกรายงานฉบับใหม่ ว่าด้วยการดื่มแอลกอฮอล์ของโลกประจำปี 2557 ระบุว่า ประชากรทั่วโลกมากกว่า 38% ดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ และมีผู้เสียชีวิตจากการดื่มแอลกอฮอล์ 3.3 ล้านรายทั่วโลกในแต่ละปี และพบว่าผู้สูงอายุทั่วโลกดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยปีละ 6.2 ลิตรต่อคน ขณะที่กลุ่มอายุที่บริโภคแอลกอฮอล์

มากที่สุดคือวัย 15 ปี ประเทศไทยพบว่ามีผู้ดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นอันดับ 40 ของโลก มีอัตราการดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยประมาณ 5 ลิตรต่อปีต่อคน และสุราเป็นต้นเหตุของการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรถึง 90% (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ม.ป.ป.: ออนไลน์) จากรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2558 ในกลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป พบว่ามีผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวนประมาณ 17.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.3 หรืออาจกล่าวได้ว่า 1 ใน 3 ของคนไทยที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 5.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.0 ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าภาพรวมของประเทศ และนักดื่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะนิยมดื่มสุรามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.5 ของการดื่มทั้งหมดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับนักดื่มในภาพรวมส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.8) ที่เน้นการดื่มสุราเช่นกัน ซึ่งรวมถึง สุราขาว สุราสี สุราแดง และสุราอื่นๆ (เนื้อแพรร เล็กเพื่องฟู และคณะ. 2558. 2-12) ขณะเดียวกันจังหวัดศรีสะเกษพบว่า มีสถิติการดื่มอยู่ในระดับสูงของประเทศ เนื่องจากพบว่า กลุ่มประชากรวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงอายุ 15-19 ปี มีความชุกของนักดื่มในระดับมากที่สุดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือคิดเป็นร้อยละ 25.1%ของประเทศ (สุรศักดิ์ ไชยสงค์ และคณะ. 2556: 14)

จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยอำเภอ 22 อำเภอ 204 ตำบล 2,634 หมู่บ้าน มีประชากร 1,502,640 คน ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ 4 เผ่า ได้แก่ ลาว กูย (ส่วย) เยอ และเขมร ซึ่งกระจายในพื้นที่ทั่วจังหวัด ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคการเกษตรประมาณร้อยละ 70 หรือประมาณ 1.01 ล้านคน การพัฒนาของจังหวัดศรีสะเกษมุ่งเน้นสร้างความสะดวกของวิถีชีวิตและความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ โดยจังหวัดศรีสะเกษได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “เมืองน่าอยู่ ประตุการค้า การท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณเป็นเลิศด้านกีฬา นำสินค้าเกษตรมาตรฐาน และปลอดภัยสู่ครัวโลก” เป้าประสงค์รวม คือ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มูลค่าการค้าการลงทุนและรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการกีฬาเพิ่มสูงขึ้นและผลผลิตด้านการเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยเพิ่มขึ้น (สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. ม.ป.ป.: ออนไลน์)

จังหวัดศรีสะเกษ ถือเป็นในเขตพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยมีอาณาเขตติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีอาณาเขตติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอกงหรา ซึ่งเป็นอาณาเขตติดกับ จังหวัดพระวิหาร และจังหวัดอุดรธานี ของราชอาณาจักรกัมพูชา ระยะทางรวม 127 กิโลเมตร (สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. ม.ป.ป.: ออนไลน์) ในปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ กับราชอาณาจักรกัมพูชา มีความสัมพันธ์ที่ดีใน

ด้านการค้า โดยเฉพาะการค้าในบริเวณช่องทางแดนช่องสะง่า จังหวัดศรีสะเกษ บริบทและจุดเด่นของพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ นั่นคือ การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทั้ง กูย (ส่วย) เขมร และลาว นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแรงงานข้ามชาติปะปนในบางพื้นที่ ด้วยสภาพภูมิศาสตร์และบริบทของชุมชนตามแนวชายแดนจึงมีความแตกต่างกันในด้านสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา และวิถีชีวิต ส่งผลต่อปัญหาที่หลากหลาย อาทิ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน ปัญหาการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในกลุ่มแรงงานอพยพ ปัญญาแรงงานต่างด้าว และคนไร้สัญชาติ ปัญหาโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ได้แก่ โรคมาลาเรีย วัณโรค โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาสุขภาพและอนามัย ปัญหาการลักลอบนำเข้า - ส่งออก เครื่องดื่ม อาหาร ยาและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยและผิดกฎหมาย ปัญหาการค้าแรงงานมนุษย์ เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนตกต่ำ เนื่องจากไม่มีที่ดินทำกิน รายได้น้อย ไม่พอเลี้ยงชีพ และ ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการดูแลสุขภาพ

อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอำเภอที่อยู่ในเขตพื้นที่ชายแดนติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ กำนันบุญมี แสนคราม กำนันตำบลไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ (30 ตุลาคม 2559) พบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอภูสิงห์ส่วนใหญ่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์โดยเฉพาะชาติพันธุ์ไทยเขมร คิดเป็นร้อยละ 70 ชาติพันธุ์ลาว (ไทยอีสาน) คิดเป็นร้อยละ 20 และชาติพันธุ์กูย (ส่วย) คิดเป็นร้อยละ 10 ส่วนที่เหลือเป็นประชาชนที่อพยพมาจากพื้นที่อื่นๆ อาทิ ภาคกลาง และภาคใต้ และประชาชนราชอาณาจักรกัมพูชาที่อพยพมารับจ้างทำงานในพื้นที่อำเภอภูสิงห์ สภาพบริบทของอำเภอภูสิงห์ถือเป็นชุมชนชนบท วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตคล้ายกับพื้นที่ชนบทอื่นๆ เพียงแต่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนยางพารา ไร่มันสำปะหลัง ปัญหาสำคัญในพื้นที่ที่ยังคงปรากฏในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาการแรงงานอพยพของแรงงานข้ามชาติ ปัญหาคนไร้สัญชาติ เนื่องจากประชาชนบางกลุ่มไม่มีหลักฐานการเกิดที่ชัดเจน ปัญหาโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ อาทิ โรคมาลาเรีย วัณโรค โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก ปัญหาการลักลอบนำเข้า - ส่งออก เครื่องดื่ม อาหาร ยาและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยและผิดกฎหมาย เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวนี้ยังคงปรากฏอยู่ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการค้ามนุษย์ของประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมในการดื่มสุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภูสิงห์ ทั้ง ชาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน ยังคงเกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติของชุมชน เนื่องจากปรากฏชัดเจนเป็นประจำ ปัจจัยสำคัญหลายด้านที่กระตุ้นให้ประชาชนเหล่านี้ มีความนิยมและมีพฤติกรรมดื่ม อาติ พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ชายแดนติดเทือกเขาพนมดงรัก สภาพอากาศโดยทั่วไปจะมีอากาศเย็นและโดยเฉพาะฤดูหนาวจะอากาศเย็นมาก เมื่ออากาศเย็นประชาชนในพื้นที่

เลือกใช้วิธีการเพิ่มความอบอุ่นให้กับร่างกายโดยการต้มสุรา โดยเฉพาะช่วงเช้าก่อนไปทำไร่นาทำสวน โดยเชื่อว่าการต้มสุราช่วยให้ร่างกายสดชื่นกระปรี้กระเปร่า มีผลกำลังก่อนไปทำงาน นอกจากนี้ในอดีตพื้นที่ชายแดนบริเวณอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นพื้นที่ในเขตป่าที่ยังไม่มีความเจริญ ไม่มีโรงพยาบาลในตำบล เมื่อมีการเจ็บป่วยหรือเป็นไข้ ส่วนใหญ่มักเป็นไข้ป่า บางรายเป็นเดือนละ 2 ครั้ง บางรายเมื่อรักษาหายก็กลับมาเป็นอีกครั้ง ประชาชนจึงนิยมต้มสุราเป็นประจำ โดยเชื่อว่า จะสามารถป้องกันและต่อสู้กับอาการป่วยจากไข้ป่าได้ โดยการต้มสุราโดยเฉพาะสุราพื้นบ้าน นอกจากนี้ยังมียังความเชื่อของกลุ่มชนดั้งเดิมที่อาศัยรวมกันเป็นกลุ่มเครือญาติ มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการดำรงอยู่แบบครึกครื้น สนุกสนาน รวมทั้งรูปแบบการบริโภคอาหารที่หลากหลายและโดดเด่น โดยเฉพาะอาหารรสเปรี้ยว คาว เผ็ด ร้อนแรง ส่งผลต่อการเลือกบริโภคของกลุ่มคนดังกล่าว มาตั้งแต่ในอดีตจนถึงยุคปัจจุบัน ความนิยมในการบริโภคของดิบๆสุกๆ จากเนื้อสัตว์ ควบคู่ไปกับการต้มสุราหรือเหล้าขาว ก็ยังเพิ่มรสชาติอาหารให้มีอร่อยและชุ่มคอ มีความเจริญอาหาร หรือทำให้อาหารมีกลิ่นอร่อยมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของคนในพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มชนติดกับลุ่มน้ำต่างๆ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม และยังบ่งชี้ถึงการปรับตัวที่สอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมการบริโภคดังกล่าวสะท้อนถึงการอยู่อย่างสุนทรีย์ของประชาชนในพื้นที่

สถานการณ์ปัญหาดังกล่าวยังคงปรากฏขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังคงส่งผลกระทบต่อทั้งในระยะสั้นและระยะยาวกับสุขภาพของประชาชนในพื้นที่อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไปในพื้นที่เนื่องจากผลกระทบที่ตามมาคือ ปัญหาสุขภาพ การใช้ความรุนแรง และการทะเลาะวิวาท และนำไปซึ่งการเกิดปัญหาอาชญากรรม และพฤติกรรมเลียนแบบในกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเร่งศึกษาและวิเคราะห์ถึงรูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และ เขมร ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ โดยมุ่งเน้นการศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ และ การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการต้มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การขยายผลและสร้างแนวทางการพัฒนาในระยะต่อไป

2. คำถามการวิจัย

2.1 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการต้มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างไร

2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์การศึกษา

3.1 เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

4. ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ และชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูย และ เขมร : กรณีศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้ ประกอบด้วยขอบเขตการศึกษา ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ตำบลดงรัก ตำบลไพรพัฒนา ตำบลห้วยตามอญ ตำบลห้วยตึกชู ตำบลโคกตาล ตำบลละลม และตำบลตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกันชัดเจนมากที่สุดในจังหวัดศรีสะเกษ ยกเว้นกลุ่มชาติพันธุ์เยอ ที่อาศัยอยู่กระจายตามพื้นที่ทั่วไป

4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่พื้นที่ตำบลดงรัก ตำบลไพรพัฒนา ตำบลห้วยตามอญ ตำบลห้วยตึกชู ตำบลโคกตาล ตำบลละลม และตำบลดงรัก อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

4.2.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ (Key Informant) ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ปราชญ์ท้องถิ่น และตัวแทนประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณาที่มีพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและในชุมชน ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา ในแต่ละพื้นที่ จำนวน 3 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูย และ เขมร (กลุ่มชาติพันธุ์เยอไม่มีอยู่ในเขตพื้นที่วิจัย)

4.2.3 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนที่ตี๋มสุราหรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ และกลุ่มที่จัดงานตามเทศกาลที่ตี๋มสุราหรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ที่มี ผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการตี๋มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูย และ เขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย ได้แก่

4.3.1 การศึกษารูปแบบพฤติกรรมการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา พื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ในด้านรูปแบบพฤติกรรมตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และรูปแบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.3.2 การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

5. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 รูปแบบพฤติกรรมการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในด้านรูปแบบพฤติกรรมตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และรูปแบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

5.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา ด้านบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และรูปแบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

ปัจจัย หมายถึง ปัจจัยด้านบุคคล ด้านครอบครัว ด้านชุมชนสังคมที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อการตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของประชาชนพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

พฤติกรรม หมายถึง รูปแบบการแสดงออกและกิริยาท่าทางโดยรวมของกลุ่มบุคคลที่ตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ โดยจะเป็นการแสดงออกจากภายในหรือภายนอก การมีสติหรือไม่มีสติ

ระลึก และโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจ อันนำมาซึ่งเหตุไม่พึงประสงค์ และเกิดผลกระทบทั้งกับตนเองและบุคคลอื่น

สุรา หมายถึง สุรา วิสกี้ เบียร์ เหล้ากลั่น ยาดอง ไวน์ กระแช่ สาโท รวมถึงเครื่องดื่มทุกชนิดที่มีส่วนผสมของเอทิลแอลกอฮอล์ และเมื่อบริโภคเข้าไปแล้ว จะออกฤทธิ์ทำให้มีอาการมึนเมาตามปริมาณส่วนผสมที่แตกต่างกัน และทำให้เสียการทรงตัว พุดไม่ชัด พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง จนแม้กระทั่งหมดสติ และเสียชีวิตในที่สุด

กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่รับรู้ความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองผ่านทางภาษา วิถีวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีที่สืบทอดปฏิบัติกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ได้แก่ ชาติพันธุ์เขมร กูย(ส่วย) ลาว และชาติพันธุ์อื่น ๆ

พื้นที่ชายแดน หมายถึง พื้นที่ตำบลดงรัก ตำบลไพรพัฒนา ตำบลห้วยตามอญ ตำบลห้วยตึกชู ตำบลโคกตาล ตำบลละลม และตำบลดงรัก อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 ได้นำเสนอผลงานวิจัยด้านรูปแบบพฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องการดื่มสุราและเครื่องดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดน จังหวัดศรีสะเกษ แก่หน่วยงานด้านปกครองและหน่วยงานด้านสาธารณสุข

7.2 หน่วยงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ชายแดน จังหวัดศรีสะเกษ นำผลการวิจัยไปวางแผนงานและขยายผลเป็นกิจกรรมรณรงค์ลดการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่

7.3 หน่วยงานด้านปกครองท้องถิ่น รวมทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนันและผู้นำชุมชนนำผลการวิจัยไปขยายผลเพื่อวางแผนงานบริหารงานปกครองท้องที่การดูแลรักษาความสงบ และวางมาตรการในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ สร้างความตระหนักในการงดจำหน่ายและลดการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงกิจกรรมเทศกาล งานบุญ และงานประเพณีต่างๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูยและเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสาร แนวคิดจากแหล่งค้นคว้าต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น หรือกรอบแนวคิด โดยการวิจัยนี้ ประกอบด้วยเนื้อหา แนวคิด และทฤษฎี ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม แนวคิดเกี่ยวกับสุราและแอลกอฮอล์ แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์และชาติพันธุ์วรรณา ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาทางสังคม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ โดยมีรายละเอียดเนื้อหา ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

อัลเบิร์ต บันดูลา (Albert Bandura. 1986 : 22-24) เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลเข้าร่วม นอกจากนี้พฤติกรรมมนุษย์ยังมีกลไกเกิดขึ้นระหว่าง 3 ปัจจัย คือ สภาพแวดล้อม บุคคล และชนิดของพฤติกรรม ซึ่งทั้งสามกลไกนี้จะมีอิทธิพลต่อกัน แต่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2550 : 86-88) ได้สรุปสาเหตุของพฤติกรรมบุคคล ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชีวพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ความสามารถของบุคคล ซึ่งรวมทั้งความรู้สึกรู้สึกคิดและการกระทำของบุคคล 2) ด้านบุคลิกภาพและจิตใจที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม บุคลิกภาพและจิตใจด้านอื่นๆ 3) ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม และ 4) ด้านบูรณาการของสาเหตุหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

งามตา วนิทานนท์ และ อุษา ศรีจินดารัตน์ (2551: 11- 12) ได้อ้างแนวคิดของ Gallup (1998) ที่กล่าวถึงจิตและพฤติกรรมของมนุษย์เหนือสัตว์โลกอื่น คือ มนุษย์มีความคิดรวบยอดด้านความเป็นตน อย่างน้อย 3 ด้าน การตระหนักรู้ถึงความต่อเนื่อง ตระหนักรู้เกี่ยวกับความสนใจ เจตคติและค่านิยม ความเหมือนหรือแตกต่าง ทำให้บุคคลเห็นว่าตนต่างจากคนอื่นเกิดความรู้สึกรู้สึกต่อเนื้อในตนเอง (2) การตระหนักรู้ถึงลักษณะที่เป็นตัวแทนเฉพาะบุคคล หมายถึงเมื่อบุคคลดำเนินการถึงระดับที่สามารถเข้าควบคุมเหนือสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ และมีความสามารถที่จะคงลักษณะเฉพาะข้ามช่วงเวลาจากอดีตปัจจุบันถึงอนาคต และ (3) การตระหนักรู้ถึงเอกลักษณ์แห่งตน

หมายถึง การที่บุคคลเรียนรู้และเข้าใจกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนกับคนอื่น จนเกิดมุมมอง ความสนใจ เจตคติมองเห็นความเหมือนและความแตกต่างได้อย่างเป็นรูปธรรม

จิตติพร ไวโรจน์พิทยากร (2551 : 33) เสนอแนวคิดของจิตที่นำพาบุคคลไปสู่พฤติกรรม แห่งการมีภูมิคุ้มกันตนน้อย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มักมีโอกาสเสี่ยงที่จะทำสิ่งต่างๆ ที่ไม่ได้ คาดถึงผลที่จะตามมา เพราะช่วงวัยนี้มักเป็นช่วงวัยที่ด้านทานการช่วยเหลือได้น้อย ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือ จากความคิด ความรู้สึกภายในตน และการช่วยเหลือจากสถานการณ์ภายนอกความชอบเสี่ยงของบุคคลมัก ปรากฏเพิ่มขึ้นอย่างคงที่เรื่อยๆ จนกระทั่งบุคคลเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จึงจะมีภูมิคุ้มกันสูงขึ้น

โสพรรณ อินทสิทธิ์ (2554 : 5) ได้เสนอแนวทางในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ตาม แนวคิดพฤติกรรมของ Green & Kreuter ซึ่งแบ่งปัจจัยออกเป็น 3 หมวด ได้แก่ 1) ปัจจัยนำ (Predisposing Factor) เป็นปัจจัยเฉพาะบุคคลที่จิตใจทำให้เกิดพฤติกรรม ประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม อายุ เพศ ระดับการศึกษา ปัจจัยเหล่านี้อาจช่วย สนับสนุน หรือจำกัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 2) ปัจจัยสนับสนุน (Reinforcing Factor) เป็น ปัจจัยที่อำนวยความสะดวกหรือทำให้ง่ายต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม อิทธิพลของกลุ่ม (เพื่อน ครอบครัว บิดามารดา) การใช้สารเสพติด หรือสื่อ 3) ปัจจัยเอื้ออำนวย (Enabling Factor) เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงได้อย่างสะดวก ซึ่งได้แก่ การอยู่ ใกล้ตัวซักจุง หรือความง่ายในการเข้าถึงผู้ซักจุง เช่น การอยู่ตามลำพัง ห่างจากอิทธิพลครอบครัว ทำ ให้ง่ายที่จะถูกซักจุงให้แสดงพฤติกรรมเสี่ยงออกมา หรือการมีผู้ปกครองที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ทำให้ วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ

สรุป การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้นจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ การเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งปัจจัยเฉพาะบุคคลมีส่วนช่วยทำให้เกิดพฤติกรรม ปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่อยู่รอบตัว หรือเอื้ออำนวยให้เกิดพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ

2.2 เกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2.2.1 ความหมายและประเภทของสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ไพรัตน์ อันอินทร์ (2552 :13) อธิบายว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง กลุ่ม เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสม เช่น เหล้า เบียร์ กระแช่ ไวน์ โดยที่เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์แต่ละชนิดจะมีปริมาณแอลกอฮอล์แตกต่าง

เยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม และ พรพันธุ์ บุญรัตน์พันธุ์ (2549: 57-99) กล่าวว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของ เอทิลแอลกอฮอล์ ปริมาณไม่เกิน ร้อยละ 60 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนสามารถดื่มได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตรสุนน พฤติวิทยุ (2548 : 1-9) อธิบายว่า สุรา หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl Alcohol) หรือ Etenal ผสมอยู่ใน

ปริมาณ ไม่เกินร้อยละ 60.0 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนสามารถดื่มได้ (เป็นเกณฑ์กำหนดของสากลทั่วไปแต่ของไทยครอบคลุมถึงปริมาณไม่เกิน ร้อยละ 80.0) และที่มาของ แอลกอฮอล์ในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องเป็นแอลกอฮอล์จากการเกษตร (Primary Agriculture Origin) เท่านั้น เช่น ผลไม้ เมล็ดจากพืช ข้าวแป้ง รากพืช น้ำตาลจากพืชและผลไม้เป็นต้น โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลั่น คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้จากการเอาน้ำสำ (แป้งหรือน้ำตาลหมักด้วยยีสต์จนเกิดแอลกอฮอล์)มากลั่น อาจมีการเติมสี ปรุงกลิ่น แต่งรส เพื่อให้ถูกคอผู้ดื่ม เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขาว และ 2) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่กลั่น คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้จากการหมักสำให้ เกิดเป็นน้ำเมา แต่ไม่มีการกลั่น มักได้จากการหมัก เมล็ดธัญพืช แป้งจากพืช ผลไม้ และ น้ำตาลจากพืช เช่น เบียร์ ไวน์ กระแช่ น้ำตาลเมา เป็นต้น

2.2.2 ประเภทของสุรา สุราแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

2.2.2.1 สุรากลั่น คือ สุราที่เกิดจากการหมักแป้งหรือน้ำตาลด้วยยีสต์จนเกิดมีแอลกอฮอล์ อาจจะทำด้วยการเติมสี ปรุงกลิ่น แต่งรส ด้วยสารปรุงแต่งอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น สุราขาว สุราผสม สุราผสมพิเศษ สุราปรุงพิเศษ (เหล้าเหลือง)

2.2.2.2 สุราไม่กลั่น (สุราแช่) คือ สุราที่ได้จากการหมักสำให้เกิดเป็นน้ำเมาแต่ไม่มีการกลั่นมักจะหมักสำจากเมล็ดธัญพืช แป้งจากพืช ผลไม้ และน้ำตาลจากพืช เช่น เบียร์ ไวน์ กระแช่ น้ำขาว น้ำตาลเมา เป็นต้น สุราไม่กลั่นของไทยที่มีจำหน่ายส่วนใหญ่ คือ เบียร์ ไวน์ เบียร์ไทยจะมีดีกรีสูงและแรงกว่าเบียร์ต่างประเทศ ส่วนน้ำขาว กระแช่ น้ำตาลเมา ชาวบ้านมักจะทำกันเอง ซึ่งจะผิดกฎหมายจึงไม่มีจำหน่าย

2.2.3 กลไกการออกฤทธิ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ไพร์ตัน อันอินทร์ (2552 :13-14) อธิบายว่า แอลกอฮอล์สามารถออกฤทธิ์ได้นานถึง 24-48 ชั่วโมง เมื่อเขาสู่วงกาย จะมีผลออกฤทธิ์ ดังนี้ 1) ผลต่อระบบประสาทสมองส่วนกลาง ส่งผลถึงการควบคุม การตัดสินใจ สติ การยั้งคิด ทำให้เกิดอาการพูดอ้อแอ้ กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน เสียการทรงตัว มีความเคลิบเคลิ้ม การตัดสินใจผิดพลาด ถ้าหากดื่มปริมาณมากจะกดศูนย์ ควบคุมการหายใจและการไหลเวียนเลือด 2) ผลต่อระบบหัวใจ หลอดเลือด แอลกอฮอล์มีฤทธิ์กดการบีบตัวของกล้ามเนื้อ หัวใจทำให้เส้นเลือดขยายตัว ความดันโลหิตต่ำลงเล็กน้อย เส้นเลือดที่ผิวหนังขยายตัว ทำให้มี อาการใบหน้า ลำคอแดง รู้สึกร้อน ถ้าดื่มในปริมาณมาก อุณหภูมิของร่างกายจะลดต่ำลง เพราะ เส้นเลือดส่วนปลายขยาย ทำให้ร่างกายสูญเสียความร้อน 3) ผลต่อระบบทางเดินอาหาร แอลกอฮอล์มีฤทธิ์ทำให้มีการหลั่งน้ำย่อยมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการระคายเคืองเยื่อ ุเกิดแผลในกระเพาะอาหาร อาเจียน เกิดอาการแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่น สูญเสียเลือด ขาดโปรตีน วิตามินบี 1 (Thiamine) เกิดอาการชาตามปลายมือปลายเท้า และ 4) ผลต่อดับ ผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์มานานจะเกิดความผิดปกติของการเผาผลาญที่ตับ การผลิตน้ำตาลลดลง ทำให้น้ำตาลในเลือดต่ำ นอกจากนี้ การ

ตกค้างของแอลกอฮอล์ยังมีผลต่อระบบ ต่อมไร้ท่อ ทำให้เกิดความไม่สมดุลของเกลือแร่ในร่างกาย ความไม่สมดุลของสเตียรอยด์ฮอร์โมน เกิดอาการตัวนวมโต ลูกอ้วนทู่เหยี่ยว สติปัญญาเสื่อมถอยและ อารมณ์แปรปรวน

2.2.4 พิษของแอลกอฮอล์

ไพร์ตัน อันอินทร์ (2552 :13-14) อธิบายว่า พิษของแอลกอฮอล์ (Alcohol Intoxication) ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ได้แก่ 1) ระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด ที่ทำให้เกิดพิษต่อร่างกาย คือ ระดับปานกลาง 2) ความเร็วของอัตราเพิ่มแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด เริ่มจากมีในกระแสเลือด ระดับเล็กน้อย ตั้งแต่ 0.05 mg% ปานกลาง ตั้งแต่ 0.10 mg% และรุนแรง ตั้งแต่ 0.30 mg% และ 3) เวลาที่ระดับแอลกอฮอล์ทรงตัวอยู่ในกระแสเลือด

2.2.5 ความเชื่อและจารีตประเพณีปฏิบัติเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

อานนท์ อภาภิรมย์ (2525 : 103) อธิบายว่า จารีต คือ ประเพณีที่ถือสืบต่อกันมานาน จารีตประเพณี (Mores) จึงเป็นประเพณีที่สำคัญต่อสวัสดิภาพของสังคม และมีลักษณะบังคับให้สมาชิกของสังคมต้องปฏิบัติตามหรืองดเว้นปฏิบัติ หากผู้ใดฝ่าฝืนก็จะมีควมผิดที่จารีตประเพณีได้ กำหนดโทษไว้ สอดคล้องกับ ยุทธ ศักดิ์เดชยนต์ (2527 : 9) ที่อธิบายว่าจารีตประเพณี เป็นแนว ความประพฤติที่นับถือและปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน โดยไม่ต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร บุคคลที่ฝ่าฝืนจารีตประเพณีจะได้รับโทษด้วยคำติเตียนจากสมาชิกร่วมสังคม ก่อให้เกิดความสำนึก และละอายต่อใจของตนเอง

อานนท์ อภาภิรมย์ (2525 : 67-70) อธิบายว่า ความเชื่อและจารีตปฏิบัติในสมัย โบราณมนุษย์ในสมัยดึกดำบรรพ์ เมื่อประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นทั้งความกลัวแปลกประหลาด เกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ความมืด สว่าง ดวงอาทิตย์ พายุพัด ไฟแลบไฟไหม้ป่า แผ่นดินไหว เป็นต้น จึงเกิดความเชื่อทางไสยศาสตร์ หรือระบบมายาศาสตร์ ที่เชื่อเกี่ยวกับโชคกลาง หรือผีสิง อันเป็นความเชื่อจากความเขลา

สนิท สมัครการ (2539 : 1-4) อธิบายว่า อิทธิพลของความเชื่อและพฤติกรรมที่ ปรากฏแพร่หลายในสังคมดั้งเดิมและสังคมโบราณก่อนยุควิทยาศาสตร์ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ ซึ่ง Edward B. Tylor บิดาของมานุษยวิทยาสมัยใหม่เรียกว่า “ลัทธิวิญญาณ” ซึ่งความเชื่อนี้เป็น ส่วนประกอบอย่างหนึ่งของศาสนา และอีกส่วนหนึ่งคือพิธีกรรม (Rites) ดังนั้น ในแต่ละศาสนาจึงต้อง มีพิธีกรรมปฏิบัติ ยิ่งถ้าเป็นกลุ่มที่เชื่อในลัทธิวิญญาณแล้ว จะมีพิธีการบวงสรวงเช่นไหว้ภูต ผี ปีศาจ รวมทั้งการบูชาวิญญาณในรูปแบบต่าง ๆ เพราะคิดว่าวิญญาณเหล่านั้นจะรับรู้ถึงการกระทำของคน หนึ่งใน เครื่องเช่นไหว้ บูชาวิญญาณ มักจะมีสุรายูด้วย เพราะเชื่อว่าเหล่าเทพความบริสุทธิ์ ความเชื่อสัตย์

ณัฐกิตติ์ ธรรมเจริญ (2543 : 15) อธิบายว่า ในพิธีจรดพระนังคัล แรกนาขวัญอัน เป็นจารีตประเพณีปฏิบัติที่มีมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล ยังมีความเชื่อในการเสี่ยงทาย กล่าวคือ ถ้าหากปี

ไหนดพระโคกนเหล่า จะทำนายว่า ปีนั้น ข้าวกล้าในนาจะอุดมสมบูรณ์ การค้าขายระหว่างประเทศจะเจริญรุ่งเรืองดี

กิริติ บุญเจือ (2529 : 99) อธิบายว่า สุรายังเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพิธีมหาบูชาภิรมย์ของชาวคริสต์คาทอลิก หรือกลุ่มลัทธิมหาสนิท เพราะเป็นการรื้อฟื้นอาหารค้ำมือสุดท้าย อันเป็นพิธีกรรมยิ่งใหญ่ที่พระเยซูได้ทรงประทานแก่มวลมนุษย์ พระองค์ทรงสัญญาไว้ว่าจะทรงประทับอยู่ท่ามกลางผู้ชุมนุมกันในนามพระองค์ และจะทรงประทับในปังและเหล้าองุ่นที่ผ่านพิธีกรรมตามที่พระองค์ได้กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้ที่รับประทานปังและ/หรือเหล้าองุ่นย่อมได้รับพระเยซูเข้าประทับในจิตใจ เป็นสัญญาว่าร่วมชีวิตรักเสียดสละด้วยกันอย่างลึกซึ้งจริงจัง เพราะเหล้าองุ่นเสกเปรียบเสมือนพระโลหิตพระเยซู ปังเสก แทนพระกาย

อุดม บัวศรี (2540 : 37-124) อธิบายว่าในวัฒนธรรมทางศีลธรรม (Moral Culture) ของชาวชนบท ในส่วนคติเกี่ยวกับความเชื่อที่ถือเป็นแนวทางหรือคติของการดำเนินชีวิต เช่น ความเชื่อเรื่องตาแตก ปูตา เรื่องผีและเทวดา การถือโชคกลาง คาถาอาคม เป็นต้น จึงเกิดมีพิธีเลี้ยงผี พิธีบายศรีสู่ขวัญ ในพิธีดังกล่าวจะมี “เหล่า” อยู่ในส่วนประกอบของเครื่องเซ่นไหว้หรือพานในการบายศรี เลือกว่า “น้ำผีพาย” หรือ “ก่าผีพาย” อันเป็นน้ำบริสุทธิ์ ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เพื่อใช้ขับไล่เสนียดจัญไร นอกจากนั้นยังปรากฏในฮีตที่ 6 อันเป็นฮีตที่จัดทำกันในเดือนหก ที่มีบุญบวชนาค บุญกองฮอด (สรงน้ำพระสงฆ์) และบุญบั้งไฟ ในบุญบั้งไฟนี้เองที่มีการละเล่นสนุกสนานของหนุ่มสาวไปกับความหวาดเสียวจากการฟ้อนของพวกซี้เหล่า ที่เรียกว่า “ฟ้อนซิ้ง ฟ้อนกินเหล่า” ตัวอย่างคำร้อง เช่น “ขอเหล่าเต็ดให้ซ้อยสักโอ ขอเหล่าโทให้ซ้อยสักขวด” เป็นต้น

อรธ นันทจักร (2531 : 12-16) อธิบายว่า สุรายังใช้เป็นสิ่งของในการสมมา หรือค่าปรับสินไหม ในสมัยโบราณ ดังปรากฏในฮีตคองของชาวอีสานโบราณว่าถ้าใครปล่อยให้ช้าง ม้า ไปกัดกินต้นข้าวในนาคนอื่นจนเกิดความเสียหาย ต้องมีการปรับไหมเป็นเงินและมีเหล่าเป็นของสมมา “ช้างม้า ตกเข้ากล้า ไส่กินกินสินคีน ให้พิจารณาหมดยน้อยมาก ต่ำสูงท่อด ฝิกินเข้าแฮกให้แบ่งเงินสลึงหนึ่ง เหล้าโทโกโต” เป็นต้น

วิชัย โปษยะจินดา และคณะ (2544 : 5) อธิบายว่าความเชื่อในยุคปัจจุบันนี้ผู้ชายเชื่อว่าดื่มเหล้าแล้วจะช่วยให้ใจกล้าทำบางสิ่งบางอย่าง “กินเหล้ายอมใจ” ช่วยให้มีเพื่อน มีสังคม ส่วนผู้หญิงเชื่อว่าการกินเหล้าทำให้หญิงหลังคลอดอดทนอดกลั้นเร็วขึ้น เพราะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะช่วยให้การหมุนเวียนเลือดในร่างกายดีขึ้น ในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีและค่านิยมของสังคมส่วนใหญ่ถือปฏิบัติ มีส่วน ผลักดันให้คนไทยดื่มสุรา เช่น การนิยมดื่มสุราในเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ ถือว่าเป็นการเฉลิมฉลองงานแต่งงาน งานศพ มีการดื่มสุรามากเพื่อให้มีคนอยู่เป็นเพื่อน “ศพ” จนถึงรุ่งเช้า งานต่าง ๆ นี้ เจ้าภาพจะจัดเตรียมสุราไว้อย่างมากมาย เพราะถ้าเตรียมไม่พอ ถือว่า “เสียหน้า”

เบญจมาศ ดวงจำปา (2547 :11-26) กล่าวว่า กลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มมีความเชื่อว่า เหล้าช่วยในการกระตุ้นร่างกายให้ทำงานได้ดี ดั่งมีงานวิจัยในจังหวัดขอนแก่นที่พบว่าชาวนาดีดื่มเหล้า หลังจากใช้ยาฆ่าแมลง โดยเฉพาะเหล้ากลั่นจะช่วยขับไล่ หรือชะล้าง กำจัดพิษจากสารเคมีออกจาก ร่างกาย

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2538 : 221) อธิบายถึงหลักคำสอนศาสนาเกี่ยวกับ สุราว่า สุรานั้นเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับบรรพชิต และเป็นข้อควรละเว้นในกลุ่มฆราวาส ดังปรากฏใน เบญจศีลข้อที่ห้า ของพุทธศาสนาและการดื่มสุรา จัดว่าเป็นอบายมุข อันเป็นทางแห่งความเสื่อม ความหายนะ เป็นบ่อเกิดของความประมาทหลังพลัดมัวเมาเนื่องจากใช้สิ่งเสพติด ทำให้เสีย สติสัมปชัญญะ

ร. แลงการ์ด (2526 : 1) อธิบายว่า วิวัฒนาการจากความเชื่อ จารีตประเพณีจนเป็น กฎหมายเกี่ยวกับสุราจากความเชื่อ ที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนา หรือประเพณีปฏิบัติที่บอกเล่าต่อกันมา นานแล้ว จึงมีการพัฒนามาเป็นจารีต มีพัฒนาการความคิด จึงก่อให้เกิดระเบียบความสัมพันธ์อันดี ระหว่างกันขึ้นทีละน้อย ๆ และเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นข้อบังคับของความเกี่ยวพันระหว่างกันใน สังคม

2.2.6 นโยบายและยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

ไพรัตน์ อ้นอินทร์ (2552 :16-17)ได้ประมวลข้อมูลและสรุปความเป็นมาของ นโยบายควบคุมปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า นโยบาย ดังกล่าวได้มีการกำหนดและเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปตามสถานการณ์เรื่อยมานับแต่ ประวัติศาสตร์ ซึ่ง สามารถมองเป็นแนวคิดใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) แนวคิดการกำหนด นโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อ ประโยชน์ของรัฐ นโยบายควบคุมปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพของ ประชาชนและสังคม 2) การกำหนดนโยบายควบคุมปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เบื้องต้น เช่น การ ออกมาตรการควบคุมการเข้าถึงและหาซื้อรัฐ โดยจำกัดเวลาจำหน่ายได้เฉพาะเวลา 11.00–14.00 น. และ 17.00–24.00 น. ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับ 253 พ.ศ. 2515 หรือ การออกมาตรการจำกัด บริบทการดื่ม พ.ร.บ.สถานบริการ พ.ศ. 2509 มาตรการลดอุบัติเหตุ โดย พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 ที่กำหนดไม่ให้ผู้ขับขี่ขับรถขณะเมาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการกำหนดระดับ แอลกอฮอล์ใน เลือดที่ผิดกฎหมาย เท่ากับ 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ เป็นต้น 3) การกำหนดนโยบายควบคุมปัญหา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อประโยชน์ ด้านสุขภาพของประชาชนและสังคมโดยรวม (พ.ศ. 2544– ปัจจุบัน) มาตรการควบคุมการโฆษณาตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 29 กรกฎาคม 2546 เห็นชอบและ มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมาตรการและแผน/โครงการ ที่ต้องเร่ง ดำเนินการ ระยะสั้น กำหนดให้มีการห้ามเผยแพร่สปอร์ตโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ หรือ ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ

สรุป สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดจะมีปริมาณแอลกอฮอล์ที่แตกต่างตามประเภทหรือตามความต้องการของผู้บริโภค โดยสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดนั้นล้วนมีผลออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทสมองส่วนกลาง และมีผลเสียต่อระบบอื่นๆ ในร่างกาย ในขณะเดียวกันสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ในบางพื้นที่ยังคงมีความเชื่อเกี่ยวกับสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อการดำรงชีวิต แต่หากบริโภคมากเกินไปก็ย่อมส่งผลเสียและเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้เช่นกัน และในปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีการกำหนดมาตรการหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดเพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาในสังคม

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และชาติพันธุ์วรรณา

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2558 : 5-7) ได้อธิบายว่ากลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกลุ่มชนที่มีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตมากกว่าร้อยปี มีความแตกต่างจากกลุ่มชนอื่นๆ และมีวัฒนธรรมประเพณีของตนเอง โดยอาศัยตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ โดยวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีความหลากหลาย มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันไป โดยสภาพเศรษฐกิจ-สังคม ตามจารีตประเพณีเป็นการปรับตัวเข้ากับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิสังคม และที่ตั้งถิ่นฐาน จากข้อมูลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ปี 2555 มีกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย จำนวน 67 จังหวัด 56 กลุ่ม มีประชากรรวมประมาณ 6,100,000 คน จำแนกพื้นที่ตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานได้ 4 ลักษณะ กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง หรือ “ชนชาวเขา” จำนวน 13 กลุ่ม ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง(แม้ว) เย้า(เมี่ยน)ลีซู(ลีซอ) ล่าหู่(มุเซอ) อาข่า(อีก้อ) ลีวะ ถิ่น ขมุ จินฮ่อ ตองซุ คะฉิ่น และปะหล่อง(ดาล่าอั้ง)

2) กลุ่มชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ราบ จำนวน 38 กลุ่ม ได้แก่ มอญ ไทยลื้อ ไทยทรงดำ ไทยใหญ่ไทยเขิน ไทยยอง ไทยหญ่า ไทยยวน ภูไท ลาวครั้ง ลาวแง้ว ลาวกา ลาวตี้ ลาวเวียง แสก เซเร ปรง บรู (โซ) โซง โข ทะวิง อิมปี ก่อง กุลา ซอโอจ(ซุฮุ้ง) กุย(ส่วย) ญ้อกรู(ชาวบน) ญ้อ โย้ย เขมรถิ่นไทย เวียดนาม(ญวน) ญ้อหมี่ซอ(ปี่ซุ) ซอง กระซอ มลายู กะเลิงและลาวโซ่ง(ไทยดำ)

3) กลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานในทะเล หรือ “ชาวเล” จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ มอแกน มอแกลน และอูรักละโว้ย และ 4) กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในป่า จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ มลาบรี(ตองเหลือง) และซาไก(มันนิ) ในภาพรวมวิถีชีวิตและจารีตประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักโดยมีความเป็นอยู่ที่เกี่ยวพันและพึ่งพิงป่า ทรัพยากรธรรมชาติจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของพวกเขาชนชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ เหล่านี้มีโครงสร้างทางสังคมที่หลากหลายมีวัฒนธรรมประเพณีและภาษาของตนมีความเชื่อตามศาสนาสาทุกทั้งพุทธ คริสต์ และอิสลาม และยังมีถือความเชื่อตามประเพณีโดยมีการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ทั้งพิธีกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตสุขภาพอนามัยและการทำมาหากินที่อาศัยธรรมชาติ

เสรี ชาหลา (2545:18) อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดกลุ่มชาติพันธุ์ว่า คำว่า “ชาติพันธุ์” ใช้ในความหมายว่าเป็นกลุ่มที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน ส่วน “กลุ่มชาติพันธุ์” มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม แต่เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ปรับซึ่งกันและกันได้ ความเป็นชาติพันธุ์จึงอาจเปลี่ยนแปลงได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น ชาติพันธุ์จึงหมายถึง กลุ่มคนที่มีจุดกำเนิดของบรรพบุรุษร่วมกันมีขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกัน มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เชื่อชาติ และสัญชาติสอคล้องกัน ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมอยู่ด้วยพร้อมๆกันไป เป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างเอกลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์

งามพิศ สัตย์สงวน (2543 :32-36) อธิบายว่า การศึกษาชาติพันธุ์วรรณาเป็นการศึกษากระบวนการสังเกตพฤติกรรมและวิถีชีวิตของกลุ่มทางสังคมและวัฒนธรรมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แล้วพรรณนาโดยละเอียดถึงพฤติกรรม ความเชื่อ ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีและอื่น ๆ อันเป็นผลมาจากพฤติกรรมของคนในกลุ่มนั้น ๆ ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นเรื่องของวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมรอง กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมย่อยร่วมกัน คือ มีค่านิยม ความคิด อุดมการณ์ ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ระบบสัญลักษณ์และวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ร่วมกัน

นิตา ชูโต (2548: 38) และ ชาย โปธิสิตา (2550: 155) อธิบายว่าการศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเป็นอยู่ ความเชื่อ การดำเนินชีวิตต่างๆ

สุเทพ สุนทรเกษม (2548 :15) ได้ให้ความหมายของชาติพันธุ์ว่าเป็นคำคุณศัพท์ที่มีการอ้างอิง ลักษณะสำคัญทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา หรือการมีภาษาร่วมกัน ดังนั้นกลุ่มชาติพันธุ์จึงเป็นกลุ่มที่มีเอกลักษณ์ร่วมกัน ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี บรรทัดฐาน ความเชื่อ และภาษา สอดคล้องกับ ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ (2547:173) กล่าวว่า กลุ่มชาติพันธุ์มีลักษณะของการเป็นกลุ่มคน มีความรู้สึกผูกพัน ร่วมกันว่าเป็นกลุ่มเดียวกันและแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ มีการกระทำระหว่างกันทางสังคม และยรรยง สินธุงาม (2549 : ออนไลน์) อธิบายถึง การศึกษาชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) เป็นการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ แบบแผนพฤติกรรมทางสังคม วัฒนธรรมต่างๆ รวมถึง ขนบประเพณี วิถีชีวิตของกลุ่มคนในสังคมในลักษณะเชิงพรรณนา ส่วนวิธีการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มคน ที่สามารถนำไปใช้ในหลายสาขาวิชา อาทิเช่น สังคมวิทยา สุขภาพอนามัย เศรษฐศาสตร์ ค่านิยม ความเชื่อขนบประเพณีต่างๆ

ขวัญชีวัน บัวแดง (2546 :75-76) อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) หมายถึง ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่รวมกันของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจาก

กลุ่มอื่น ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะวัฒนธรรมเชิงกายภาพ เช่น การแต่งกาย การสร้างบ้าน ภาวภาพ ตำนาน ความเชื่อและลักษณะพิธีกรรมรวมทั้งการเรียกชื่อกลุ่มตัวเองและกลุ่มอื่นๆ

แอชลีย์ มอนตาญู (Ahley Montagu. 1972: 60-71) ให้ความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็นกลุ่มที่มีลักษณะทางกายภาพหรือลักษณะอย่างอื่นรวมกัน ทำให้มองเห็นว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน

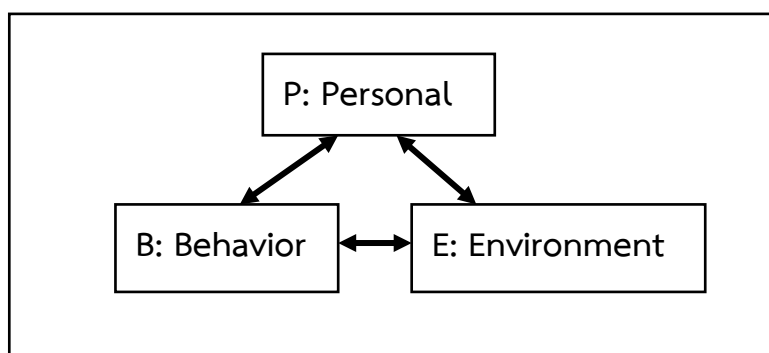
นาโรลล์ (Naroll. 1964 : 283-291) อธิบายว่า นักมานุษยวิทยาใช้มาตรการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ลักษณะวัฒนธรรมบางอย่าง 2) อาณาเขตทางภูมิศาสตร์ 3) องค์การทางการเมืองการปกครอง 4) ภาษา 5) การปรับตัวทางนิเวศวิทยา และ 6) โครงสร้างชุมชน

โคเฮน (Conen. 1974 :149-152) ให้คำจำกัดความของกลุ่มชาติพันธุ์ คือ กลุ่มคนที่ 1) มีแบบแผนพฤติกรรมบางอย่างร่วมกัน 2) เป็นส่วนหนึ่งของประชากรส่วนใหญ่ คือ มีระบบสังคมร่วมกันกลุ่มชาติพันธุ์อื่น และ 3) มีการกระทำระหว่างกัน (Social Interaction) กับสมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่อยู่ในระบบสังคมเดียวกัน

สรุป การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชนหรือกลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมร่วมกัน ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ ความคิด ทศนคติ ประเพณี พิธีกรรม จุดเด่น อัตลักษณ์ และสิ่งอื่นๆ ที่บ่งบอกความเป็นตัวตนของกลุ่มชน

2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาทางสังคม

ไพร์ตัน อ๋นอินทร์ . 2552 : 25-26) กล่าวว่า แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Albert Bandura มองว่า การเกิดการเรียนรู้ไม่จำเป็นที่จะต้องพิจารณาที่การแสดงออก หากแต่ ว่าการได้มาซึ่งความรู้ใหม่ๆ ก็ถือว่า การเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้ว แม้ว่าจะยังไม่แสดงออกก็ตาม ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ

ที่มา: ไพร์ตัน อ๋นอินทร์ (2552 : 25)

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในไม่จำเป็นต้องมีการแสดงออก ฉะนั้น ตามปัจจัย ทั้ง 3 ที่ทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกันนั้น อาจส่งผลต่อกันแบบไม่เท่าเทียมกัน บางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่า และไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกัน แต่ต้องอาศัยเวลาในการที่ปัจจัยใด ปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่นๆ

สรุป การเรียนรู้แนวคิดพื้นฐานตามหลักของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งใหม่ ในครอบครัว หรือชุมชน ผู้ใหญ่จะเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลมากที่สุด ผู้ใหญ่ควรคำนึงอยู่เสมอว่าเด็ก เยาวชน หรือ บุคคลรอบด้านสามารถเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบ การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การดื่มสุรา การทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรง นำมาซึ่งพฤติกรรมเลียนแบบได้เช่นเดียวกัน โดยผ่านการสังเกตและการรับรู้โดยตรง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

คณะผู้วิจัย ได้ทำการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยและพฤติกรรมการดื่มสุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบงานวิจัยและดำเนินงานวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการวิจัย ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2549) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เยาวชนเข้าไปใช้ยาเสพติดในช่วงปี พ.ศ.2540-2547 ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุของการใช้ยาเสพติดในเด็กและเยาวชน มีปัจจัยดังนี้ 1) ปัจเจกบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพ จิตวิทยา ความรู้สึก การรับรู้ แรงจูงใจ รูปแบบพฤติกรรม ความเชื่อ ความคิด และค่านิยม จริยธรรม ทักษะคิด พัฒนาการของช่วงวัย 2) ปัจจัยครอบครัว ซึ่งมีตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรม ได้แก่ ลักษณะของครอบครัว ฐานะเศรษฐกิจ หรือครอบครัวแตกแยก ความสัมพันธ์ในครอบครัว วัฒนธรรมภายในครอบครัว แบบแผนการเลี้ยงดูของครอบครัว รวมถึงมีตัวแบบในครอบครัว 3) ปัจเจกสังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบ กลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมของสังคม และกระแสสื่อและเทคโนโลยี และผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านอารมณ์และพฤติกรรม เพศและอายุ กับการดื่ม ชี้ชัดว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นคือ อายุที่เพิ่มขึ้น ประสบเหตุการณ์ชีวิตหลายอย่างส่งผลกระทบต่อทัศนคติที่มีต่อพ่อแม่ ครู เพื่อน และตนเอง ในทางลบ ทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ วัยรุ่นหลายรายจึงใช้วิธีเลี่ยงการเผชิญปัญหาด้วยการดื่มซึ่งได้รับการยอมรับจากเพื่อนมากกว่าเด็กที่ไม่ดื่ม นอกจากนี้เชื้อชาติ และครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ เช่น พ่อแม่หย่าร้างจะมีผลต่ออัตราการดื่มที่มากขึ้นด้วย

วิจิตรา ปัญญาชัย และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยสถานการณ์การดื่มสุราของเด็กและเยาวชนในจังหวัดพะเยา ผลการศึกษาวิจัย พบว่าเด็กที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรืออายุประมาณ 13 ปีเป็นกลุ่มที่ทดลองดื่มสุราสูงสุด สำหรับเด็กที่มีพฤติกรรมการดื่มสุรามากที่สุดคือเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และพฤติกรรมที่มักพบร่วมกับการดื่มสุราคือ การรวมกลุ่มขี่รถจักรยานยนต์เที่ยว ส่วนเด็กหญิงจะดื่มไวน์หรือสุราผสมน้ำอัดลม โดยดื่มเฉลี่ย 2-3 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ และมักจะใช้เวลาหลังเลิกเรียน วันหยุด โดยมีสถานที่ดื่มคือบ้านเพื่อนที่ไม่มีผู้ปกครอง หรือมีแต่ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังรวมถึงสวนสาธารณะและตลาดนัดด้วย ส่วนกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านอื่นๆ ร่วมด้วยทั้งการใช้สารเสพติด ลักขโมย เพศสัมพันธ์ ขาดเรียน เครื่องดื่มที่ใช้ดื่มมักเป็นเหล้าเสรีเนื่องจากราคาถูก ปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนดื่มสุรา นอกจากจะเห็นได้จากลักษณะของพฤติกรรมการดื่มที่เกิดขึ้นในข้างต้น ยังรวมถึงค่านิยมที่ชอบเลี้ยงสังสรรค์ ความคิดในเรื่องการต้อนรับหรือเลี้ยงดูปู่เสื่อโดยเฉพาะช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น ฤดูกาลเก็บเกี่ยวพืชผล เจ้าของผลผลิตต้องเลี้ยงอาหารและสุรา ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยังต้องหมั่นเวียนบ้านที่เป็นเจ้าภาพให้ครบทุกครอบครัวที่มาร่วมลงแขกทำงานกัน ผลกระทบที่เกิดกับเด็กและเยาวชนจากสภาพการณ์ที่มาจากค่านิยมเช่นนี้ คือ การเลียนแบบตามผู้ใหญ่ มีการตั้งวงและหมั่นเวียนกันไปเช่นเดียวกับที่ผู้ใหญ่กระทำ ซึ่งผู้ปกครองก็รับรู้แต่ไม่สามารถห้ามปรามได้

วนิดา พลเชียงสา (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัย การแก้ไขปัญหการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านโต้น อำเภอพะเยา จังหวัดขอนแก่น โดยการวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นอายุระหว่าง 13-21 ปี จำนวน 177 คนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านโต้น อำเภอพะเยา จังหวัดขอนแก่น พบว่าร้อยละ 66.10 เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยที่เพศชายมีพฤติกรรมนี้มากกว่าเพศหญิง และในจำนวนนี้มีถึงร้อยละ 47 ที่เริ่มดื่มครั้งแรกเมื่ออายุน้อยกว่า 12 ปี อายุเฉลี่ยของการเริ่มดื่มครั้งแรกคือ 9.41 อายุต่ำสุดที่พบคือ 8 ปี เหตุผลที่ดื่มส่วนใหญ่มีจำนวนร้อยละ 80.34 ตอบว่าอยากลอง และเมื่อดื่มแล้วอยากดื่มอีกมีร้อยละ 56.41 สำหรับการดื่มในปัจจุบันพบว่าคนที่เคยดื่มแล้วและยังคงดื่มอยู่อีกมีถึงร้อยละ 70.11 ชนิดของเครื่องดื่มที่มักดื่มในครั้งแรก และเป็นที่ยอมรับกันมากในกลุ่มที่ยังคงมีการดื่มอยู่คือ เบียร์ เหตุผลในการดื่มของกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 70.31 ตอบว่าดื่มเพื่อการสังสรรค์กับเพื่อน และร้อยละ 86.21 ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านค้าภายในหมู่บ้าน โอกาสในการดื่มมักเป็นช่วงงานเทศกาลปีใหม่ งานสงกรานต์และงานบุญประเพณีต่างๆ นอกจากนี้ยังพบว่าร้อยละ 45.97 เคยใช้สารเสพติดร่วมกับการดื่มแอลกอฮอล์โดยที่ร้อยละ 95 ใช้บุหรี่ รองลงมาคือยาบ้าและกัญชามีจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 2.5 แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดื่มแต่ยังมีบางคนหรือร้อยละ 19.76 มีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง เช่น การดื่มเป็นเรื่องของผู้ชายหรือเป็นเรื่องที่เหมาะสม สรูปสถานการณ์โดยรวมของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นทั้งชายและหญิงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น สูง สำหรับ

คำอธิบายเกี่ยวกับกลไกของความสัมพันธ์ระหว่างการดื่มแอลกอฮอล์อย่างหนักภายในครั้งเดียวกับการสูบบุหรี่แบบไม่ทุกวันยังไม่ชัดเจนนัก แต่มีหลายการวิจัยที่รายงานว่า การสูบบุหรี่สามารถเพิ่มปริมาณการใช้

ศรียรัช ลอยสมุทร (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากปรากฏการณ์ลานเบียร์และกลยุทธ์ประเภทดื่มไม่อั้น (Beer Buffet) ของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการศึกษาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมการบริโภค สถานการณ์ปัจจุบันของปรากฏการณ์ลานเบียร์ และบาร์ตี้ Beer Buffet ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาในด้านพฤติกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ เลือกดื่มสูงสุดเป็นลำดับแรกคือ สุรา รองลงมาคือ เบียร์ในลำดับสอง และ ไวน์คูลเลอร์ พฤติกรรมการดื่ม เป็นการดื่มเพื่อ "เข้าสังคม" และ เหตุผลที่ไปลานเบียร์ คือ การแสวงหาความสนุก ตามทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง และมีแรงจูงใจหลักของการไปลานเบียร์และเบียร์บาร์ตี้เหมือนกัน คือ ดนตรี ในด้านทัศนคติ พบว่าเด็กมัธยมมีทัศนคติบวกสูงสุดต่อลานเบียร์ โดยเชื่อว่าลานเบียร์ไม่ใช่สิ่งผิดกฎหมายใดๆ ในด้านผลกระทบต่อผู้บริโภค พบว่าลานเบียร์ มีผลต่อการเปลี่ยน/ตอกย้ำค่านิยม คือเรื่องการดื่มในที่สาธารณะ ค่านิยมการดื่มเคล้าเสียงดนตรี การดื่มรับปีใหม่ และทำให้เยาวชนกลายเป็น Supporter ของลานเบียร์

ตามธรรม จินากุล และคณะ (2555) การนำนโยบายแอลกอฮอล์ไปปฏิบัติในระดับตำบล จังหวัดนครราชสีมา (ระยะที่ 1) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกณฑ์ที่ใช้วัดและนำเกณฑ์ไปใช้ในการคัดกรองหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จในการนำมาตรการของนโยบายแอลกอฮอล์ไปปฏิบัติในระดับตำบล ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 ต่อไป โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่ามีจำนวน 16 หน่วยงานหลักที่มีการนำนโยบายแอลกอฮอล์ไปปฏิบัติครอบคลุมทั้ง 287 ตำบล ใน 32 อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัด ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรเครือข่าย และองค์กรชุมชน โดยมีความครอบคลุมตามบทบาทหน้าที่ตามกรอบยุทธศาสตร์แอลกอฮอล์ชาติ แต่ส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นเพียงหน่วยงานสนับสนุน มีการดำเนินงานตามกรอบนโยบายที่มีตัวชี้วัดที่แตกต่างกันตามภารกิจของหน่วยงานนั้นๆ ที่เน้นตัวชี้วัดเชิงปริมาณ และวัดผลทันทีภายหลังเสร็จสิ้นการทํากิจกรรม ผลของการวัดความสำเร็จในการนำนโยบายแอลกอฮอล์ไปปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน พบว่ากว่าร้อยละ 90 บรรลุตามเกณฑ์ชี้วัดของแต่ละหน่วยงาน

รังสรรค์ โฉมยา และสมบัติ ท้ายเรือคำ (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยผลการวิจัยจากการศึกษาด้วยการใช้จำลองเพื่ออธิบายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อีสาน จำนวน 456 คน และ 30 ชุมชน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในระดับบุคคลตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 อันดับคือ การจูงใจ สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการดื่ม และทัศนคติที่มีต่อการดื่มในระดับชุมชนตัวแปรที่มี สัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์สูงสุด 3 อันดับคือ วิธีประชา จาริตประเพณี และค่านิยมของสังคม ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการดื่มสุราทั้งทางตรงทางอ้อมคือ สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการดื่ม ประเพณี การจูงใจ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการดื่มสุราทั้งทางตรงทางเดียวคือ ค่านิยม วิธีประชา การรับรู้เรื่องแอลกอฮอล์จากครอบครัว การรับรู้ผลเสียของการดื่มเครื่องแอลกอฮอล์

พงษ์เดช สารการ และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการดื่มและผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มแรงงานภาคอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าประมาณสัดส่วนความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 75.2 ชนิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่พบมากที่สุดได้แก่ เบียร์ ความถี่ในการดื่มเฉลี่ยต่อสัปดาห์เท่ากับ 1.6 วัน ปริมาณการดื่มต่อครั้งค่าประมาณเฉลี่ยเท่ากับ 5.24 แก้ว ช่วงเวลาที่ดื่มพบในช่วงเย็น (17.00-23.59 น.) และมีการขับชี่ยานพาหนะภายหลังการดื่มทุกครั้ง ร้อยละ 29.6 ผลกระทบจากการดื่มพบด้านอุบัติเหตุ ร้อยละ 14.3 ด้านสุขภาพ ร้อยละ 6.9 ด้านครอบครัว ร้อยละ 27.7 เคยถูกตำหนิจากคนในครอบครัว ด้านสังคม ร้อยละ 20.7 เคยถูกตำหนิจากบุคคลรอบข้างหรือเพื่อนบ้าน ด้านการทำงาน ร้อยละ 17.6 เคยไปทำงานสาย และร้อยละ 16.7 เคยขาดงานและพบปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย กลุ่มอายุต่ำกว่า 35 ปี สถานภาพสมรสส่วนใหญ่เป็นโสด และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 7,000 บาท สภาพการใช้จ่ายต่อเดือนแบบพอใช้แต่ไม่มีเหลือเก็บ แบบไม่พอใช้และมีหนี้สิน ดังนั้นจากผลการศึกษา จึงเห็นควรเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงประเด็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มแรงงานภาคอุตสาหกรรม เพื่อนำไปกำหนดมาตรการและนโยบายในการควบคุมและป้องกันนักดื่มหน้าใหม่และผลกระทบจากการดื่มต่อไป

บรรจง ควรคง (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของวัยรุ่นชนศึกษาชุมชนสวย ลาว เขมร อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะชุมชนวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นชุมชนสวย ร้อยละ 43.05 ระดับพฤติกรรมการดื่มสุราจำแนกตามความถี่การดื่มสุราพบว่าส่วนใหญ่ดื่มในระดับที่น้อย ร้อยละ 84.73 มีวัยรุ่นดื่มสุรา ร้อยละ 57.44 วัยรุ่นชุมชนลาวดื่มสุรามากที่สุด ร้อยละ 63.63 ชนิดสุราที่วัยรุ่นดื่มมากที่สุด ได้แก่ เบียร์ เหล้าสี และเหล้าขาวหรือเหล้าดองยาตามลำดับ เหตุผลที่วัยรุ่นชอบดื่มสุรา ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าหาซื้อง่าย สะดวก ช่วงเวลาที่วัยรุ่นชอบดื่มสุราคือช่วงเย็น สถานที่ที่วัยรุ่นดื่มสุรา ส่วนใหญ่เป็นบ้านเพื่อน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของปัจจัยนำ ต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของวัยรุ่น พบว่า ปัจจัยเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถาบันการศึกษา เกรดเฉลี่ยของวัยรุ่นที่กำลังศึกษา สถานภาพ อาชีพ ลักษณะการคบเพื่อน ความรู้พิษภัยการดื่มสุรา และทัศนคติการดื่มสุราที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดื่มสุราแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนลักษณะของชุมชน และสถานภาพพ่อแม่ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดื่มสุราแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยเอื้อ พบว่า ปัจจัยรายได้ครอบครัว ระยะทาง

ของแหล่งซื้อสุรา วัฒนธรรม ประเพณี หรือกิจกรรมในชุมชนมีผลที่เอื้อต่อการดื่มสุราของผู้ดื่ม และการมีหรือไม่มีกิจกรรมการรณรงค์ไม่ดื่มสุราในชุมชน ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดื่มสุราแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กิ่งแก้ว จันทิ๊บ และคณะ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามสุรา และสารเสพติดของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวว่า เงื่อนไขปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มสุรา ของชาวบ้าน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน เพราะชุมชนยังคงมีค่านิยมเรื่องการใช้สุราเป็น สัญลักษณ์ในการสร้างสัมพันธไมตรีระหว่างกัน ในชุมชน หรือพิธีกรรมในเทศกาลหรือโอกาสพิเศษ ต่างๆ หากต้องการลดพฤติกรรมเสี่ยงควรลดขั้นตอนที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการประกอบพิธีกรรม ลงทำให้การใช้สุราหรือบุหรี่ยลดลงตาม เนื่องจากมีการใช้สิ่งทดแทนในพิธีกรรมต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ ยิ่งเป็นชุมชนเปิด/เริ่มเจริญกลับพบว่าวัฒนธรรมชุมชนลดบทบาทลง และชุมชนเริ่มรับวัฒนธรรมจาก สังคมภายนอกชุมชนมากขึ้น

บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย: การสำรวจองค์ความรู้สถานการณ์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กล่าวว่า อิทธิพลเพื่อน และครอบครัวสนับสนุนให้เกิดการ ดื่มจากเข้าถึงแหล่งซื้อ-ขายสุราได้ง่าย โดยพบว่า ผู้ดื่มที่อยู่ในครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น มีฐานะ ยากจน พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก และพ่อแม่ไม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยมีการดื่มสุรา ดิทยาเสพติด และเล่นการพนัน ปัจจัยเหล่านี้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้ผู้ดื่มสามารถเข้าถึงแหล่งซื้อ-ขายสุราได้ง่ายขึ้น

วิไลย์ บุตะเคียน (2552) ได้ศึกษารูปแบบการบริโภคเหล้าในวิถีพื้นบ้าน “ จองตาย จูย การ ” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร กรณีศึกษา ตำบลตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัด ศรีสะเกษ โดยผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริโภคเหล้าในวิถีพื้นบ้าน “จองตาย จูยการ” ได้ถูก นำมาปรับใช้ในวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เพื่อแสดงหรือบ่งบอกเกี่ยวกับเรื่องของกิจกรรมทาง สังคม การสร้างเสริมขวัญกำลังใจระหว่างเจ้าภาพหรือผู้จัดงานและ แขกผู้มาเยือนหรือผู้ที่เข้ามา ร่วมงาน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างชื่อเสียงและเป็นการรวบรวมเงินจากการช่วยเหลือของแขกคนที่ เรารู้จักมักคุ้น และการที่เราให้ความสำคัญแก่คนที่มีความเกียรตินี้เรานับถือให้มาร่วมงาน มีความเชื่อใน การเรียกขวัญให้กำลังใจ เช่นไหว้บรรพบุรุษและการชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต และ เหล้าทำให้เกิดภาวะสังคมในชุมชนในรูปแบบความสัมพันธ์ที่ต้องจ่ายทั้งที่ยินดีและไม่ยินดีก็ตาม นอกจากนี้เหล้า ยังส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมชุมชนทางด้านเศรษฐกิจสองแง่มุมคือ เศรษฐกิจระดับ ครัวเรือน นั้นการ จัดพิธีกรรม จองตาย จูยการ ทำให้เกิดการสะสมทุน แต่ก็มีส่วนมากที่ขาดทุนและมี หนี้สินเนื่องจาก ปัญหาการลงทุนซื้อเหล้าเปียร์มาเลี้ยงฉลองแขกในงาน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ต้อง จ่ายทั้งที่ไม่เต็มใจ กันนักแต่ทำตามแบบแผนตามกันมา ส่วนเศรษฐกิจระดับชุมชนบุคคลที่ได้รับ ประโยชน์มากที่สุดคือ

กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในชุมชนที่รับเหล้ามาขายให้กับเจ้าภาพในงาน แต่คนที่ เสียเปรียบคือเจ้าภาพที่จัดงาน วิธีการบริโภคเหล้าที่เปลี่ยนแปลงไป สร้างค่านิยมที่ผิดๆให้กับแต่ละ กลุ่มของชุมชน และส่งเสริมให้ปัญหาเหล้ามีเพิ่มมากขึ้นจากทัศนคติที่ว่า “ ไม่มีเหล้า ไม่มีงาน ” ทำให้ เกิดต้นทุนความสัมพันธ์ที่ต้องจ่ายในรูปแบบภาษีสังคมความสัมพันธ์ที่ต้องใช้เหล้ามาเป็นเครื่องกำหนด

วิริยา บุญรินทร์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อยู่ในระดับดี ปัจจัยทางชีวสังคมของนักศึกษาพบว่า เพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย จำแนกตามอายุในปัจจุบัน นักศึกษาอายุ 19 ปี มากที่สุด ด้านปัจจัยนำ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อยู่ในระดับสูง มีทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อยู่ในระดับดี มีการรับรู้ความรุนแรงของโรคที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยเอื้อ พบว่า ด้านสภาพที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับมาก มีการหาได้ง่ายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมากมี ด้านการใช้เวลาว่างของนักศึกษาอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ด้านปัจจัยเสริม พบว่า นักศึกษาได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัว อยู่ในระดับมาก นักศึกษาได้รับแรงสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับมาก และนักศึกษาได้รับแรงสนับสนุนจากสื่อในระดับมาก และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สายใจ ชื่นคำ (2542) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในสังคมไทย กล่าวว่า อิทธิพลของเพื่อนสนิทที่คบหาสมาคมด้วย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักดื่ม ดังนั้น กลุ่มเพื่อนชักชวนและไม่กล้าปฏิเสธ เนื่องจากมีความเข้าใจว่า หากไม่ร่วมดื่มจะถือว่าไม่รักพวกพ้องและคิดว่า ตนเองสามารถควบคุมการดื่มได้ สามารถดื่มโดยไม่ติด ทำให้เกิดความชะล่าใจและดื่มต่อไป จนกระทั่งติดในที่สุด

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ คณะผู้วิจัยพบว่าปัจจัยและสาเหตุของการมีพฤติกรรมการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมาจากหลายๆ ปัจจัย อาทิ วิธีประชาจาริตประเพณี และค่านิยมของสังคม พฤติกรรมงูใจ บริบทสังคมแวดล้อม รวมทั้งความอยากรู้อยากลองประสบการณ์ในสิ่งใหม่ โดยขาดการรับรู้และความตระหนักถึงผลเสียของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมงานวิจัยจากต่างประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการวิจัย ดังนี้

ฟิวเออร์ส ไฮโล่ เอ็น และ ฮอฟแมน อเล็กซานเดอร์ (Fuertes, Jairo N. & Hoffman, Alexander. 2013) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการละเมิดในกลุ่มนักศึกษา : สภาวะที่น่าตกใจ และทางออก โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยทำการสำรวจนักศึกษา จำนวน 218 คน โดยทำการสำรวจตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายนของปี 2013 โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายผ่านหัวหน้าองค์การนักศึกษา และการสำรวจโดยส่งผ่านอีเมล ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการพึ่งพาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเป็นความผิด ปกติ หรือวิฤติอย่างรุนแรงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีตีกริต่ำ หรือมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอ่อน ปัญหาที่เกิดขึ้นสรุปได้ว่านักศึกษาไม่มีแนวโน้มการลดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีการพึ่งพาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง

แมส เฮอเบอร์แมน (Herberman Mash, Holly B. et al.(2016) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเหตุการณ์ใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อปัจจัยเสี่ยงในการฆ่าตัวตายในกองทัพสหรัฐฯ โดยผลการศึกษาพบว่า การใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นปัจจัยให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมฆ่าตัวตายอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรทหารและพลเรือน จากการศึกษาถึงสาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากกลุ่มย่อยของทหารพบว่า กลุ่มทหารมีความเสี่ยงและมีพฤติกรรมที่นำไปสู่การฆ่าตัวตายอย่างมาก โดยสาเหตุหลักๆมาจากพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ยังกองทัพสหรัฐฯ ยังมีให้หน่วยงานด้านกลาโหมที่ดูแลเกี่ยวกับสุขภาพทหารมาศึกษาร่วมกับ ซึ่งผลที่พบคือการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มมากยิ่งขึ้น และนำไปสู่ความพยายามในการฆ่าตัวตาย ซึ่งยังส่งผลให้เกิดภาวะความเครียดและภาวะซึมเศร้า แม้ว่าการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจะระบุเผยให้เห็นกลุ่มเป้าหมายหรือทหารจะมีความสุขในขณะที่กำลังดื่มอยู่ก็ตาม อย่างไรก็ตาม การศึกษาดังกล่าวนำมาซึ่งมาตรการในการตรวจคัดกรองสุขภาพ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการคาดการณ์และการหาหนทางในการป้องกันการฆ่าตัวตายดังกล่าว

อิคเคะ มาเรีย เลติเชีย อาร์ และคณะ (Ikeda, Maria Leticia R. et al.2016) ได้ทำการศึกษาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เปรียบเทียบระหว่างผู้ป่วย HIV และประชากรทั่วไป โดยผลการศึกษาพบว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นที่แพร่หลายอย่างมากในประชากรทั่วไปและในหมู่ประชากรที่ติดเชื้อ HIV การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเพื่ออธิบายลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนักในบุคคลจากประชากรทั่วไปกับผู้ป่วยที่ติดเชื้อ HIV โดยใช้วิธีการ สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามที่มีคำถามคล้ายกัน ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นที่แพร่หลายมากขึ้นในหมู่ประชาชนทั่วไป ซึ่งมากกว่าผู้ป่วยที่ติดเชื้อ HIV 31.1% และในประชากรทั่วไปที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนักเป็นที่แพร่หลายมากในกลุ่มเพศชาย ส่วนการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่ม

ผู้ป่วยที่ติดเชื้อ HIV มีแนวโน้มลดลงเนื่องจากปัญหาสุขภาพ ซึ่งเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีสุขภาพดีจากประชาชนทั่วไป

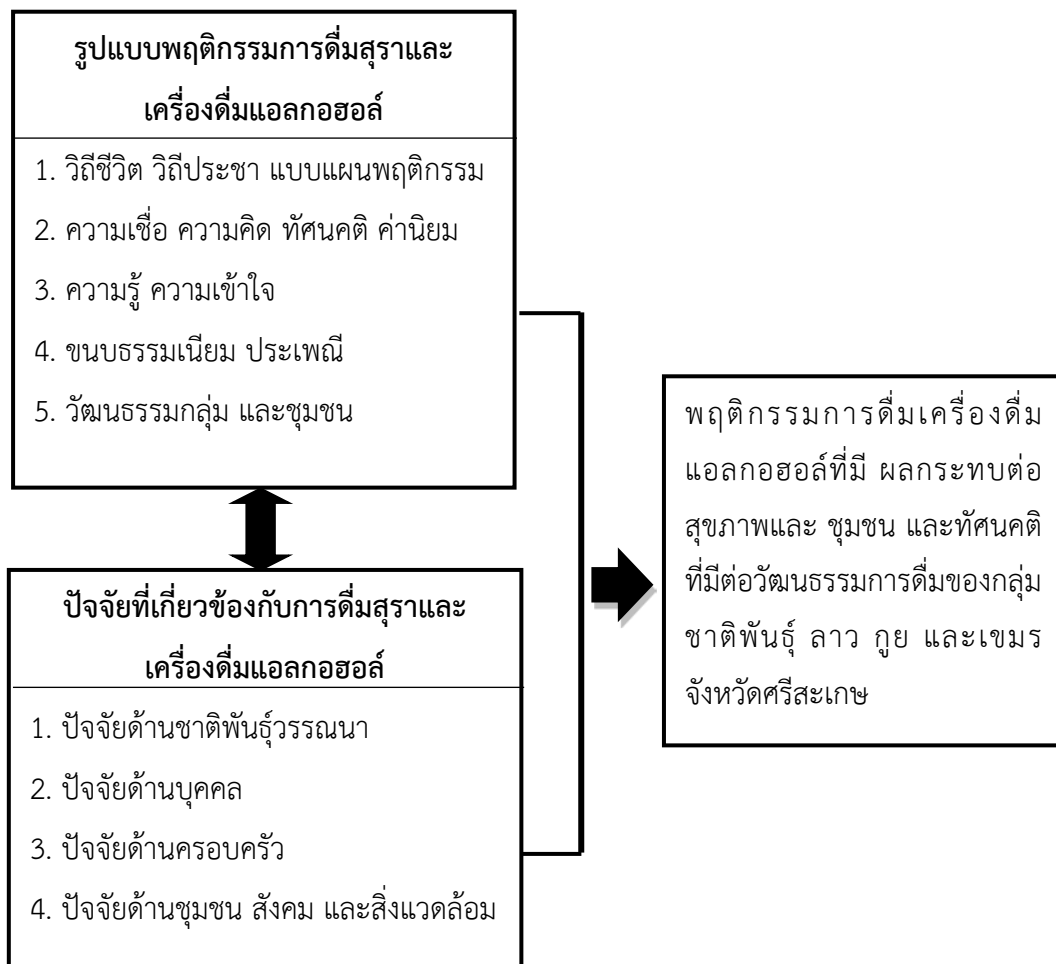
เหิง ดับบลิว และคณะ (Yeung W. et al. 2015) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยความเสี่ยงและกลยุทธ์การรับมือของชุมชนต่อความผิดปกติของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในชุมชนชนบทประเทศกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า มีการนำเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มาใช้ผิดประเภทเพิ่มขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นำมาซึ่งปัจจัยเสี่ยงต่อการผิดปกติในการใช้เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ของชุมชนชนบทในประเทศกัมพูชา นอกจากนี้ยังมีการสำรวจการรับรู้ของชุมชนถึงความผิดปกติดังกล่าว รวมทั้งการวางกลยุทธ์ของชุมชนในการรับมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว การศึกษาวิจัยนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ (สนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก) และใช้แบบวัดการบริโภคแอลกอฮอล์ การศึกษานี้พบว่าเพศชายมีภาวะเสี่ยง นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดสภาวะการดังกล่าว นั่นคือ ความมีอายุน้อยและการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ ในขณะที่ชุมชนมีความตระหนักถึงผลกระทบของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่แสดงถึงความสำคัญของการใช้มาตรการชุมชนตามและนำเสนอโซลูชันชุมชนนำต่างๆ กลยุทธ์ตามหลักฐานที่มีความพยายามอย่างเหมาะสมในการรับมือสอดคล้องตามวัฒนธรรมชุมชนและมีการขับเคลื่อนร่วมกันโดยชุมชนมีส่วนร่วม

โบบัค เอ็ม และคณะ (Bobak M et al. 2005) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเสียชีวิตในยุโรปตะวันออก ด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือดและโรคอันเกิดจากการเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ทุกรูปแบบ ผลการศึกษาพบว่า เครื่องตี้มแอลกอฮอล์มีส่วนเกี่ยวข้องในการตายสูงในภาคกลางและยุโรปตะวันออก แม้ผลกระทบดังกล่าวจะน่าวิตกกังวลแต่การบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ก็ยังคงเหมือนเดิม การศึกษาที่ใช้ข้อมูลจากศูนย์สุขภาพเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และศูนย์จิตวิทยาสังคมในยุโรปตะวันออก ทั้งในรัสเซีย โปแลนด์ ลิทัวเนีย และหกเมืองในสาธารณรัฐเช็ก กลุ่มตัวอย่างใช้ประชากรกว่า 34,304 คน โดยการสุ่มทั้งเพศชายและหญิงที่อายุระหว่าง 45-69 ปีใน 2002-2005 เพื่อทำการติดตามผลการรักษาในช่วงเฉลี่ย 7 ปี อย่างไรก็ตามงานศึกษานี้ทำให้ถึงปริมาณการตี้มความถี่จากการตี้มแอลกอฮอล์มีส่งผลถึงการจบเสียชีวิตของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมศึกษาวิจัย ทั้งนี้ มีสาเหตุอื่น ๆ ร่วมด้วยเช่นการเสียชีวิตจากโรคหัวใจและหลอดเลือด แต่อย่างไรก็ตามอัตราการตายในเพศชายยังพบว่าอัตราเฉลี่ยสูงของการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการตี้มแอลกอฮอล์

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ คณะผู้วิจัยพบว่า การบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นที่นิยมของกลุ่มเยาวชน กลุ่มประชาชนทั่วไปทั้งในชุมชนเมืองและสังคมชนบท รวมทั้งกลุ่มคนทำงาน และไม่มีแนวโน้มการลดบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ นำมาซึ่งผลเสียต่อสุขภาพ ซึ่งเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีสุขภาพดีจากประชาชนทั่วไป ในขณะเดียวกัน ชุมชน และหน่วยงานรัฐก็มีความพยายามในการกำหนดแผนงานในการป้องกันและลดพฤติกรรมดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีสุขภาพที่ดี

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด โดยนำแนวคิดของ งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 32-36) รวมทั้ง นิตา ชูโต (2548: 38) และ ชาย โพธิสิตา (2550: 155) มาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นหรือกรอบแนวคิดรูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ แนวคิดของอัลเบิร์ต บันดูลา (Albert Bandura. 1986 : 22-24) Green & Kreuter อ้างถึงใน โสพรรณ อินทสิทธิ์ (2554 : 5) ไพรัตน์ อ้นอินทร์ (2552 : 25) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2549) รังสรรค์ โฉมยา และสมบัติ ท้ายเรือคำ (2549) และ บรรจง ควรคง (2551) มาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นหรือกรอบแนวคิดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ และชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร : กรณีศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) แบ่งเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ดำเนินการวิจัยวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และระยะที่ 2 ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการได้มาซึ่งข้อมูลที่ตอบวัตถุประสงค์ของผลการศึกษารูปแบบ พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ และชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร : กรณีศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ดำเนินการ วิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ (1) การลงพื้นที่ฝังตัวในชุมชน (Phase In) เพื่อศึกษาบริบทกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละชุมชนในพื้นที่ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการ สัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้ Snowball Technique ในการค้นหา Key Informants ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ประชาชนท้องถิ่น และตัวแทนประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ วรรณนาที่มีพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ในแต่ละพื้นที่ (3) การ สนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับประชาชนกลุ่มวัยต่างๆ อาทิ เยาวชน กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่ม ผู้สูงอายุ รวมทั้งกลุ่มที่จัดงานตามเทศกาลที่มีสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่ชายแดนจังหวัด ศรีสะเกษ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความเชื่อ ความคิดเห็นต่างๆ และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการ วิเคราะห์และสรุปผลและระยะที่ 2 ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น ของกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ตัวแทนครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์ ในแต่ละพื้นที่ 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอภูสิงห์ โดยมีครัวเรือนทั้งหมด

12,657 ครั้วเรือน และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง ในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 388 ครั้วเรือน และทำการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและนำเสนอข้อมูลทางสถิติแบบพรรณนาความ (Descriptive)

3.2 ประชากร กลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ประชากรที่มีพฤติกรรมกรรมการตีมสุรา และเครื่องตีมแอลกอฮอล์ทุกวัยทั้งเพศชาย และเพศหญิง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 7 ตำบล ของอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 12,657 ครั้วเรือน

3.2.2 กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ปราชญ์ท้องถิ่น และตัวแทนประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนาที่มีพฤติกรรมการตีมสุราหรือเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในครั้วเรือนและในชุมชน ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในแต่ละพื้นที่ ตัวแทนเยาวชน และประชาชนที่มีพฤติกรรมการตีมสุราหรือเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในครั้วเรือนและในชุมชน ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในแต่ละพื้นที่ ตำบลละ 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 35 คน และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 60 คน จากตัวแทนประชาชนกลุ่มวัยต่างๆ แบ่งกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อยออกเป็น 4 กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มเยาวชน จำนวน 15 คน กลุ่มสตรีแม่บ้าน จำนวน 15 คน กลุ่มผู้สูงอายุที่ตีมสุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์ จำนวน 15 คน และกลุ่มที่จัดงานตามเทศกาลที่มีสุราหรือเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 15 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความเชื่อ ความคิดเห็นต่างๆ และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผล

3.2.3 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากจำนวนครั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนทั้งสิ้น 12,657 ครั้วเรือน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 ครั้วเรือน ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย   n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
                   N = ขนาดของประชากรที่ใช้ศึกษา
                   e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (0.05)

จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

$$n = \frac{12,657}{1 + (12,657)(0.05)(0.05)}$$

$$= 387.74$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ จำนวน 388 ครั้วเรือน ทั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่าง ของแต่ละตำบล และได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Stratified Sampling) และทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้โดยเก็บตัวอย่างแบบง่าย (Random Sampling) ให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม / ชั้น} = \frac{\text{จำนวนขนาดตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่แบบชั้นภูมิที่ใช้ในการวิจัยได้ ดังตารางที่ 3.1
ตารางที่ 3.1 จำนวนการสุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

พื้นที่	จำนวนครั้วเรือน		กลุ่มตัวอย่าง (ครั้วเรือน)	
ตำบลดงรัก		2,112		65
-ชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 10	212		7	
- ชาติพันธุ์ลาวคิดเป็นร้อยละ 45	950		29	
- ชาติพันธุ์ส่วย คิดเป็นร้อยละ 45	950		29	
ตำบลไพรพัฒนา		2,037		62
-ชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 70	1,426		43	
-ชาติพันธุ์ลาวคิดเป็นร้อยละ 25	509		16	
-ชาติพันธุ์ส่วย คิดเป็นร้อยละ 5	102		3	
ตำบลห้วยตามอญ		1,707		52
-ชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 60	1,024		31	
-ชาติพันธุ์ลาวคิดเป็นร้อยละ 30	512		16	
-ชาติพันธุ์ส่วย คิดเป็นร้อยละ 10	171		5	
ตำบลโคกตาล		1,877		58
-ชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 60	1,126		35	
-ชาติพันธุ์ลาวคิดเป็นร้อยละ 30	563		17	
-ชาติพันธุ์ส่วย คิดเป็นร้อยละ 10	188		6	

ตารางที่ 3.1 จำนวนการสุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน		กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)	
ตำบลห้วยตึกชู		2,146		66
-ชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 50	1,073		33	
-ชาติพันธุ์ลาวคิดเป็นร้อยละ 35	751		23	
-ชาติพันธุ์ส่วย คิดเป็นร้อยละ 15	322		10	
ตำบลตะเคียนราม		1,102		34
-ชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 50	551		17	
-ชาติพันธุ์ลาวคิดเป็นร้อยละ 45	496		15	
-ชาติพันธุ์ส่วย คิดเป็นร้อยละ 5	55		2	
ตำบลละลม		1,676		51
-ชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 50	838		25	
-ชาติพันธุ์ลาวคิดเป็นร้อยละ 45	754		23	
-ชาติพันธุ์ส่วย คิดเป็นร้อยละ 5	84		3	
รวม		12,657		388

3.3 ขอบเขตการศึกษา

3.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ดำเนินการศึกษา คือ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 7 ตำบล 86 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

1) ตำบลดงรัก	จำนวน 8 หมู่บ้าน	จำนวน 2,112 ครัวเรือน
2) ตำบลไพรพัฒนา	จำนวน 10 หมู่บ้าน	จำนวน 2,037 ครัวเรือน
3) ตำบลห้วยตามอญ	จำนวน 10 หมู่บ้าน	จำนวน 1,707 ครัวเรือน
4) ตำบลโคกตาล	จำนวน 13 หมู่บ้าน	จำนวน 1,877 ครัวเรือน
5) ตำบลห้วยตึกชู	จำนวน 8 หมู่บ้าน	จำนวน 2,146 ครัวเรือน
6) ตำบลตะเคียนราม	จำนวน 14 หมู่บ้าน	จำนวน 1,102 ครัวเรือน
7) ตำบลละลม	จำนวน 13 หมู่บ้าน	จำนวน 1,676 ครัวเรือน

3.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมกรรมการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการตี๋มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูย และ เขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาของกรวิจัย ได้แก่

- 1) การศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา พื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ในด้านรูปแบบพฤติกรรมตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และรูปแบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมกรรมการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการตี๋มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูย และเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือในการวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

3.4.1 เครื่องมือ/แบบเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

(1) แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) คณะผู้วิจัยได้ออกแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก กับบุคคลที่เกี่ยวข้องคือ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ปราชญ์ท้องถิ่น และตัวแทนประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนาที่มีพฤติกรรมกรรมการตี๋มสุราหรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและในชุมชน ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในแต่ละพื้นที่ โดยแบบสัมภาษณ์ มีเนื้อหาทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพกลุ่มชาติพันธุ์ ศาสนา การศึกษา อาชีพหลักในปัจจุบัน อาชีพรองในปัจจุบัน สถานหรือบทบาทของท่านกับชุมชน ประสบการณ์การตี๋มสุราหรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ สมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิดกับพฤติกรรมกรรมการตี๋มสุราหรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

ตอนที่ 2 บริบทชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับการตี๋มสุราหรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในชุมชน ได้แก่ ประวัติการก่อตั้งชุมชน ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรในชุมชน บริบทประชากร ลักษณะทางเศรษฐกิจ ลักษณะทางสังคม การเมืองการปกครอง ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข วัฒนธรรม ศาสนาและ ประเพณี กลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน เป็นต้น

ตอนที่ 3 สถานการณ์การตี๋มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ตี๋ม สถานที่ เวลา ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง ประเภทสุราหรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ รูปแบบการตี๋มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ ประเภทพฤติกรรม สาเหตุหรือปัจจัย ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการตี๋มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ ผลกระทบการตี๋มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ อาทิ

ผลกระทบต่อตนเอง สุขภาพ ครอบครัว การงานหรืออาชีพ ผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัว เพื่อนฝูง ชุมชน วิธีการแก้ไขปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

ตอนที่ 4 รูปแบบพฤติกรรมการณ์ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน ประกอบด้วย วิถีชีวิต วิถีประชา แบบแผนพฤติกรรม ความเชื่อ ความคิด ทศนคติ ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมกลุ่ม และชุมชน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและ ชุมชน และทศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และ เขมร จังหวัดศรีสะเกษ

(2) กรอบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวทางในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การถอดประเด็นการวิจัย โดยมีประเด็นหัวข้อในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ประวัติชุมชน ข้อมูลบริบทชุมชนทั่วไป กลุ่มชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อในชุมชน รูปแบบพฤติกรรมการณ์ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน ปัญหาและผลกระทบการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน แนวทางการจัดการปัญหาด้านการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน ปัญหาอุปสรรค แนวโน้มในอนาคตในการลดพฤติกรรมการณ์ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน แนวคิดการลดพฤติกรรมการณ์ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน และการสนับสนุนของหน่วยงานในท้องถิ่น และข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.4.2 เครื่องมือ/แบบเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้เครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง และเพื่อให้แบบสอบถามในงานวิจัยมีความเที่ยงตรงและสมบูรณ์ คณะผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามเสนอไปยังผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ
ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรปริญญาเอก มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ศาสตราจารย์ ดร. พญ. สาวิตรี อัจฉนาภกรชัย
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุรา และคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ดร. ดาริกา ไสงาม
ตำแหน่ง นักวิชาการ หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

4. นายแพทย์เจด็จ ดียิ่ง
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์
ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

การหาค่า IOC เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และการวัดผลประเมินผล โดยกำหนดค่าความสอดคล้อง = +1 ไม่แน่ใจ = 0 และไม่สอดคล้อง = -1 เมื่อได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลไปประมวลผลหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยใช้สูตรการคำนวณค่า IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

โดย $\sum R$ = ผลรวมคะแนนความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
n = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมิน

โดยมีโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check Lists) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ชาติพันธุ์ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ระดับการศึกษา รายได้-รายจ่ายต่อเดือน อาชีพ ประสบการณ์ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด จำนวน 10 ข้อคำถาม

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลบริบทชุมชน อัตลักษณ์และวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอ้างอิงจากแนวคิดของ งามพิศ สัตย์สงวน (2543 :32-36) และ สุเทพ สุนทรเกสัช (2548 :15) ได้แก่ การตั้งถิ่นฐาน โครงสร้างชุมชน ค่านิยม ความคิด อุดมการณ์ ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา การเมืองการปกครอง ระบบสัญลักษณ์ กิจกรรมนันทนาการ และวัฒนธรรมร่วมอื่นๆ ประกอบด้วยคำถามปลายปิด จำนวน 12 คำถาม

ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอ้างอิงจากแนวคิดของ โสฬวรรณ อินทสิทธิ์ (2554 : 5) และพงษ์เดช สารการ และคณะ (2552 : 24) 2) ประกอบด้วย ความถี่ในการบริโภค (ครั้งต่อสัปดาห์) ปริมาณการบริโภค (แก้วต่อครั้ง) สถานที่ในการบริโภค สาเหตุของการบริโภค ลักษณะของการบริโภค การใช้สารเสพติดขณะบริโภค ช่วงเวลาในการบริโภค และ การแสดงออกหลังบริโภค จำนวนคำถามปลายปิด 8 คำถาม

ตอนที่ 4 สอบถามข้อมูลในด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านชาติพันธุ์วรรณนา 2) ปัจจัยด้านบุคคล 3) ปัจจัยด้านครอบครัว 4) ปัจจัยด้านชุมชน และ สังคม 5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม จำนวนคำถามปลายปิด 10 คำถาม และ 4) ด้านผลกระทบการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ สุขภาพ อุบัติเหตุ ครอบครัว ชุมชน/สังคม การดำรงชีวิตประจำวัน และเศรษฐกิจ ประกอบด้วยคำถามปลายปิดจำนวน 5 คำถาม รวมจำนวนคำถามปลายปิดทั้งสิ้น 15 คำถาม

หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะปรับปรุงจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ซึ่งค่าดัชนีที่ยอมรับได้อยู่ที่ 0.50 ขึ้นไป (วรณูช แหยมแสง, 2554: 36) ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง (Try out) จำนวน 30 คน ในพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษา และจะนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งในทางสังคมศาสตร์ เกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของคอนบราค (Alpha Coefficient) ที่มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2547: 248) จึงจะแสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ศึกษานั้นมีความเชื่อมั่นที่น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ ซึ่งผลลัพธ์ค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.98 ดังนั้นแบบสอบถามชุดนี้จึงมีค่าความเชื่อมั่นที่สามารถนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูย และ เขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจำแนกเป็นขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

3.5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 1 การลงพื้นที่ฝังตัว (Phase In) ในชุมชน เพื่อศึกษาบริบทกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละชุมชนในพื้นที่ และเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น จากหน่วยงานในท้องถิ่น และกลุ่มตัวแทนในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 4 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มตัวแทนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ข้อมูลที่มีความถูกต้องตามกรอบเนื้อหาวัตถุประสงค์ โดยการตรวจสอบข้อมูล ได้มาจากการฝังตัวในชุมชน การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่ม และทำการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อประกอบการจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ต่อไป

3.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 1 การประชุมวางแผนงานวิจัยร่วมกับคณะผู้วิจัย และทีมวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การประสานงานกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่โดยทำหนังสือแนะนำโครงการวิจัย และคณะผู้วิจัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ไปยังพื้นที่ศึกษาเพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยและขอลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การประชุมชี้แจงโครงการวิจัย และแผนงานวิจัยตลอดจนขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบงานวิจัยในพื้นที่เป้าหมาย แก่ หน่วยงานในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนาเครื่องมือวิจัยและลงพื้นที่ทดสอบการเก็บรวบรวมข้อมูลในเบื้องต้น วิเคราะห์ตรวจสอบและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุง เพื่อพัฒนาเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ถูกต้อง และชัดเจนมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 อบรมการใช้เครื่องมือวิจัย และทำความเข้าใจในแผนการดำเนินงานวิจัยแก่ ผู้ช่วยนักวิจัย และอาสาสมัครช่วยงานวิจัย เพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 6 เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ความถี่ (F) ร้อยละ ค่า Multiple Response ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัย (Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและนำเสนอข้อมูลทางสถิติแบบพรรณนาความ (Descriptive)

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณและทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการประมวลผลโดยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รับกลับมาลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form) แล้วบันทึกลงเครื่องคอมพิวเตอร์และประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2. แบบสอบถามตอนที่ 3 ถึงตอนที่ 4 นี้ เป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ให้คะแนนแต่ละข้อในแบบสอบถามโดยกำหนดไว้ 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 102)

ระดับมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
ระดับมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ระดับน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

2.1 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลมาคำนวณวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ มีเกณฑ์คะแนนตามวิธีการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้นมีดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2552 : 111)

$$\begin{aligned} \text{จากสูตรความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{(5 - 1)}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในแบบสอบถามตอนที่ 3 และตอนที่ 4 สรุปได้ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายความว่า	พฤติกรรมการดื่มมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายความว่า	พฤติกรรมการดื่มมาก
2.61 – 3.40	หมายความว่า	พฤติกรรมการดื่มปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายความว่า	พฤติกรรมการดื่มน้อย
1.00 – 1.80	หมายความว่า	พฤติกรรมการดื่มน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยการหาค่าความถี่แล้วสรุปผลออกมาเป็นคำร้อยละ

4. การวิเคราะห์แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับตอนที่ 2 ถึงตอนที่ 3 ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยการหาค่า Multiple Response เพื่อใช้พรรณนาความการเรียงลำดับของพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุในการดื่มสุรา และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์ วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัด

ศรีสะเกษ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Factor Analysis) และ Multiple Regression เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หลังจากนั้นนำข้อมูลการวิเคราะห์ทางสถิติมาสรุปผล แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยวิธีการพรรณนาความ (Descriptive)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ดำเนินการวิจัยวิจัยเชิงคุณภาพ และระยะที่ 2 ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลที่ตอบวัตถุประสงค์ของผลการศึกษา รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณา บุคคล ครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผลการศึกษา มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1. รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณาในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

4.1.1 บริบทพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์วรรณาในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

1) ตำบลดงรัก

จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจัดเวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลดงรัก พบว่า ตำบลดงรักมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 216 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 135,000 ไร่ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในเขตป่าไม้ พื้นที่การเกษตร และพื้นที่อยู่อาศัย สภาพภูมิประเทศ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา บริเวณเทือกเขาพนมดงรัก มีที่ราบลุ่มที่ใช้ทำนาข้าวเป็นส่วนน้อย ตำบลดงรักเป็นตำบลที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะประชากรที่อาศัยอยู่นั้นมีทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ เขมร ลาว และลาว โดยประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาว (ไทย-อีสาน) รองลงมาได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ส่วยและเขมรตามลำดับ สภาพบริบทพื้นที่ของตำบลดงรัก เป็นพื้นที่ติดชายแดนราชอาณาจักรกัมพูชา มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรป่าไม้ สภาพพื้นที่ทั่วไปจึงมีความอุดมสมบูรณ์ของต้นไม้ ตำบลดงรักมีป่าชุมชนเกาะภูเขือกและป่าชุมชนบ้านสันติสุขมีเนื้อที่กว่า 657 ไร่ อยู่ในเขตพื้นที่หมู่ 1 นาตราวและหมู่ 8 สันติสุข สภาพพื้นที่ทั่วไปจึงมีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ ประชาชนในชุมชนพึ่งพาทรัพยากรจากป่าชุมชนในด้านอาหาร ยารักษา

โรค ที่อยู่อาศัย และมีพื้นที่บางส่วนเป็นภูเขา ประชาชนส่วนใหญ่ จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำไร่หมุนสำหรับปลูก ทำสวนยางพารา และทำนาข้าวในพื้นที่ราบลุ่ม ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลดงรัก

เมื่อพิจารณาถึงสภาพบริบทและภูมิศาสตร์ การประกอบอาชีพ สังคมและสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปแล้ว พบว่า ตำบลดงรัก เป็นชุมชนชนบทมีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ เช่น ภูเขาตามแนวเทือกเขาพนมดงรัก ลำห้วยธรรมชาติสำคัญ เช่น ห้วยศาลา และสภาพพื้นที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นท้องไร่ ท้องนา ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตรและในแต่ละชุมชน มีประเภทของการเกษตรคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ระบบการเกษตรส่วนใหญ่ยังเป็นแบบยังชีพ (Subsistence) ครอบครัวเดียวกันจะประกอบอาชีพอย่างเดียวกันหรืออาจจะมีอาชีพเสริมบ้าง บางส่วน ดังนั้นจึงมีเวลาว่างจากการทำงานมาก รายได้ที่เป็นตัวเงินของประชาชนในพื้นที่จึงมีน้อย และไม่แน่นอน แต่ในขณะที่รายจ่ายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในด้านความหนาแน่นของประชากร พบว่า พื้นที่ตำบลดงรักมีจำนวนประชากรหนาแน่น ในขณะที่พื้นที่โดยรวมก็มีจำนวนมากเช่นกัน ถนนหนทาง สัญจรสะดวก บริบทด้านสังคม ในพื้นที่ตำบลดงรักมีลักษณะของสังคมแบบชนบทไทยในอดีต คือ รู้จักกันหมดทั้งหมู่บ้าน เรียกว่า หัวบ้านท้ายบ้าน ใครทำอะไรผิดแผกออกไปจะรู้และโจษขานกันทั้งหมู่บ้าน โดยบริบทวิถีชุมชนจะมีการดำเนินกิจกรรมและพิธีกรรมพื้นบ้านเป็นอันมาก ยิ่งเป็นประเพณีประจำท้องถิ่นแล้วจะชุมชนจะรักษาและปฏิบัติกันเรื่อยมามิได้ขาด จุดเด่นสำคัญคือสมาชิกของครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น สมาชิกในชุมชนจะให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นมิตรต่อเพื่อนบ้าน มีการติดต่อกันแบบเป็นกันเอง เอื้อเฟื้อและจริงใจต่อกัน ลักษณะของครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย สมาชิกประกอบด้วยหลาย ๆ ครอบครัว ซึ่งเป็นเครือญาติกัน มาอยู่รวมในครัวเรือนเดียวกันหรือบริเวณใกล้เคียงกัน วัดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญในการประกอบกิจกรรม

ต่าง ๆ ทางศาสนาเป็นแหล่งสำคัญในการให้การศึกษาและอบรมบ่มนิสัยแก่ประชาชน ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในดูแลปกครองชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่จะนับถือผู้นำซึ่งเป็นบุคคลที่ตนเองเลือกสรรทำให้มาดูแลบ้านเมือง ค่านิยมในเรื่องคุณความดีทางศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติของคนในชุมชนตำบลดงรัก ประชาชนตำบลดงรักส่วนใหญ่ยึดมั่นอยู่กับประเพณีเดิมเป็นอย่างดี การยอมรับการเปลี่ยนแปลงของคนในชุมชนมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เน้นพึ่งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เพราะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทำให้ผูกพันกับความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ โชคลาง หรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ นอกจากนี้ยังยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางศาสนาและเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างพร้อมเพรียงกัน เช่น งานบวช งานศพ และงานบุญต่าง ๆ ในส่วนของปัญหาสำคัญที่ยังคงพบเห็นในปัจจุบัน คือ ปัญหาด้านโภชนาการ สืบเนื่องมาจากภาวะความเป็นอยู่ของคนในตำบลดงรักที่มีความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการกินการอยู่แบบเรียบง่าย ตลอดจนความเชื่อต่างๆ ในการบริโภค อาทิ การบริโภคพืชผักที่ปนเปื้อนสารพิษเข้าสู่ร่างกายโดยเฉพาะสารฆ่าแมลง นอกจากนี้ยังประชาชนยังมีรู้และความเข้าใจ ความเชื่อที่ผิดๆ ในเรื่องโภชนาการที่มองเห็นได้ชัด ได้แก่ การบริโภคเนื้อสัตว์สุกๆดิบๆ เป็นต้น และในสวนประเพณีพิธีกรรมท้องถิ่นที่สำคัญของชุมชนตำบลดงรัก ได้แก่ งานบุญปีใหม่ ในเดือนมกราคม บุญข้าวจี่ในเดือนกุมภาพันธ์ บุญชะเวดเทศมหาชาติในเดือนมีนาคม บุญสงกรานต์ในเดือนเมษายน งานบวช งานแต่ง ในเดือนพฤษภาคม และมิถุนายน บุญเข้าพรรษาในเดือนกรกฎาคม บุญข้าวสาก แขนงโหนด ในเดือนกันยายน และตุลาคม บุญกฐินในเดือนพฤศจิกายน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทำบุญผ้าป่า งานแต่งงาน งานบวช การไหว้ศาลปู่ตาหรือศาลตาปู่ บุญเลี้ยงบ้านหรือผีปู่ตา ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ละหมู่บ้าน

2) ตำบลโคกตาล

ตำบลโคกตาลมีพื้นที่ทั้งหมด 44.25 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 27,657 ไร่ สภาพบริบทพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นสลับที่ลอน โดยมีลักษณะลาดเทจากทิศใต้ ลงไปทางด้านตะวันออก แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ห้วยศาลา เป็นตำบลที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทั้งกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ส่วย และลาว ส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์เขมร รองลงมาเป็นชาติพันธุ์ลาว และชาติพันธุ์ส่วยตามลำดับ สภาพบริบทพื้นที่ของตำบลโคกตาล เป็นพื้นที่ไม่ติดชายแดนราชอาณาจักรกัมพูชา แต่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรป่าไม้ ตำบลโคกตาลมีป่าชุมชนวัดพระบาทภูสิงห์เนื้อที่กว่า 1,200 ไร่ อยู่ในเขตพื้นที่หมู่ 4 และหมู่ 9 สภาพพื้นที่ทั่วไปจึงมีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ ประชาชนในชุมชนจึงนิยมใช้และพึ่งพาทรัพยากรจากป่าชุมชนในด้านอาหาร ยารักษาโรค ประชาชนในตำบลโคกตาลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพพร่องปลูกพริกและพืชผัก ซึ่งการทำกรเกษตรนั้นได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ เช่น การใช้พันธุ์พืชพื้นถิ่นในการเพาะปลูก การจัดการใช้ดินในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการจัดการด้านต่างๆ

ตามความเคยชินและสภาพพื้นที่เท่าที่จะเอื้ออำนวย นอกจากนี้ยังมีการทำไร่มันสำปะหลัง และทำสวนยางพารา และทำนาข้าวในพื้นที่ราบลุ่ม สภาพบริบทและภูมิศาสตร์จึงคล้ายกับตำบลดงรักเพราะเป็นพื้นที่ติดต่อกัน สภาพสังคมและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปแล้ว พบว่าตำบลโคกตาล เป็นตำบลในเขตชนบท มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีภูเขาน้อยใหญ่ตามแนวเทือกเขาพนมดงรัก ลำห้วยธรรมชาติสำคัญ ได้แก่ ห้วยศาลา สภาพพื้นที่ราบลุ่มเป็นทุ่งนา การประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ระบบการทำการเกษตรส่วนใหญ่ยังเป็นแบบยังชีพ (Subsistence) ครอบครัวเดียวกันจะประกอบอาชีพอย่างเดียวกันหรืออาจจะมียาชีพเสริมบ้างบางครั้งเรือน รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรกรรม ดังนั้นประชาชนในพื้นที่จึงมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน ความหนาแน่นของประชากร พบว่าพื้นที่ตำบลโคกตาลมีจำนวนประชากรอาศัยอยู่ไม่หนาแน่น ถนนหนทางสามารถสัญจรไปมาสะดวก บริบทด้านสังคม ในพื้นที่ตำบลโคกตาลมีลักษณะของสังคมแบบชนบทไทยในอดีต คือประชาชนทุกคนรู้จักกันหมดทั้งหมู่บ้าน กิจกรรมและพิธีกรรมพื้นบ้านยังคงยึดถือปฏิบัติตามกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมของตนเอง และยังคงรักษายึดถือปฏิบัติกันเรื่อยมาอย่างต่อเนื่อง จุดเด่นสำคัญของชุมชนตำบลโคกตาล คือสมาชิกของครอบครัวแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น สมาชิกในชุมชนจะให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นมิตรต่อเพื่อนบ้าน มีการติดต่อช่วยเหลือกันแบบเป็นกันเอง มีความเอื้อเฟื้อและจริงใจต่อกัน

ภาพที่ 4.2 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลโคกตาล

จากเวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลโคกตาล ดังภาพ 4.2 พบว่า ลักษณะของระบบครอบครัวในพื้นที่ตำบลโคกตาลส่วนใหญ่เป็นแบบครอบครัวขยาย สมาชิกประกอบด้วยหลายๆครอบครัว ซึ่งเป็นเครือญาติกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน มาอยู่ร่วมในครัวเรือนเดียวกันหรือบริเวณใกล้เคียงกัน วัดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ทางศาสนา และเป็นแหล่งชดเชลาจิตใจแก่ประชาชนในชุมชน ผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกตาลเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในดูแล

ปกครองชุมชนเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่อื่นๆ ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงนับถือผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลที่ตนเองเลือกสรรหาให้มาดูแลบ้านเมือง ค่านิยมในเรื่องคุณความดีทางศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติของคนในชุมชนตำบลโคกตาล ประชาชนตำบลโคกตาลส่วนใหญ่ยังคงยึดมั่นอยู่กับประเพณีดั้งเดิม ที่ปฏิบัติมาแต่ในอดีต ไม่ค่อยยอมรับการเปลี่ยนแปลงในพิธีกรรมใหม่ๆ เน้นการพึ่งสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติและสิ่งที่อยู่รอบตัว มีความเชื่อและผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ โชคลาง หรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ บุญประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญของชุมชนตำบลโคกตาล ได้แก่ บุญประเพณีปีใหม่ ในเดือนมกราคม บุญข้าวจีในเดือนกุมภาพันธ์ บุญหะเวตเทศมหาชาติในเดือนมีนาคม บุญสงกรานต์ในเดือนเมษายน งานบวช งานแต่ง ในเดือนพฤษภาคม และมีอุยาน บุญเข้าพรรษาในเดือนกรกฎาคม บุญข้าวสาก แชนโพนตา ในเดือนกันยายน และ ตุลาคม บุญกฐินในเดือนพฤศจิกายน เป็นต้น ส่วนบุญผ้าป่า งานแต่งงาน งานบวช การไหว้ศาลปู่ตาหรือศาลตาปู่ บุญเลี้ยงบ้านหรือผีปู่ตา ยังคงปฏิบัติแต่จะแตกต่างกันไปตามแต่ละหมู่บ้านแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่นับถือปฏิบัติ สภาพการณ์ด้านสุขอนามัยพบว่า ปัญหาสำคัญคือปัญหาด้านโภชนาการ สืบเนื่องมาจากภาวะความเป็นอยู่ของคนในตำบลโคกตาลที่มีความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดลอมที่เกี่ยวกับการกินการอยู่แบบเรียบง่าย ตลอดจนความเชื่อต่างๆในการบริโภค อาทิ การบริโภคพืชผักที่ปนเปื้อนสารพิษเข้าสู่ร่างกายโดยเฉพาะสารฆ่าแมลง นอกจากนี้ยังประชาชน ยังมีรู้และความเข้าใจ ความเชื่อที่ผิดๆ ในเรื่องโภชนาการที่มองเห็นได้ชัด ได้แก่ การบริโภคเนื้อสัตว์สุกๆดิบๆ การดื่มสุราก่อนมื้ออาหารแต่ละมื้อ เป็นต้น

3) ตำบลตะเคียนราม

ตำบลตะเคียนรามมีเนื้อที่ มีพื้นที่ประมาณ 64.76 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 40,475.63 ไร่ มีประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ โดยประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร รองลงมาคือ ชาติพันธุ์ลาว และชาติพันธุ์ส่วยตามลำดับ สภาพบริบทพื้นที่ของตำบลตะเคียนราม ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงมีลักษณะแบบลูกคลื่นลอนตื้น ด้านใต้เป็นที่ราบสูงลาดเทไปทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือ แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ห้วยตึกชู ห้วยละเวีย ห้วยขยง ห้วยหินใหญ่ ฯลฯ การประกอบอาชีพหลักของประชาชนในตำบลตะเคียนราม ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนาข้าว ทำไร่มันสำปะหลัง และการเลี้ยงสัตว์ การเกษตรกรรม นับว่าเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้กับประชาชนภายในตำบล พืชที่ปลูกกันมาก ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยูคาลิปตัส และมะม่วง ด้านการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรตำบลตะเคียนรามส่วนใหญ่มักนิยมเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง โดยเลี้ยงแบบปล่อยให้หาอาหารกินเองตามธรรมชาติ เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนและจำหน่ายบ้างเล็กน้อยเพื่อเป็นรายได้เสริมของครอบครัว สัตว์ที่นิยมเลี้ยงกันมาก ได้แก่ โค กระบือ สุกร เป็ดและไก่ ทางด้านอุตสาหกรรมภายในตำบลส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ประเภทแปรรูปผลผลิตต่อเนื่องทางการเกษตร ได้แก่ โรงสีข้าว ซึ่งกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วทั้งตำบล

ดังนั้นจะเห็นว่า การประกอบอาชีพหลักของประชาชนภายในตำบล ยังขึ้นอยู่กับประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การทำนาข้าว อาชีพรองได้แก่ การทำไร่ ไร่จำจาง เป็นต้น สภาพบริบททางสังคมของตำบลตะเคียนราม จากเวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลตะเคียนราม ดังภาพ 4.3 พบว่า ตำบลตะเคียนรามเป็นชุมชนที่มีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย หรือประมาณ 200 กว่าปี ประชาชนที่อาศัยอยู่ยังไม่หนาแน่นมากนักกระจายตามพื้นที่ทั่วไป สภาพถนนหนทางสามารถสัญจรไปมาสะดวก ตำบลตะเคียนรามมีลักษณะของสังคมแบบชนบท เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งเนื่องจากเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีกลุ่มอาชีพมากมายเช่น ทอผ้าไหม เพาะเห็ด เลี้ยงปลา ทำปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น ประชาชนทุกคนในชุมชนมีความสนิทสนมรู้จักกันหมดทั้งหมู่บ้าน ประเพณีและพิธีกรรมพื้นบ้านยังคงยึดถือปฏิบัติตามกันมาแต่บรรพบุรุษ และยังคงรักษายึดถือปฏิบัติกันเรื่อยมาอย่างต่อเนื่อง จุดเด่นสำคัญของชุมชนตำบลตะเคียนราม คือ ครัวเรือนในชุมชนส่วนใหญ่มาจากต้นตระกูลเดียวกันซึ่งเป็นตระกูลใหญ่ เช่น ตระกูลตะเคียนราม ตะเคียนเกลี้ยง บุตะเคียน เป็นต้น

ภาพที่ 4.3 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลตะเคียนราม

ประชาชนในชุมชนตำบลตะเคียนรามมีการช่วยเหลือกันแบบเป็นกันเอง มีความเอื้อเฟื้อและจริงใจต่อกัน ลักษณะของครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย สมาชิกประกอบด้วยหลายๆครอบครัว ซึ่งเป็นเครือญาติกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันนั่นคือชาติพันธุ์เขมรที่อพยพย้ายถิ่นมาจากจังหวัดสุรินทร์ มาอาศัยอยู่รวมในครัวเรือนเดียวกันหรือบริเวณใกล้เคียงกัน วัดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญมีมาแต่ในอดีตและใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมทางสังคมและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านศาสนา ประชาชนในชุมชนตำบลตะเคียนรามนับถือและมีความเชื่อถือผู้นำชุมชนเป็นหลัก ค่านิยมความเชื่อดั้งเดิมยังคงมีผลต่อแนวทางการปฏิบัติของคนในชุมชน โดยเฉพาะในเรื่องคุณงามความดีทางศาสนาซึ่งถือเป็นตัวควบคุมความประพฤติของคนในชุมชน ประชาชนในชุมชนตำบลตะเคียนรามส่วนใหญ่ยังคงยึดมั่นอยู่กับประเพณีดั้งเดิม ที่ปฏิบัติมาแต่ในอดีต การดำรงชีวิตยังคงมุ่งเน้นการพึ่ง

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งที่อยู่รอบตัว มีความเชื่อและผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ โชคลาง หรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติที่นับถือมาในสมัยอดีต บุญประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญของชุมชน ตำบลตะเคียนราม ได้แก่ บุญประเพณีปีใหม่ ในเดือนมกราคม ประเพณีรำแม่มด ซึ่งเป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เรียกอีกอย่างว่า “เรียมมะมวด” มีลักษณะคล้ายการทรงเจ้าเพราะเชื่อว่าเทพหรือผี รำแม่มดจะทำขึ้นเมื่อผู้ป่วย ซึ่งรักษาโดยวิธีการปกติธรรมดาหรือรักษาที่โรงพยาบาล หรือแพทย์แผนปัจจุบันแล้วไม่หาย จึงต้องจัดพิธีกรรมรำแม่มดขึ้น ส่วนใหญ่จะเริ่มทำในเดือนกุมภาพันธ์ ในกลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย) จะเรียกว่า “รำสะเอง” ซึ่งเป็นพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย) มีความเชื่อมาจากการพึ่งพาสิ่งลี้ลับของธรรมชาติในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะวิญญาณของบรรพบุรุษ เทวดาที่อยู่บนฟ้า เพื่อขอพร สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้ดวงวิญญาณบรรพบุรุษมาปกป้องรักษา ผ่านร่างทรงของแม่สะเองหรือการแก้บนที่ทำไว้เมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วย หรือเมื่อมีเหตุสำคัญ ที่ต้องอาศัยกำลังใจจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ส่วนในเดือนมีนาคมจะไม่มีประเพณีใดๆ และในเดือนเมษายนจะมีบุญสงกรานต์ งานบวช งานแต่ง ในเดือนพฤษภาคม และมีอุยาน บุญเข้าพรรษาในเดือนกรกฎาคม บุญข้าวสาก แชนโฆนตา (การไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ) ในเดือนกันยายน และ ตุลาคม บุญกฐินในเดือนพฤศจิกายน เป็นต้น ส่วนบุญผ้าป่า งานแต่งงาน งานบวช การไหว้ศาลปู่ตาหรือศาลตาปู่ บุญเลี้ยงบ้านหรือผีปู่ตา ยังคงปฏิบัติแต่จะแตกต่างกันไปตามแต่ละหมู่บ้านแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่นับถือปฏิบัติ สภาวะการณ์ด้านสุขอนามัยพบว่า ปัญหาสำคัญคือปัญหาด้านสุขภาพ อาทิ โรคที่เกิดจากผิวหนัง การเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง โรคทางด้านโภชนาการ เนื่องมาจากประชาชนจะอยู่กับธรรมชาติ ที่มีความหลากหลายของวัตถุดิบในการทำอาหาร ทั้งพืช ผัก สัตว์ จนกระทั่งแมลง โดยวัฒนธรรมการกินอาหารแบบสุกๆ ดิบๆ ก็มีมาช้านาน นอกจากนี้จากภาวะความเป็นอยู่ของคนในตำบลตะเคียนราม ยังคงเป็นแบบสังคมชนบท วิถีชีวิตการกินการอยู่จึงเป็นแบบเรียบง่าย ตลอดจนความเชื่อต่างๆ ในการบริโภคและการดูแลสุขภาพยังคงเป็นแบบดั้งเดิม อาทิ ในหญิงตั้งครรภ์ก็ หรือ หญิงที่เพิ่งคลอดลูกใหม่ ต้องอยู่ไฟ ต้องกินปลา เกลือ ไข่ และข่าเพื่อช่วยสมานแผล แต่ห้ามกินของทะเล ของที่มีกลิ่นเหม็น เช่น ชะอม ของหมักดอง จนกระทั่งห้ามกินสัตว์ที่อยู่ใต้ดินอย่าง ตุ่น เต่า และห้ามกินต่อ แตน เพราะจะทำให้ลูกอารมณ์ร้าย เป็นต้นส่วนข้อห้ามต่างๆ ในส่วนของงานพิธีกรรมจะไม่นิยมนำสัตว์ใหญ่มาทำอาหาร และคนที่มีของ มีวิชาอาคมจะไม่กินอาหารที่เลี้ยงในงานศพ เชื่อว่าจะทำให้วิชาเสื่อม นอกจากนี้ยังมีความเชื่อในเรื่องโภชนาการที่มองเห็นได้ชัด ได้แก่ การบริโภคเนื้อสัตว์สุกๆ ดิบๆ การดื่มสุราก่อนมื้ออาหารแต่ละมื้อ การใช้สุราหมักสมุนไพรแล้วดื่มเป็นยารักษาโรค เป็นต้น

4) ตำบลไพรพัฒนา

จากเวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลไพรพัฒนา ดังภาพที่ 4.4 พบว่า ตำบลไพรพัฒนา อำเภออุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ มีเนื้อที่ประมาณ 156 ตารางกิโลเมตร

หรือประมาณ 97,500 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงภูเขา สลับที่ดอนและอุดมไปด้วย ป่าไม้ เบญจพรรณ ลงไปทางทิศเหนือเรื่อยๆ ส่วนทางทิศใต้เป็นป่าที่บจนจืดเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย มีน้ำตกไหลทองของปะอาวที่ตั้งบนบนเทือกเขาพนมดงรัก มีเขื่อนห้วยสำราญเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญต่อการเกษตรของจังหวัดศรีสะเกษ สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ลำห้วยธรรมชาติ สำคัญ ได้แก่ ห้วยสำราญ มีห้วยสาขา ได้แก่ ห้วยชะนี ห้วยโกลนแจรง ห้วยโกลน ห้วยน้ำแดง และ ห้วยตึกชู มีห้วยสาขา คือ ห้วยสระ ตำบลไพรพัฒนาเป็นพื้นที่ที่มีประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร รองลงมาคือ ชาติพันธุ์ลาว และชาติพันธุ์ส่วยตามลำดับ บริบทด้านสังคม ประชาชนชาวตำบลไพรพัฒนา อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนขนาดใหญ่ เป็นสังคมเกษตร ซึ่งกระจายตามตำบล / หมู่บ้านต่าง ๆ มีความผูกพันเกี่ยวข้องกับเครือญาติ นับถือความอาวุโสแบบสังคมไทยทั่วไป มีขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกับชาวบ้านไทยโดยทั่วไป เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีวันลอยกระทง ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีเข้าพรรษา-ออกพรรษา ประเพณีวันปีใหม่ เป็นต้น และที่สำคัญที่สุดที่แตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่นๆ คือ ประเพณีวันแซนโฎนตา (แรม 15 ค่ำ เดือน 10) เป็นประเพณีสืบทอดกันมาแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบัน การประกอบอาชีพ ประชาชนชาวตำบลไพรพัฒนา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่โดยเฉพาะการทำสวนยางพารา อาชีพรอง คืออาชีพรับจ้างทั่วไปและรายได้เสริมหลังฤดูเก็บเกี่ยวได้จากการปลูกพริก หางของป่า ค่าขายบางส่วน เลี้ยงปลาในกระชัง เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจ พื้นที่ตำบลไพรพัฒนาค่อนข้างสมบูรณ์ ดินดีเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่ พืชสวน ไม้ยืนต้น ไม้เศรษฐกิจ(ยางพารา) ทำให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ไร่มันสำปะหลัง พืชที่ปลูกมากที่สุดคือ ยางพารา มันสำปะหลัง ข้าว มะม่วง ขนุน เป็นต้น และมีการปลูกพืชผักสวนครัวแทบทุกหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัว วิถีชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไพรพัฒนาส่วนใหญ่มุ่งเน้นการพึ่งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งที่อยู่รอบตัว มีความเชื่อและผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ โชคลาง หรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติที่นับถือมาในสมัยอดีต บุญประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญของชุมชนตำบลไพร ได้แก่ “เรือมมะม่วง” หรือ รำแม่ผด ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่มีการทรงเจ้าเป็นเทพหรือผี มาร่ายรำเพื่อรักษาผู้ป่วยในชุมชน ส่วน พิธีกรรมวันแซนโฎนตา หรืออ่านว่า แซนโดนตา จัดขึ้นโดยตรงกับวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปี คำว่า “แซน” หมายถึง การเช่นไหว้ การบวงสรวง คำว่า “โฎน” หมายถึง ย่าหรือยาย คำว่า “ตา” หมายถึง ปู่หรือตา ดังนั้นประเพณีนี้จึงหมายถึง การเช่นไหว้ปู่ ย่า ตา ยาย หรือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ถือเป็นวันสารทเดือนสิบของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร และสภาวะการณ์ด้านสุขอนามัยพบว่า ประชาชนตำบลไพรพัฒนา ยังคงประสบปัญหาด้านสุขภาพเหมือนพื้นที่อื่นๆ อาทิ การเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน โรคผิวหนัง ส่วนโรคทางด้านโภชนาการ พบว่ายังคงมีมากเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคที่ยังไม่เหมาะสม เช่น การกินอาหารแบบสุกๆ ดิบๆ การบริโภคอาหารที่

ไม่ปลอดภัยมีสารพิษปนเปื้อน หรือแม้แต่พฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เหมาะสม เช่น การดื่มสุราตอนตื่นนอน หรือดื่มก่อนเข้าไปกรีดยางในสวนยางพารา ดื่มพร้อมกาแฟตอนเช้าเพราะเชื่อว่าทำให้มีพลังกำลัง เป็นต้น

ภาพที่ 4.4 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลไพรพัฒนา

นอกจากนี้ จากเวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลไพรพัฒนา ดังภาพ 4.4 ยังพบว่า สภาวะการณ์ด้านสุขอนามัยพบว่า ประชาชนตำบลไพรพัฒนายังคงประสบปัญหาด้านสุขภาพเหมือนพื้นที่อื่นๆ อาทิ การเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน โรคผิวหนัง ส่วนโรคทางด้านโภชนาการ พบว่ายังคงมีมากเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่ยังไม่เหมาะสม เช่น การกินอาหารแบบสุกๆ ดิบๆ การบริโภคอาหารที่ไม่ปลอดภัยมีสารพิษปนเปื้อน หรือแม้แต่พฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เหมาะสม เช่น การดื่มสุราตอนตื่นนอน หรือดื่มก่อนเข้าไปกรีดยางในสวนยางพารา ดื่มพร้อมกาแฟตอนเช้าเพราะเชื่อว่าทำให้มีพลังกำลัง เป็นต้น

5) ตำบลละลม

ตำบลละลม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ มีเนื้อที่ประมาณ 20,906 ไร่ (ประมาณ 33.45 ตารางกิโลเมตร) ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง มีแหล่งน้ำกระจายอยู่ทั้งตำบล แต่อยู่ในสภาพตื้นเขิน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย เหมาะแก่การปลูกข้าว และในบางปีมีการทำนา 2 ครั้งเพราะแหล่งน้ำหรือห้วยธรรมชาติสำคัญ ได้แก่ ห้วยสำราญ ห้วยตามอญ และหนองละหาร ซึ่งถือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ มีจุดชมนกเป็ดน้ำ มีศูนย์จำหน่ายปลูกผักปลอดสารพิษ และศูนย์ผลิตอาหารในชุมชน และเป็นตำบลที่มีหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ ตำบลละลมเป็นพื้นที่ที่มีประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร รองลงมาคือ ชาติพันธุ์ส่วย และชาติพันธุ์ลาวตามลำดับ บริบทด้านสังคม ประชาชนชาวตำบลละลม อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนขนาดกลาง หมู่บ้านต่าง ๆ ในชุมชนมีความผูกพัน

เกี่ยวข้องกับแบบเครือญาติ นับถือความอาวุโสแบบสังคมไทยทั่วไป มีขนบธรรมเนียมประเพณี เหมือนกับชุมชนชนบทอีสานโดยทั่วไป เช่น บุญประเพณีปีใหม่ ในเดือนมกราคม ประเพณีรำแม่ผัด ซึ่งเป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เรียกอีกอย่างว่า “เรื่อมมะมั่วด” หรือรำแม่ผัด ในเดือนเมษายนจะมีบุญสงกรานต์ งานบวช งานแต่ง ในเดือนพฤษภาคม และมีอุยาน บุญเข้าพรรษาในเดือนกรกฎาคม บุญข้าวสาก แชนโถงตา (การไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ) ในเดือนกันยายน และ ตุลาคม บุญฐินในเดือนพฤศจิกายน เป็นต้น ส่วนบุญผ้าป่า งานแต่งงาน งานบวช การไหว้ศาลปู่ตาหรือศาลตาปู่ บุญเลี้ยงบ้านหรือผีปู่ตา ยังคงปฏิบัติแต่จะแตกต่างกันไปตามแต่ละหมู่บ้านแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่นับถือปฏิบัติต่างกัน

ภาพที่ 4.5 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลละลม

จากภาพที่ 4.5 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลละลม พบว่าวิถีชีวิตของประชาชนในตำบลละลมส่วนใหญ่มุ่งเน้นการพึ่งพิงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีความเชื่อและผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ โชคลาง หรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติที่นับถือมาในสมัยอดีตมีการนับถือและเช่นไหว้ การเซ่นไหว้ศาลปู่ตา วิญญาณบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว สภาวะการณด้านสุขอนามัยของประชาชนในตำบลละลม พบว่า ประชาชนตำบลละลมประสบปัญหาด้านสุขภาพไม่ต่างกับพื้นที่อื่นๆ อาทิ การเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน โรคผิวหนัง โรคมะเร็ง อุบัติเหตุ ส่วนโรคทางด้านโภชนาการ พบว่ายังคงมีมากในกลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ ส่วนวัยแรงงานมีปัญหาด้านพฤติกรรม การบริโภคเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังคงนิยมมี อาหารที่มีการปรุงแบบสุกๆ ดิบๆ และยังคงพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท คล้ายกับพื้นที่อื่นๆ

6) ตำบลห้วยตามอญ

ตำบลห้วยตามอญ อำเภอกงสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่อาณาเขตทั้งหมด 103.60 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 64,750 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ป่าภูเขา ป่าเชิงเขาสลับที่ราบลุ่ม มีลำห้วยธรรมชาติสำคัญ ได้แก่ ลำห้วยสำราญ ลำห้วยจังกะและลำห้วยลันดาข ไหลผ่านสภาพพื้นดินเป็นดินร่วนปนทราย พืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพาราและปาล์ม น้ำมันบางส่วน เป็นต้น ตำบลห้วยตามอญเป็นตำบลพื้นที่ที่มีประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร รองลงมาคือ ชาติพันธุ์ลาว และชาติพันธุ์ส่วยตามลำดับ บริบทด้านสังคม ประชาชนชาวตำบลห้วยตามอญมักอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ในหมู่บ้านต่าง ๆ มีความผูกพันเกี่ยวข้องกับเครือญาติ มีระบบการนับถือกันตามความอาวุโสแบบสังคมชนบทไทยทั่วไป มีขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกับพื้นที่อื่นๆ ในอำเภอกงสุรินทร์ ประเพณีที่สำคัญได้แก่ เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีเข้าพรรษา-ออกพรรษา ประเพณี วันปีใหม่ เป็นต้น และที่สำคัญที่สุดที่แตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่นๆ คือ ประเพณีวันแซนโฎนตา (แรม 15 ค่ำ เดือน 10) เป็นประเพณีสืบทอดกันมาแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบันของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ประกอบอาชีพของประชาชนชาวตำบลห้วยตามอญ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนาปลูกข้าว ทำไร่มันสำปะหลัง และทำสวนยางพารา และปลูกพืชผักไว้รับประทานในครัวเรือน อาชีพรองได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไปและรายได้เสริมหลังฤดูเก็บเกี่ยว ได้แก่ การทอผ้า ค้าขายบางส่วน เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจพื้นที่ตำบลห้วยตามอญค่อนข้างดี เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสมแก่การทำนา เพาะปลูกพืชไร่ พืชสวน และไม้ยืนต้น ทำให้ราษฎรในพื้นที่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ

ภาพที่ 4.6 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลห้วยตามอญ

จากเวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลห้วยตามอญ ดังภาพ 4.6 พบว่าวิถีชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลห้วยตามอญยังคง เน้นการพึ่งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งที่อยู่รอบตัว มีความเชื่อและผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ โชคลาง หรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติที่นับถือมาในสมัยอดีตคล้ายชุมชนชนบทในพื้นที่ของอำเภอภูสิงห์ มีการเช่นไหว้ศาลปู่ตา วิญญาณปู่ย่า ตายาย หรือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ถือเป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งการนับถือผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน สภาวการณ์ด้านสุขอนามัยพบว่า ประชาชนตำบลห้วยตามอญพบว่าปัญหาด้านสุขภาพที่สำคัญของประชาชนตำบลห้วยตามอญประสบปัญหาคล้ายพื้นที่อื่นๆ อาทิ การเจ็บป่วยด้วยโรคตามฤดูกาล เช่น โรคไข้หวัด โรคโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน โรคผิวหนัง และโรคประต่าตัวอื่น ส่วนโรคทางด้านโภชนาการ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคที่ยังไม่เหมาะสม เช่น การกินอาหารแบบสุกๆ ดิบๆ ไม่มีการปรุงให้สุก หรืออาหารที่มีสารพิษปนเปื้อน รวมทั้งพฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสม เช่น การดื่มสุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือ การดื่มสุราเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย เป็นต้น

7) ตำบลห้วยตึกขุ

ตำบลห้วยตึกขุ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ มีเนื้อที่ประมาณ มีพื้นที่อาณาเขตทั้งหมด 103.60 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 64,750 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง มีลำห้วยธรรมชาติ สำคัญ ได้แก่ ลำห้วยตึกขุ ไหลผ่าน สภาพพื้นดินเป็นดินร่วนปนทราย พืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น เป็นพื้นที่ที่มีการดำเนินงานและจัดตั้งเป็น ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองพระราชดำริ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเป็นสถานที่ให้บริการทางด้านวิชาการเกษตร และสนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ แก่เกษตรกร เพื่อเป็นศูนย์กลางสาธิต ฝึกอบรมและเป็นตัวอย่างเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้เกษตรกรนำไปประยุกต์ ใช้พัฒนาอาชีพทางการเกษตรของตนเอง และเพื่อพัฒนาและยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่ ให้มี สภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีที่ทำการโครงการอยู่ที่ บ้านตะแบงใต้ ตำบลห้วยตึกขุ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 4.7 เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลห้วยตึกชู

เวทีประชุมชี้แจงโครงการวิจัยพื้นที่ตำบลห้วยตึกชู ดังภาพ 4.7 พบว่าเป็นตำบลพื้นที่ที่มีประชากรหลากหลายด้านชาติพันธุ์ โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร รองลงมาคือ ชาติพันธุ์ส่วย และชาติพันธุ์ส่วยตามลำดับ บริบทด้านสังคมชุมชนตำบลห้วยตึกชู พบว่า เป็นลักษณะชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท (Semi-Urban, Semi-Rural Society) เนื่องจากลักษณะความสัมพันธ์ในชุมชนแบบชนบทผสมผสานกับชุมชนหรือหมู่บ้านที่กำลังขยายตัวเป็นเมืองเล็กๆ นั้นหมายความว่า พื้นที่บางส่วนของตำบลห้วยตึกชู บางส่วนเป็นชุมชนชนบท ซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิมในพื้นที่ ประชาชนในชุมชนประกอบอาชีพทำไร่ทำสวน ใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบชาวชนบททั่วไปไม่มีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นชุมชนแบบครอบครัวขยายเหมือนชุมชนชนบททั่วไป ส่วนบางชุมชนหรือบางพื้นที่เป็นชุมชนที่กำลังพัฒนาเป็นชุมชนเมืองขนาดเล็ก เป็นชุมชนใหม่ที่ขยายมาและเปลี่ยนแปลงมาจากชุมชนดั้งเดิม โดยส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของสถานที่ส่วนราชการ ร้านค้า ตึกคอนโด ประชาชนส่วนใหญ่ย้ายมาจากที่อื่นเพื่อหางานทำ และบางส่วนประกอบอาชีพค้าขายและทำธุรกิจ ลักษณะทางสังคมจะเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ส่วนในเขตชุมชนชนบทชุมชนจะมีความผูกพันเกี่ยวข้องกับเครือญาติ มีระบบการนับถือกันตามความอาวุโสแบบสังคมชนบทไทยทั่วไป มีขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกับพื้นที่อื่นๆ ในอำเภอภูสิงห์ ประเพณีที่สำคัญได้แก่ เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีเข้าพรรษา-ออกพรรษา ประเพณี วันปีใหม่ เป็นต้น และที่สำคัญที่สุดที่แตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่นๆ คือ ประเพณีวันแซนโฎนตา (แรม 15 ค่ำ เดือน 10) เป็นประเพณีสืบทอดกันมาแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบันของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร การประกอบอาชีพของประชาชนชาวตำบลห้วยตึกชู ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนาปลูกข้าว ทำไร่มันสำปะหลัง และทำสวนยางพารา อาชีพรองได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย รายได้หลักส่วนใหญ่มาจากการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว ยางพาราและมันสำปะหลัง วิถีชีวิตของประชาชนในตำบลห้วยตึกชูยังคงเน้นการพึ่งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีระบบความเชื่อและผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ โขคลาง หรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ ที่นับถือมาในสมัยอดีต มีการเซ่นไหว้

ศาลปู่ตา เช่นไหว้วิญญาณปู่ ย่า ตา ยาย หรือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้ง การเคารพนับถือผู้เฒ่าผู้แก่หรือผู้อาวุโสในชุมชน สถานการณ์ด้านสุขอนามัยพบว่า ประชาชนตำบล ห้วยตามอญพบว่าปัญหาด้านสุขภาพที่สำคัญของประชาชนตำบลห้วยตึกชุมชนประสบปัญหาคล้ายพื้นที่ อื่นๆ อาทิ การเจ็บป่วยด้วยโรคตามฤดูกาล เช่น โรคไข้หวัด โรคโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน โรค ความดัน โรคผิวหนัง และโรคประจำตัวอื่น ส่วนโรคทางด้านโภชนาการ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มี พฤติกรรมการบริโภคที่ยังไม่เหมาะสม เช่น การบริโภคอาหารแบบสุกๆ ดิบๆ ไม่มีการปรุงให้สุก หรืออาหารที่มีสารพิษปนเปื้อน รวมทั้งพฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสม เช่น การดื่มสุรา และ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือ การดื่มสุราเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย เป็นต้น

4.1.2 รูปแบบพฤติกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนที่ความเกี่ยวข้อง เกี่ยวพันกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิง คุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก กับ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ปราชญ์ท้องถิ่น และตัวแทนประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มามีพฤติกรรมการ ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและในชุมชน ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา ในแต่ละ พื้นที่ และตัวแทนเยาวชน และประชาชนที่มีพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน ครัวเรือนและในชุมชน ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา ในแต่ละพื้นที่ ตำบลละ 5 คน รวมจำนวน ทั้งสิ้น 35 คน รวมทั้งและการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 60 คน จากตัวแทน ประชาชนกลุ่มวัยต่างๆ แบ่งกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อยออกเป็น 4 กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มเยาวชน จำนวน 15 คน กลุ่มสตรีแม่บ้าน จำนวน 15 คน กลุ่มผู้สูงอายุที่ดื่มสุราและเครื่องดื่ม เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ จำนวน 15 คน และกลุ่มที่จัดงานตามเทศกาลที่มีสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 15 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล รูปแบบพฤติกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนที่ความเกี่ยวข้องเกี่ยวพันกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยผลการศึกษา มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) วิถีชีวิต วิถีประชา และแบบแผนพฤติกรรม

วิถีชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ มีวิถีชีวิตแบบคน ชนบททั่วไป มีการสื่อสารโดยใช้ภาษาถิ่นเฉพาะของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์เป็นหลัก กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ในพื้นที่อำเภอภูสิงห์โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ภาษาที่ใช้สื่อสารส่วนใหญ่ใช้ภาษา เขมรเป็นหลัก ในเขตชุมชนที่เป็นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ภาษาที่ใช้สื่อสารส่วนใหญ่ใช้ภาษาลาว(ไทย อีสาน)เป็นหลัก ส่วนในชุมชนที่เป็นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์กวย(ส่วย) ภาษาที่ใช้สื่อสารส่วนใหญ่ใช้ภาษา กวย(ส่วย)เป็นหลัก การประกอบอาชีพพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่อำเภอภูสิงห์ส่วนใหญ่ประกอบ

อาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนาข้าว ทำสวนยางพารา ไร่มันสำปะหลัง และพืชไร่อื่นๆ การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่อำเภอภูสิงห์มีมาแต่ในอดีตกว่า 200 ปี ถือเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่อพยพมาตั้งถิ่นฐาน มีการดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ และแหล่งน้ำลำธาร ประชาชนในชุมชนทุกพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด สามีศรีภรรยา อยู่แบบพึ่งพาอาศัย มีการสืบทอดแบบแผนการดำรงชีวิตมาจากรุ่นสู่รุ่น

1.1) กลุ่มชาติพันธุ์เขมร

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่อยู่ในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษพบว่ามีกระจายในพื้นที่โดยคิดเป็นร้อยละ 70 ของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่ชายแดน มีวิถีชีวิตเรียบง่าย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนาข้าว ทำไร่มันสำปะหลัง กลุ่มคนวัยแรงงานและหนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่ว่างจากการทำนา ทำไร่ มักจะอพยพเดินทางไปรับจ้างทำงานในตัวเมือง หรือในเมืองหลวง และเมื่อถึงฤดูกาลเพาะปลูก ก็จะเดินทางกลับภูมิลำเนาเพื่อประกอบอาชีพหลักของตน และเป็นเช่นนี้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะคล้ายกับคนในชนบททั่วไป เช่น การสร้างที่อยู่อาศัยลักษณะบ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูง ยึดถือพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด การตาย การแต่งงาน การนับเวลา วัน เดือน ปี การเชื่อถือโชคกลาง ฤกษ์ยาม การรักษาโรคแบบพื้นบ้าน การประกอบอาชีพ การละเล่นต่างๆ อาหารหลักของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร คือ ข้าวเจ้า ส่วนอาหารพื้นเมืองที่รู้จักคือ ปลาเหาะเขมร (ปลาร้าเขมร) ปลาจ่อม ปลาแห้ง ปลาอย่าง ปลาต้ม น้ำพริกจิ้มผัก เนื้อสัตว์ ผัก พื้นบ้านต่างๆ ส่วนขนมพื้นบ้านที่เป็นที่รู้จัก ได้แก่ “ขนมตดหมา” หรือเรียกตามภาษาถิ่นว่า “เวือระพอม” เป็นขนมที่มีส่วนผสมของ “เครื่องตดหมา” พืชไม้เลื้อยชนิดหนึ่งที่บางพื้นที่เรียกต้นกระพังโหมม ขึ้นได้ทั่วไปในป่าผสมผลัดใบและป่าเต็งรัง หากนำต้นหรือใบมาขยี้แล้วลองดมก็จะรู้เลยว่ากลิ่นเหม็นคล้ายตดจริงๆ

กลุ่มชาติพันธุ์เขมร เรียกสุราว่า “สระรา”แบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มวัยของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเริ่มตั้งแต่กลุ่มวัยรุ่นหรือเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี -25 ปี ทั้งเพศหญิงและเพศชาย วัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี-59 ปี พบมากคือเพศชาย และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ ตั้งแต่ 60ปีขึ้นไป มีทั้งเพศชายและเพศหญิง พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ปรากฏชัดเจนในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การดื่มในช่วงเช้า (06.00-08.00 น.) ก่อนรับประทานอาหารเช้า และช่วงเย็น ซึ่งเป็นช่วงหลังเลิกงานหรือกลับจากไร่นา โดยเฉพาะ นักดื่มที่เป็นวัยแรงงาน และผู้สูงอายุ เหตุผลของการดื่มในช่วงหลังเลิกงานก่อนรับประทานอาหารเช้าและมื้อเย็น นั่นคือ “แก้ปวดเมื่อย หรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อ” และเมื่อดื่มแล้วจะทำให้สบายตัว เครื่องดื่มที่นิยมดื่มส่วนใหญ่เป็นสุราสี่เหย้าต่างๆ เช่น

หงส์ทอง แสมโสม เบลนด์ 285 และสุราขาว หรือเหล้าขาว ส่วนในกลุ่มเยาวชนนั้นพบว่า เยาวชนมีพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยส่วนใหญ่นิยมดื่มในช่วงเย็นหลังเลิกงาน หรือเลิกเรียน และในเวลาว่างวันเสาร์และอาทิตย์ ส่วนใหญ่นิยมดื่มเบียร์ โดยเฉพาะ เบียร์ลิโอบี และเบียร์ช้าง และ สุราสียี่ห้อต่างๆ เช่น หงส์ทอง เบลนด์ 285 และสุราขาว หรือเหล้าขาว ดังภาพที่ 4.8

ภาพที่ 4.8 กลุ่มเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์เขมรนิยมดื่มในช่วงเช้ามื้อรับประทานอาหารเช้าและช่วงเย็น ส่วนใหญ่นิยมดื่มสุราขาว ครั้งละ 1 เป็ก หรือประมาณ 1 ½ แก้วดื่มมาตรฐาน ส่วนสถานที่ที่นิยมดื่มพบว่ามี ความแตกต่างกัน เช่น หากเป็นวัยแรงงานจะดื่มที่บ้าน กลุ่มเยาวชนมักดื่มที่บ้านและร้านค้า หรือเป็นบ้านเพื่อน โดยจะดื่มกันเป็นกลุ่มกับเพื่อนที่สนิทสนม มากกว่าดื่มคนเดียว การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีต่างๆ ที่มีมายาวนาน รวมทั้งการจัดหาสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ในงานมงคล งานพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องจัดหาต้อนรับแขกผู้มาเยือน และแสดงถึงเครื่องหมายของฐานะความมั่งคั่งของผู้ให้ นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ การจับกลุ่มดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะนิยมใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงความมั่นใจให้แก่กัน และใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรอง ทดแทน และใช้ในการพูดคุยหาหรือหาหรือในประเด็นในที่เกิดขึ้นในชุมชน พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาติพันธุ์เขมร พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ไม่นิยมดื่มคนเดียว แต่มักดื่มกันเป็นกลุ่มกับเพื่อน หรือครอบครัวบ้านใกล้เคียง เพราะหากดื่มคนเดียวจะทำให้ดื่มแบบไม่มีความสุข ในกลุ่มชาติพันธุ์เขมร มักนิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ สุราขาว ทั้งขนาดเล็ก ซึ่งมีจำหน่ายราคา

60 บาท ขนาดใหญ่หรือขวดใหญ่ 120 บาท รองลงมาได้ เบียร์ พญานาค สบาย สุราสี (นิยมดื่มยี่ห้อ หงส์ทอง) ส่วนสุราประเภทยาตอง มักจะนิยมในกลุ่มวัยแรงงาน ส่วนสตรีมักจะมีเครื่องดื่มประเภท เบียร์ยี่ห้อต่างๆ และ สบาย ส่วนวัยรุ่นและเยาวชน นิยมดื่มเบียร์ และสุราขาวเพราะเมาเร็ว และ ประหยัดงบประมาณ ผู้สูงอายุมักดื่มเครื่องดื่มประเภทสุราขาวเพราะราคาถูก นิยมดื่มในช่วงเช้า ก่อนอาหารเช้า โดยมีมุมมองความเชื่อว่าเป็นยา คือ ดื่มวันละ 1 แก้วเล็ก ส่วนใหญ่ดื่มที่ ร้านค้า บ้านตนเอง บ้านเพื่อน ในบางคนโดยเฉพาะวัยแรงงานส่วนใหญ่มักดื่มช่วงเย็นก่อนมื้ออาหาร เย็นเพราะเหนื่อยจากการทำงาน หากดื่มก่อนรับประทานอาหารมื้อเย็นเพียงวันละ 1 แก้วเล็ก หรือ 1 เป๊ก จะช่วยคลายกล้ามเนื้อ แก้วปวดเมื่อย และหลับสบาย เมื่อตื่นมาจะทำให้สดชื่นทำงานได้ปกติ

1.2) กลุ่มชาติพันธุ์ลาว

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีอยู่กระจายในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามีกระจายในพื้นที่รองลงมาจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมร โดยคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชาชน กลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่ชายแดน วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีวิถีชีวิตเรียบง่ายเหมือนชาว ชนบททั่วไป ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนาข้าว ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ ประชากรทั่วไปส่วนใหญ่มีทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนวัยแรงงานและเยาวชนหนุ่มสาวและเด็ก นอกเหนือจากฤดูทำนาหรือว่างจากการทำนา ทำไร่ จะอพยพเดินทางไปรับจ้างทำงานในตัว เมือง หรือในเมืองหลวง และเมื่อถึงฤดูกาลเพาะปลูก ก็จะเดินทางกลับภูมิลำเนา เพื่อประกอบ อาชีพเกษตรกรรมเช่นเดิม เนื่องจาก การทำนาข้าวสามารถทำได้ปีละ 1 ครั้ง ส่วนการทำไร่ ทำสวนก็จะให้ตัวแทนในครอบครัวดูแล วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่น การสร้างที่อยู่อาศัย ลักษณะบ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูง มีพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด การตาย การบวช การแต่งงาน การ เชื้อถือโชคกลาง ถุขยาม การรักษาโรคแบบโบราณพื้นบ้าน อาหารหลักของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว คือข้าวเหนียวเป็นหลัก ส่วนอาหารพื้นเมืองที่รู้จักคือ ปลาไร่ ส้มตำ แกงอ่อม ป่นหรือแจ่ว รับประทานคู่กับผักสดที่เก็บหาได้ตามท้องทุ่งนา ส่วนเนื้อสัตว์ก็จะบริโภคสัตว์เลี้ยงที่ตนเอง เลี้ยงไว้ เช่น เป็ด ไก่ ปลา ส่วนสัตว์ใหญ่เช่น หมู โค กระบือก็จะบริโภคหรือนำมาประกอบ อาหารในช่วงเทศกาลงานบุญสำคัญเช่น งานแต่ง งานบวช งานฉลองมงคลต่าง ๆ ส่วนขนม พื้นบ้านของชาติพันธุ์ลาวในเขตพื้นที่ชายแดน ได้แก่ ข้าวต้มมัด ข้าวโปงหรือข้าวเกรียบว่าว และข้าวจี้อาหารหลักที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวที่นิยมรับประทานและนำมาเลี้ยงแขกผู้มาเยือน ได้แก่ ลาบ ก้อย ต้มขม ส้มตำ เป็นต้น บุคลิกและอุปนิสัย โดยเอกลักษณ์นิสัยใจคอของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาวในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่แล้วเป็นคนทีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอกลักษณ์ โดดเด่นในอดีตของหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวทั่วไป จะมีซุ้มเล็กๆ หรือเพิงเล็กๆ ปลูกไว้ หน้าบ้าน ในซุ้มหรือเพิงเล็กๆ นั้นจะมีตุ่มน้ำเย็นใสสะอาดพร้อมกระบวยไว้ให้แขกต่างบ้าน

หรือใครที่เดินผ่านไปมาได้ตักดื่มกินแก้กระหาย (ภูมิปัญญาอีสาน ตุ่มน้ำจากดินเผาเมื่อใช้ไปนานๆ จะมีตะไคร่น้ำจับภายนอกทำให้น้ำในตุ่มเย็น นี่เป็นตุ่มเย็นธรรมชาติที่ไม่เปลืองกระแสไฟฟ้า) กลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีความเป็นกันเองกับทุกคน เป็นคนจริงใจ ให้ความไว้วางใจไว้นื้อเชื่อใจคนง่าย เพราะกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในอดีตจะเป็นกลุ่มชนที่ไม่ชอบพูดโกหก หรือพูดมตมเท็จ ซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามศีลห้าค่อนข้างจะเคร่งครัดในศีลธรรม ถ้าใครคนหนึ่งบอกกล่าวหรือเล่าอะไร ก็จะเชื่อตามกันไปเกือบทั้งหมด นี่เป็นสาเหตุหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในอดีตที่มักจะถูกหลอกลวงง่าย เพราะเชื่อว่า ทุกคนให้ความจริงใจต่อกันและกัน ทำให้มีฉฉาชีพบางกลุ่มอาศัยจุดนี้ หลอกลวง ทำมาหากินบนความเชื่อของชนชาวไทยอีสานมานานักต่อนัก

เอกลักษณ์เด่นอีกอย่างหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ คือเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน มีความกตัญญูสูง ให้ความเคารพนับถือต่อบุพการี ให้ความเคารพผู้มีพระคุณและผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก จะได้ยินผู้มีอายุน้อยกว่าเรียกผู้สูงอายุในเกือบทุกพื้นที่ว่า พ่อใหญ่ แม่ใหญ่ นอกจากนี้กลุ่มชาติพันธุ์ลาวพึงระลึกเสมอว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้มีพระคุณต่อทุกคน เพราะผู้สูงอายุเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำรงชีวิต และเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ชนรุ่นหลังอยู่เสมอมา

แบบแผนพฤติกรรมการดื่มของกลุ่มชนชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดน อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

“ ลักษณะเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว คือ การใช้ภาษาที่เป็นภาษาเฉพาะของกลุ่มชน คือ ภาษาลาว (ภาษาไทยอีสาน) กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชื่นชอบความสนุกสนานรื่นเริง การดำเนินชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีความนิยมชื่นชมและให้การยอมรับผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ หรือผู้มีองค์ความรู้ และกลุ่มคนดังกล่าวจะได้รับการยกย่องแล้วว่าเป็นผู้มีภูมิปัญญา และมีบทบาทหน้าที่สำคัญเช่น เป็นผู้นำพิธีกรรมต่าง ๆ หรือถือเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ที่คอยช่วยเหลือ รักษา ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่างๆ วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวจะนำหลัก “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” มาเป็นแนวปฏิบัติจนทุกวันนี้”

(บุญมี เสนคราม. 2560, พฤษภาคม 11 : บทสัมภาษณ์)

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งส่วนใหญ่ดำรงชีพอยู่ในสังคมเกษตรกรรม ตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ในอดีตเคยแห้งแล้งกันดาร ความเชื่อต่อการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดความผาสุกและเจริญรุ่งเรืองเกิดขึ้นแก่ครอบครัวและบ้านเมือง

ภาพที่ 4.9 กลุ่มชาติพันธุ์ลาว

จากภาพ 4.9 กลุ่มชาติพันธุ์ลาวในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ นิยมความบันเทิง มีความยินดีและยอมรับ นับถือกันเสมือนญาติพี่น้องรวมทั้งให้ความเคารพแก่ผู้ที่มีอาวุโส จึงทำให้คนในชุมชนมีความรักใคร่กลมเกลียวกันตลอดจนมีความสามัคคีกัน ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวยังคงถูกรักษาและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน การเข้าสังคมที่สามารถเข้าได้กับทุกกลุ่มวัฒนธรรม การอยู่ที่เรียบง่าย ยกตัวอย่างเช่น อาหารในแต่ละมื้อของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวไม่ค่อยแตกต่างกันนักและมักจะมีเพียงอย่างเดียวหรือสองอย่างต่อมื้อ บางมื้ออาจจะมีเพียงน้ำพริกหรือที่ชาวอีสานทั่วไปเรียกว่า “แจ่ว” (ส่วนใหญ่เรียกว่าน้ำพริกปลาร้า) กับผักพื้นบ้านที่เก็บได้ริมรั้วบ้านและอาหารที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวนิยมรับประทานกันมากที่สุด นอกจากแจ่วแล้วก็คงจะเป็นส้มตำที่นิยมกินกันทั่วไป หลักการสำคัญรับประทานส้มตำนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเชื่อว่าต้องรับประทานหลายๆคนถึงจะอร่อยนี้เป็นเคล็ดลับหนึ่งในการผูกมิตรของคนในชุมชน และสิ่งที่ขาดไม่ได้เลยในการปรุงอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวคือปลาร้าหรือ “ปลาแดก” เป็นเครื่องปรุงหลักอย่างหนึ่งในการประกอบอาหารพื้นบ้านสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว และที่ขาดไม่ได้คือ ลาบก้อย ซึ่งเป็นอาหารที่ปรุงจากเนื้อสัตว์ดิบๆ เช่น เนื้อวัว เนื้อหมู เป็นต้น และที่สำคัญคือ การรับประทานควบคู่กับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ลาวนิยมดื่มเพื่อดับกลิ่นคาวอาหารปรุงดิบๆ และช่วยให้อาหารมีรสชาติอร่อยมากยิ่งขึ้น สำหรับพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ในระดับบุคคลพบว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีตั้งแต่เยาวชน วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ โดยเยาวชนหรือวัยรุ่นนิยมดื่มเบียร์ และสุราสี โดยดื่มในช่วงเวลาว่างกับเพื่อนๆ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลงานบุญ ส่วนวัยแรงงานมักจะดื่มทั้งช่วงเวลาเช้าและช่วงเย็น ซึ่งหากเป็นช่วงเย็นจะดื่มก่อนรับประทานอาหารมื้อเย็น ซึ่งกลุ่มคนสองวัย คือวัยรุ่น และวัยแรงงานในกลุ่มชาติพันธุ์ลาวนี้จะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด ส่วนผู้สูงอายุจะพบได้น้อย โดยผู้สูงอายุที่พบมักจะนิยมดื่มสุราขาว 40 ดีกรี ส่วนใหญ่ซื้อไปดื่มบ้าน และอาจมีบ้างที่ดื่มบริเวณ

ร้านค้าที่มีโต๊ะให้นั่ง สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขายดีที่สุดในกลุ่มชุมชนชาติพันธุ์ลาว คือเปียร์ลิโอ โดยจะขายในราคาขวดละ 60 บาท และสุราขาว 40 ดีกรี ขนาดเล็ก ราคา 55 - 60 บาท ส่วนสุราสี เช่น หงส์ทอง จะขายดีช่วงเทศกาล การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวควบคู่กับการรับประทานอาหารในแต่ละมื้อเช่น ในช่วงมื้อเช้า และมื้อเย็น ผู้ดื่มเชื่อว่าการดื่มสุราจะช่วยบำรุงร่างกาย ทำให้เจริญอาหาร กลุ่มชาติพันธุ์ลาวส่วนใหญ่นิยมบริโภคสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดปีไม่ว่าจะเป็นช่วงเทศกาลหรือไม่ก็ตาม ดังภาพที่ 4.10-4.11

ภาพที่ 4.10 สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับอาหารกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

ภาพที่ 4.11 กลุ่มเยาวชนชาติพันธุ์ลาวจับกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1.3) กลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย)

จากการศึกษาประวัติที่มาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย) ในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ (บุรณ์เชน สุขคุ้ม. 2556 : 3-4) พบว่ามีบรรพบุรุษมาจากกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ตามที่แขวงอัตตะปือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และอพยพเข้ามาอยู่ในแถบเขมรป่าดงราบสูงแถบเทือกเขาต้องแหวก (เทือกเขาพนมดงรัก) ชาวกูยได้อพยพเข้ามาประเทศไทย ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประมาณปี พ.ศ.2199-2231 ปัจจุบันนี้กลุ่มชาติพันธุ์กูยอาศัยอยู่โดยทั่วไปทั้งในภาคกลาง เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี ปราชินบุรี แต่ที่อาศัยอยู่เป็นจำนวนมากคือในเขตอีสานตอนล่างทั้งในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา อุบลราชธานี มหาสารคาม และศรีสะเกษ ในส่วนของจังหวัดศรีสะเกษมีชาวกูยอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และกระจายตามพื้นที่ทั่วไป กลุ่มชาติพันธุ์กูยนอกจากมีภาษาพูดเป็นของตนเองแล้วยังมีเอกลักษณ์ของตนเองหลายอย่าง เช่น วิถีชีวิต เครื่องแต่งกาย อาหาร ที่อยู่อาศัย พิธีกรรม และความเชื่อเป็นของตนเอง ชาวกูยมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตน เอกลักษณ์อาหารของกลุ่มชาติพันธุ์กูยน่าศึกษาอย่างยิ่ง ทั้งอาหารที่ชาวกูยรับประทานอยู่ในชีวิตประจำวัน อาหารในพิธีกรรมทางศาสนา อาหารในพิธีกรรมประจำชุมชน รวมถึงลักษณะวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านของชาวกูย ได้แก่ ลักษณะอาหาร แหล่งที่มาของอาหาร การประกอบอาหาร เวลาในการบริโภคอาหาร ลักษณะการบริโภคอาหาร และลักษณะความเชื่อเรื่องการบริโภคอาหาร โดยอาหารพื้นบ้านขึ้นชื่อของชาติพันธุ์กูยในเขตพื้นที่ชายแดน ได้แก่ “ลาบหมาน้อย” มีลักษณะคล้ายกับวุ้นสี่เหลี่ยมที่มีสมุนไพรไทยผสมอยู่ด้วยหลายชนิด โดยเฉพาะเครื่องและใบหมาน้อย และเครื่องปรุงรสเช่น น้ำปลา, พริกป่น, ปลาข้าวสับ, น้ำปลา, ต้นหอมซอย, ผักชีซอย, ตะไคร้ซอย เมื่อรับประทานแล้วจะทำให้มีอาการเย็นๆ ในท้อง มีความกรุบๆ เหมือนเคี้ยววุ้น เครื่องหมาน้อย หรือเรียกอีกอย่างว่า “กรุงเขมา” เป็นไม้เถาเลื้อย มีขนนุ่มสั้นคลุมตามเถา กิ่ง ช่อ และใบ ส่วนของใบมีทั้งรูปหัวใจ รูปกลม ฯลฯ ใบมีความบางและมีขนนุ่มสั้นคลุมทั้ง 2 ด้าน แต่ขนจะร่วงไปเมื่อใบแก่ขึ้น พบมากในภาคอีสานและมีการนำไปทำอาหาร ซึ่งนับเป็นอาหารป่าหายาก สามารถนำไปทำอาหารได้ทั้งคาวหวาน ด้วยตัวของมันเองมีรสชาติจืด จึงสามารถเติมรสชาติที่ต้องการได้ตามใจชอบ

ในปัจจุบัน กระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์กูยในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษในหลายด้านเช่น รูปแบบการบริโภคอาหาร และการประกอบพิธีกรรมบางอย่างก็เริ่มเปลี่ยนแปลง และสาเหตุหลักที่จะทำให้วัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านของชาวกูยหายไปก็คือการไม่ได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเนื่องจากชาวกูยมีแต่ภาษาพูดไม่มีภาษาเขียน รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวทำให้พฤติกรรมด้านอาหารเริ่มเปลี่ยนไปจากเดิมโดยเน้นสิ่งที่อยู่รอบตัวตามธรรมชาติมาประกอบเป็นอาหารหลักหรืออาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น ลาบหมาน้อย ดังภาพ 4.12

ภาพที่ 4.12 ลาบหมาน้อย

ภาพที่ 4.13 เครื่องหมาน้อย

ภาษากูย (ส่วย) เรียกสุราว่า “บล้อง” แบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย)ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

“ ในสมัยอดีตกาลกลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) มีความนิยมในการใช้สุราประกอบพิธีกรรมที่สำคัญ อาทิ พิธีกรรมการจับช้างต้องมีพิธีกรรมก่อนจับช้าง ซึ่งเครื่องประกอบพิธีกรรมจะมีเหล้าเป็นองค์ประกอบ การออกไปหาของป่าเพื่อมาค้าขายก็ต้องมีการเลี้ยงสุราเพื่อให้ค้าขายเจริญรุ่งเรือง เพราะฉะนั้นพฤติกรรมการดื่มส่วนหนึ่งก็มาจากประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา แต่ปัจจุบันวิถีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังคำกล่าวที่ว่า “ทุกวันนี้คนไม่ได้กินเหล้า แต่เหล้ากินคน”

(วิเชียร อินทอง. 2560, พฤษภาคม 12 : บทสัมภาษณ์)

ดังนั้นการดื่มสุรบบางครั้งจึงเป็นเรื่องของการดื่มทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษกลุ่มชาติพันธุ์กุ่ม ตั้งแต่เกิดจนถึงชรา ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับสุรบบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สุรบบดื่มสุรบบขาว สาโท เหล้ากลั่น ที่ชาวบ้านในอดีตได้หมักหรือกลั่นเองเพื่อไว้ดื่มในบุญประเพณีสำคัญต่างๆ ดังนั้นวิถีชีวิต วัฒนธรรมการดื่มสุรบบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มชาติพันธุ์กุ่ม (ส่วย) จึงแยกออกจากชีวิตคนในชุมชนไม่ได้ ในขณะที่บางคนมีพฤติกรรมดื่มสุรบบเป็นประจำ ถึงขั้นมีอาการติดสุรบบ มีพฤติกรรมการดื่มเป็นประจำไม่มีการแยกแยะช่วงเวลาและโอกาส และเหตุผลในการดื่ม นอกจากนี้ยังพบว่า การดื่มสุรบบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนหนึ่งก็มาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล บางคนดื่มเพราะมีเหตุผล และความเชื่อบางประการ และยังพบว่า กระแสการนำเข้ามาของสุรบบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแถบพื้นที่ชายแดนนั้น มีมากมาย โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน อย่างเช่น ประเทศกัมพูชา ซึ่งได้หลังไหลเข้ามาแพร่ระบาดในเขตพื้นที่ชายแดนประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสุรบบต่างประเทศ หรือเบียร์ เช่น เบียร์ยี่ห้ออังกฤษของประเทศกัมพูชา เป็นต้น นอกจากนี้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์กุ่ม (ส่วย) ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษยังนิยมดื่มสุรบบอื่นๆ เช่น สุรบบขาว 40 ดีกรี สุรบบสี เบียร์ สบาย พญานาค และยาตองสมุนไพโร นอกจากนี้ในปัจจุบันนี้ยังพบว่า มีเครื่องดื่มแบบใหม่เข้ามา เช่น ฟูลมูน (Full Moon Wine Cooler) ที่เริ่มนิยมดื่มมากขึ้นเนื่องจากดื่มง่ายรสชาติคล้ายน้ำผลไม้ ซึ่งเครื่องดื่มประเภทนี้กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่นิยมดื่ม ส่วนเครื่องดื่มประเภทเบียร์ เช่น เบียร์ช้าง ลีโอ ผู้ที่นิยมดื่มส่วนมากมักเป็นวัยรุ่นเพศชายและกลุ่มข้าราชการในท้องถิ่น ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุ พบว่ามีพฤติกรรมดื่มเช่นกัน โดยเฉพาะสุรบบขาว โดยจะดื่มเป็นแก้วเป๊ก ส่วนกลุ่มเยาวชนมักจะดื่มในช่วงเวลาว่าง แต่โดยปกติส่วนใหญ่มักจะดื่มในช่วงเย็นๆ ส่วนวัยรุ่นงานมักจะดื่มช่วงเย็นหลังกลับจากการทำงานหรือกลับมาจากรัรนาสวน ผู้สูงอายุมักนิยมดื่มสุรบบในช่วงเช้าก่อนรับประทานอาหารเช้า ซึ่งบางรายอาจดื่มช่วงเย็นก่อนรับประทานอาหารเช้า โดยสถานที่ที่มักนิยมดื่มได้แก่ ร้านค้าที่จำหน่ายสุรบบ หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มเยาวชนมักนิยมดื่มที่บ้านเพื่อนสวนสาธารณะ วัยแรงงานนิยมดื่มที่บ้าน ผู้สูงอายุนิยมดื่มที่บ้านและร้านค้า การดื่มสุรบบหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาติพันธุ์กุ่ม (ส่วย) เชื่อว่าจะช่วยทำให้เจริญอาหาร ในกลุ่มเยาวชนดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ หรือเพื่อนชวน หรือเพื่อพบปะสังสรรค์ บางคนมีความเชื่อว่าการดื่มสุรบบเพียงเล็กน้อยต่อวันช่วยถอนพิษสุรบบหรือแก้อาการแฮงค์ หรือ เรียกอีกอย่างว่า เมาค้าง บางคนเชื่อว่าการดื่มสุรบบหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยลดกลิ่นคาวอาหารโดยเฉพาะอาหารที่ปรุงจากเนื้อสัตว์ดิบๆ เช่น ลาบ ก้อย เป็น

ภาพที่ 4.14 กลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย)พื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

จากภาพ 4.14 ทำให้ทราบว่าประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) ในพื้นที่ชายแดน ยังคงมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีต่างๆ ที่มีมายาวนาน การจัดหาสุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะมีไว้ทั้งในงานมงคล งานพิธีกรรมต่างๆ และโอกาสสำคัญๆ ซึ่งสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงหรือบอกรถึงฐานะทางด้านเศรษฐกิจของบุคคลนั้นๆ พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยทั่วไป มักจะปรากฏชัดในพื้นที่ชุมชนทั่วไป เนื่องจากมีร้านค้าจำหน่ายสินค้าและสุราทั่วไปเหมือนดังเช่นพื้นที่อื่น สินค้าประเภทสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าจำหน่าย อาทิเช่น สุราขาว เบียร์ยี่ห้อต่างๆ สบาย พญานาค สาโท ซึ่งในช่วงเทศกาลงานบุญประเพณีสำคัญๆ จะขายดี

2) ความเชื่อ ความคิด ทัศนคติ และค่านิยม

2.1) กลุ่มชาติพันธุ์เขมร

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนศรีสะเกษ มีความเชื่อ ความคิด และทัศนคติ เกี่ยวกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้ สุราเป็นยารักษาโรค อาทิเช่น สุราขาว 40 ดีกรี หรือเหล้าขาว เมื่อนำมาหมักผสมกับสมุนไพรจากไม้ เพื่อสกัดให้ตัวยาวออกมาหรือเร่งให้ตัวยาวออกฤทธิ์ดีขึ้น แล้วนำไปบริโภค เช่น ยาดองเหล้ามีสรรพคุณช่วยบำรุงร่างกาย บำรุงโลหิต บรรเทาอาการปวดเมื่อย และเหมาะกับสตรีมีครรภ์เพราะช่วยในการขับน้ำคาวปลา และยังช่วยให้ขับเลือดเสียออกจากร่างกายในกรณีอุบัติเหตุ พื้นที่ชายแดนในอดีตเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าไม้ สัตว์มีพิษเยอะ และสมุนไพรในป่าก็เยอะ ในบางคนจะนำสุรามาสผสมกับสมุนไพรจากป่าทาร์กษา หรือบรรเทาอาการบาดเจ็บภายนอกได้ เช่น สัตว์มีพิษกัดต่อย จะนำต้นตะขาบบิน หรือตะขาบหิน มาใช้ในการถอนพิษแมงป่อง และตะขาบกัดต่อย ช่วยแก้พิษเข้าบวมได้เป็นอย่างดี โดยชาวบ้านมักใช้ต้นและใบสด ตำผสมเหล้าขาว หรือน้ำข่าขาว คั้นเอาน้ำใช้ทาบริเวณดังกล่าว และเอากากพอกบริเวณที่ถูกกัดต่อยจะ

ช่วยทำให้อาการเจ็บปวดบาดแผลลดลง หรือสมุนไพรต้นโศดทะนงแดง แก้วพิชงู สัตว์มีพิษ โดยการนำ รากมาฝนผสมน้ำ น้ำมะนาว และสุราขาว ช่วยถอนพิษพิษงูได้ นอกจากนี้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรยังมีความ เชื่อว่าเมื่อดื่มสุราแล้วจะช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย ช่วยให้ร่างกายอบอุ่นมากขึ้น และ ในอดีตช่วยบรรเทาและป้องกันโรคระบาดในเขตพื้นที่ชายแดนได้ดี โดยเฉพาะโรคคอตีบหวัดโรค เนื่องมาจากในอดีตกาลพื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ชนบทเป็นพื้นที่กันดารและห่างไกลโรงพยาบาล ดังนั้น เมื่อป่วยโอกาสเสียชีวิตจึงมีสูง การดื่มสุราซึ่งในอดีตเป็นสุราต้มเองในครัวเรือน จะช่วยให้ป้องกันการ เจ็บป่วยจากโรคภัยต่างๆ ได้ดี

นอกจากนี้ยังใช้สุราขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อประกอบพิธีกรรม แขน หรือ (เช่นไหว้) ในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร โดยเชื่อว่าสุราขาวเปรียบเหมือนน้ำบริสุทธิ์ และทำให้ชีวิตเจริญรุ่งเรือง ในปัจจุบันทัศนคติ หรือความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มสุราและเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์เขมร มีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน ช่วยก่อให้เกิดสังคมใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มเพื่อนในชุมชน หรือญาติมิตร นอกจากนี้สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่คนในชุมชนนิยมนำมาต้อนรับแขก เพื่อดื่มฉลอง สร้างความสุข สนุกสนานให้กับกลุ่ม โดยเฉพาะหากมีการงานที่ต้องทำร่วมกัน ต้องมีการนำสุราและ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาร่วมเป็นการตอบแทนน้ำใจให้กับกลุ่มคนที่มาช่วยเหลือกิจกรรม การดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนชาติพันธุ์เขมรยังมีความเชื่อว่า ดื่มแล้วดีต่อสุขภาพ ทำให้เจริญ อาหาร เลือดลมไหลเวียนดี โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุจะนิยมดื่มสุราขาวเพราะช่วยเจริญอาหาร ให้ เลือดลมสูบฉีด สร้างความอบอุ่นให้กับร่างกาย หากดื่มในปริมาณที่เหมาะสมจะให้ประโยชน์กับ ร่างกาย หากดื่มมากก็เป็นพิษต่อร่างกาย ทำให้เกิดความเจ็บป่วยได้ และทำให้ก่อให้เกิดมงคลชีวิต เช่น การแซนปู้ตา การแซนบรรพบุรุษ ต้องมีเครื่องดื่มประกอบพิธีกรรมที่ต้องมีสุราและเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เป็นหลักขาดไม่ได้

2.2) กลุ่มชาติพันธุ์ลาว

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขนาดเล็ก และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ใหม่ ในเขตพื้นที่ชายแดนเพราะส่วนใหญ่อพยพมาจากพื้นที่อื่นๆ เช่น อพยพตามครอบครัว หรืออพยพ มาบุกรุกจับจองพื้นที่ไร่ทำสวนในพื้นที่ชายแดน กลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีความเชื่อว่า ทัศนคติ ค่านิยม เกี่ยวกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้ การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ เจริญอาหาร การดื่มเพียง 1 แก้ว หรือ 1 เป๊ก ช่วยบรรเทาอาการเมาค้างได้ นอกจากนี้กลุ่มบุคคลที่ ชอบบริโภคอาหารดิบๆ ส่วนใหญ่ปรุงจากเนื้อสัตว์ การดื่มสุราโดยเฉพาะสุราขาวช่วยดับกลิ่นคาวของ เนื้อสัตว์ นอกจากนี้ยังพบว่า ความเชื่อในการนำสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาดูแลสุขภาพและ การรักษาอาการเจ็บป่วย ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมร คือ การใช้สุราขาวช่วยรักษาผู้บาดเจ็บ จากการถูกฟ้าผ่า โดยกรณีที่มีผู้ถูกฟ้าผ่าและยังคงหายใจหรือยังไม่เสียชีวิต (ทวิต มะลิพัน. 2560,

มีนาคม 24 : บทสัมภาษณ์) การนำสุรารวมให้ผู้ป่วยที่ถูกฟ้าผ่าตีมันทันทีจะช่วยทำให้หัวใจเต้นดีขึ้นและฟื้นคืนสติได้ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าการตีสุรารวมกับเกลือจะช่วยบรรเทาอาการเป็นตะคริวได้ การนำสุรารวมมาทาแผลเพื่อฆ่าเชื้อในเด็กทารกแรกเกิด หรือแผลในช่องคลอดโดยผสมกับขมิ้นและไพล ช่วยรักษาแผลในหญิงหลังคลอดได้ดี การตีสุรารวมและเครื่องตีแอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น โดยเฉพาะในฤดูหนาว นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าการนึ่งล้อมวงตีสุรารวมด้วยแก้วใบเดียวกันจะช่วยสร้างบรรยากาศในการตีสุรารวมมากขึ้น และแสดงถึงความจริงใจที่มีต่อกัน การตีสุรารวมและเครื่องตีแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาติพันธุ์ลาวบ่งบอกถึงความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถ เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มในสังคมชุมชนและได้มีการถกประเด็นต่างๆ ในชุมชน หรือเสวนาเรื่องสำคัญในชุมชน แล้วนำเอาประเด็นดังกล่าวมาพูดคุยแก้ไขปัญหา จนมีคำกล่าวที่มา “ตีเพื่อสมาคม” นอกจากนี้ยังบ่งบอกถึงความเป็นผู้ใหญ่ของวัยรุ่นหนุ่มสาวในพื้นที่และได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนเดียวกัน ดังนั้นกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ชายแดนจึงนิยมตีสุรารวมและเครื่องตีแอลกอฮอล์เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน หรือบางคนตีเพื่อผ่อนคลายความเครียดเนื่องจากในอดีตพื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีความยากลำบาก ประชาชนส่วนใหญ่เผชิญกับปัญหาภัยแล้งทำนาทำไร่ไม่ได้ผล จึงมีความเครียดและตีสุรารวมเพื่อผ่อนคลายความเครียดต่างๆ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าการนำสุรารวมให้เจ้าที่นาเจ้าที่ไร่จะช่วยให้ผลผลิตทางการเกษตรจากไร่นามีผลผลิตมากขึ้น เช่น ก่อนทำการกีดขังพาราซึ่งชาวบ้านจะเรียกว่าเปิดหน้ายาง ซึ่งจำเป็นต้องมีการไหว้เจ้าที่ด้วยสุรารวม จะช่วยชาวสวนยางกรีดยางได้มากขึ้น ในฤดูไถนา หรือเกี่ยวข้าว ก็ต้องเซ่นไหว้เจ้าที่ด้วยสุรารวมและเครื่องตีแอลกอฮอล์ โดยมีความเชื่อว่าการดำเนินการงานต่างๆ ทางทางการเกษตรจะเจริญงอกงามและได้ผลผลิตดี ในกลุ่มเยาวชนของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวพบว่ามีความเชื่อเกี่ยวกับการตีสุรารวมผสมกับเครื่องตีประเภทอื่นๆ จะทำให้สดชื่นและไม่ทำลายสุขภาพ และทำให้ตีได้เยอะไม่รู้สึกร้อนหรือเมา ทำให้ตีได้ง่ายและสร้างความสนุกสนานในการตีสุรารวมกับกลุ่มเพื่อน อาทิ การผสมสุรารวมกับเครื่องตีชูกำลัง เช่น เครื่องตีเอ็มร้อยห้าสิบ (M-150) หรือเครื่องตีกระทิงแดง การผสมสุรารวมกับชาเขียว เป็นต้น ดังภาพที่ 4.15-4.16

ภาพที่ 4.15 เครื่องตีแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ

ภาพที่ 4.16 สุราขาวผสมเครื่องดื่มบำรุงกำลัง

ภาพที่ 4.17 ยาสมุนไพรดองสุราขาว

จากภาพ 4.17 ยาสมุนไพรดองสุราขาว เป็นเครื่องดื่มบำรุงกำลังและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างมาก โดยสมุนไพรที่นำมาทำสุราขาว โดยหาได้จากป่าชุมชนในพื้นที่ อาทิ กำลังเสือโคร่ง วานปลาไหลเผือก รวงแดง โดไม่รู้ล้ม เปล้ากำลังวัวเถลิง สรรพคุณของยาต้องเหล้าส่วนใหญ่ จะช่วยบำรุงธาตุ บำรุงกำลัง บำรุงโลหิต แก้ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดหลัง ปวดเอว แก้กษัยเส้นเอ็นตึง ยาอายุวัฒนะ บำรุงธาตุ และดื่มขับเลือดในสตรีหลังคลอด หรือขับเลือดพิษในร่างกาย

2.3) กลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย)

กลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่อพยพมาจากพื้นที่อื่นๆเหมือนกลุ่มชาติพันธุ์ลาว เช่น อพยพมาตามครอบครัวหรืออพยพมาบุกรุกจับจองพื้นที่ทำไร่ทำสวนในพื้นที่ชายแดน

“ในอดีตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ เป็นดินแดนอิสระอย่างเอกราช ส่งผลให้ชาวกูย หรือ ข่า ในแขวงเมืองอัตตะปือจำปาศักดิ์ และสาละวัน ประเทศลาว เข้ามาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินที่ชายแดนดังกล่าว จนกระทั่งเกิดชุมชนกูย หรือชุมชนส่วย ได้ปรากฏชัดขึ้นและทำการเคลื่อนไหวทางการเมืองในเขตอีสานใต้เรียกว่า เขมรป่าดง”

(ณัฐพงษ์ ชัยโคตร. 2560, มีนาคม 22 : บทสัมภาษณ์)

ชาวกูยมีการนับถือผีและศาสนาพุทธผสมกัน ภายในชุมชนมีทั้งวัดและศาลผีประจำหมู่บ้าน ผีบรรพบุรุษเรียกว่า "ญะจ๊ะฮ" มีการนับถือและบูชา ผีบรรพบุรุษ บางบ้านจะมีการสร้างศาลไวก้อศาลเจ้าที่ หรือ สร้างธาตุบรรจู้ไว้ในบริเวณบ้าน นอกจากนั้น ชาวกูยยังนับถือวิญญาณได้แก่ ภูติผีปีศาจ เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าป่าเจ้าเขา และผีปอบ ชาวกูยเชื่อว่าการเจ็บป่วยเกิดจากผลการกระทำของผี จึงมีการอ้อนวอนให้ผีมีความพอใจ โดยมีการรำกล่อม หรือผีมือ ผู้ที่จะรำผีมอต้องผ่านพิธีไหว้ครู หรือครอบครูชาวกูยยังมียังมีความเชื่อในพิธีเสี่ยงทายเพื่อดูปริมาณน้ำฝนที่จะตกในเดือนต่างๆ ที่เป็นฤดูทำนาในปี กลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) มีความเชื่อว่า ทศนคติ ค่านิยมเกี่ยวกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คล้ายกับกลุ่มชาติพันธุ์ลาวและกลุ่มชาติพันธุ์เขมร อาทิ การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้เจริญอาหาร โดยการดื่มเพียงวันละ 1 แก้วเล็ก หรือ 1 นอกจากนี้กลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) เชื่อว่าสุรายังเป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องหมายของการบูชาและสื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ เห็นได้จากในอดีตกลุ่มชาติพันธุ์กูยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงช้าง และการหาของป่าเพื่อการยังชีพ สุราเป็นเครื่องประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูย โดยส่วนใหญ่จะมีสุราหรือเหล้าเป็นองค์ประกอบ การออกไปหาของป่าเพื่อมาค้าขายก็ต้องมีการเลี้ยงสุราเพื่อกลับมาจากหาของป่าจะได้ค้าขายของป่าเจริญรุ่งเรือง ซึ่งการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในอดีตจะไม่ดื่มแบบร่ำเพรื่อ หรือเกินขอบเขตไม่มีเหตุไม่มีผล แต่จะดื่มเฉพาะเมื่อมีกิจกรรมสำคัญ หรือมีความเชื่อต่างๆ เข้ามาเป็นองค์ประกอบเสริม ในปัจจุบันค่านิยมความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) มักมีการนำสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มามอบให้แก่ผู้มาเยือนเพื่อแสดงถึงความมีน้ำใจ และการต้อนรับ และบ่งบอกถึงฐานะของเจ้าบ้าน การใช้สุราในพิธีกรรมทางความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) ที่เด่นชัด คือ ในพิธีกรรมรำแม่สะเอง เป็นพิธีกรรมในการรักษาโรคที่ความคล้ายคลึงกับการรำมะฆัดในชาติพันธุ์เขมร และการรำผีฟ้าในชาติพันธุ์ลาวนั่นเอง โดยความเชื่อในการการทำพิธีกรรมนี้เป็นการพึ่งพาทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์กูยกับสิ่ง

ลึกลับในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องผีวิญญาณของบรรพบุรุษ เทวดาที่อยู่บนฟ้า เพื่อขอพรต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้ดวงวิญญาณผีบรรพบุรุษมาปกป้องคุ้มครองผ่านร่างทรงของแม่สะเอง ด้วยวิธีการบนบาน และทำการแก้บนที่ทำไว้เมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วย หรือเมื่อมีเหตุสำคัญที่ต้องอาศัยกำลังใจจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งในพิธีกรรมจะมีเครื่องเช่นไหว้ที่ใช้ติดต่อบรรพบุรุษหรือเทวดาที่คุ้มครองดอกจำปา (ลั่นทม) มาร้อยมาลัย ใบตองกล้วยมาทำขันเบ็ง และกรวยดอกไม้ เทียนเหลือง เทียนขาว ข้าวตอกแตก ข้าวต้มมัด ฝ้าย กล้วยน้ำว่า ฝ้ายไหม ข้าวสาร เงิน สุราขาว 1 ขวด รูป เทียนกรวย 32 กรวย พานหมากพลู ยาสูบ (ยาเส้นมวน) หรือบุหรี่ น้ำหอม (น้ำขมิ้น) โดยเครื่องบูชาทั้งหมดใช้เพื่อทำพิธีในการบอกกล่าวเจ้าที่เพื่อให้สามารถดำเนินพิธีกรรมได้อย่างราบรื่น กลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) มีความเชื่อว่าสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ เช่นการใช้สุราในการทำนาเพื่อให้ผลผลิตจากนาข้าวได้ผลผลิตเต็มที่ขายได้ราคาดี หรือ การเซ่นไหว้เจ้าที่ในสวนยางพาราโดยไหว้ในช่วงเปิดหน้ายางหรือกรีดยางจะทำให้ได้น้ำยางพาราคุณภาพดี และการลงแขกเก็บเกี่ยวข้าวจำเป็นต้องมีการเลี้ยงดูแขกผู้มาช่วยงาน หากไม่มีการเลี้ยงต้อนรับด้วยสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะโดนนิทาหรือถูกกล่าวหาว่าบุคคลนั้นไม่มีน้ำใจ ไม่ใจกว้าง สุราเป็นเครื่องดื่มที่ใช้เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลในชุมชน เช่น การจับกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชุมชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน และเมื่อดื่มสุราจะช่วยให้สมองปลอดโปร่งช่วยให้เกิดแนวคิดสร้างสรรค์เชิงบวก คิดได้ในสิ่งที่คาดไม่ถึงสามารถเกิดแนวคิดในสิ่งที่แก้ไขปัญหาหรือหาทางออกในชุมชนได้โดยส่วนใหญ่จะคิดแก้ไขปัญหาเรื่องต่างๆ ในชุมชน การดื่มสุราช่วยสร้างความอบอุ่นให้แก่ร่างกายโดยเฉพาะฤดูฝน และฤดูหนาว เพราะในพื้นที่ชายแดนจะมีอากาศชื้นและเย็น การดื่มสุราช่วยให้อบอุ่นขึ้น สุราใช้เป็นส่วนผสมของสมุนไพรเพื่อรักษาโรคตามความเชื่อของบรรพบุรุษถือเป็นภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย)

3) ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชน

3.1) กลุ่มชาติพันธุ์เขมร

กลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในพื้นที่ชายแดนศรีสะเกษ มีขนบธรรมเนียมประเพณีคล้ายกับชาวอีสานในพื้นที่อื่นๆ โดยในรอบ 12 เดือน จะมีบุญประเพณีซึ่งมีทั้งเหมือนกันและต่างกันตามวิถีปฏิบัติและความเชื่อ อาทิเช่น ประเพณี “สู่ขวัญข้าว หรือ อวารปริงสโรว” ซึ่งเป็นประเพณีที่ทำบุญในฉางข้าวเป็นพิธีกรรมการเรียกขวัญข้าวให้กลับมาสู่ฉาง และเป็นการระลึกถึงคุณพระแม่โพสพ เทวดา อารักษ์ที่คอยปกป้องรักษาท้องทุ่งนาและชาวนา ให้ปลอดภัยและมีความสุข จนสามารถได้ผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพออกมา แต่เดิมชาวเขมรจะยึดเวลาระหว่างวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 แต่ในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนตามความพร้อมของชุมชน แต่ต้องทำในเดือน 3 หรือประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี ในพิธีกรรมดังกล่าวนี้จะสุราขาว เป็นส่วนประกอบในการเซ่นไหว้ควบคู่กับอาหารคาวหวาน และดอกไม้ธูปเทียน ขนมพื้นบ้าน และที่ขาดไม่ได้คือ ปลาธรรมชาติ เพราะกลุ่ม

ชาติพันธุ์เขมรมีการยึดถือว่าปลาตามธรรมชาติไม่ว่าจะเป็น ปลาตุก ปลาช่อน เป็นอาหารที่ขาดไม่ได้ ในองค์ประกอบเครื่องเช่นไหว้ ดังกล่าว ส่วนประเพณีในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ อื่นๆ เช่น เทศกาล สงกรานต์ บุญปีใหม่ ก็จะมีการนำสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาไว้ดื่มฉลองในครัวเรือน ซึ่งในอดีต กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมักนิยมดื่มสุราที่บ้านที่กลั่นเอง โดยการหมัก กลั่นและต้มเพื่อให้ได้รสชาติที่ต้องการ ธรรมเนียมปฏิบัติอื่นๆ เช่น ในอดีตช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร มีการลงแขก ช่วยกันในชุมชน และเจ้าภาพจะมีการเลี้ยงสุราที่บ้านและเลี้ยงเพื่อตอบแทนคนมาช่วยงาน แต่ในปัจจุบันการลงแขกมีน้อย แต่ก็ยังมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตและจำเป็นต้องเลี้ยงผู้มาช่วยงานซึ่งสิ่งที่ขาดไม่ได้คือสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นส่วนประกอบหลักในพิธีกรรมอื่นๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เช่น พิธีแต่งงาน (หรือ แชนการ์ ในภาษาเขมร) ธรรมเนียมปฏิบัติในการแต่งงานของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรฝ่ายชายจะเป็นผู้จัดหาทุกสิ่งตามความต้องการของผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง เช่น เรือนหอ รวมทั้งการจัดหาอาหารสำหรับเลี้ยงแขกในวันทำพิธี ซึ่งรวมทั้งสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น นอกจากนี้ สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพิธีกรรมอื่นๆ เช่น พิธีการอุปสมบท (บวชนาค) การเซ่นไหว้เจ้าที่ การไหว้ศาลปู่ตา การไหว้หลักบ้าน การขอขมาลาโทษ การทำขวัญต่างๆ หรือแม้แต่ การผูกแขน (จงตาย ในภาษาเขมร) ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ใช้เส้นด้ายมาผูกบริเวณข้อมือ โดยเส้นด้าย เปรียบเสมือนเส้นสายที่แสดงถึงความสัมพันธ์ทางกายและใจระหว่างผู้ให้ (ผู้ที่ผูกข้อมือ) กับผู้รับ (ผู้ที่ยื่นมือให้ผูก) เพื่อความเป็นสิริมงคลและความเจริญก้าวหน้าในชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

“ประเพณีและวัฒนธรรมที่ปรากฏชัดของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เกี่ยวกับการใช้สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นองค์ประกอบหลัก ได้แก่ พิธีกรรมรำแม่มด หรือรำมะมวด และ แชนโฎนตา โดย พิธีการรำแม่มด หรือรำมะมวด เป็นพิธีกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะคล้ายกับการทรงเจ้า โดยชาวบ้านเชื่อว่าเป็นพิธีกรรมที่จะทำให้ผู้ป่วยหายเจ็บป่วย และจะทำหลังจากที่ผู้ป่วยรักษาโดยวิธีการปกติธรรมดาหรือรักษาที่โรงพยาบาล หรือแพทย์แผนปัจจุบันแล้วไม่หาย จึงต้องจัดพิธีกรรมรำแม่มดขึ้น สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะใช้เป็นเครื่องไหว้ประกอบพิธีกรรมดังกล่าว และในพิธีดังกล่าวนี้ ผู้ทรง หรือ ผู้นำพิธีรำแม่มด หรือรำมะมวด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จะเป็นร่างทรง ซึ่งเปรียบเหมือนเทวดาคอยสื่อสารกับคนป่วย โดยส่วนใหญ่จะไม่เลือกวัน แต่จะเลี้ยงวันที่เป็นข้างขึ้น หรือ แรม 15 ค่ำ เวลาส่วนใหญ่จะประกอบพิธีในช่วงค่ำจนถึง รุ่งเช้าอีกวัน หรือ ประมาณ 19.00 น. ถึง 05.00 น. ของอีกวัน สถานที่ประกอบพิธีเรียกว่าโรงปะรำ ซึ่งต้องมีเสา 9 ต้น และมีเครื่องไหว้ผูกประดับตกแต่งรอบเสา กลางเครื่องไหว้ส่วนใหญ่ จะมี ไก่ต้ม 1 ตัว ไข่ไก่ ขนมห ข้าวต้ม กรวย เทียน กระเชอใส่ข้าวเปลือก ผ้าขาวบายศรี จวม ข้าวสาร จาน เงิน ขันใบใหญ่ ใบพลู หมาก มีดดาบ ปืน เป็นต้น มักใส่ภาตวางไว้ข้าง ๆ แล้วสิ่งของขลังเครื่องราง เช่น เขี้ยวหมูตัน งาช้าง นอระมาด เป็นต้น และที่ขาดไม่ได้คือ สุรา

โดยเฉพาะสุราขาว ซึ่งถือเป็นเครื่องแซน หรือเครื่องเซ่นไหว้ ซึ่งผู้นำพิธีส่วนใหญ่ต้องดื่มสุรา เพื่อให้แม่มดเข้าถึงในร่างของผู้นำพิธีกรรม หรือ คนทรงเร็วขึ้น และจะช่วยการรักษาโรคร้ายไข้เจ็บตามความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรบรรลุผลสำเร็จ อีกประการคือ ผู้เข้าทรง (แม่มด หรือมะมัวด) จะบอกลี้สสารให้เทวดาและวิญญาณบรรพบุรุษมาคุ้มครองไม่ให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บนั่นเอง”

(กำพล ธรรมพร. 2560, ตุลาคม 11 : บทสัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.18 พิธีกรรมรำแม่มด

ส่วนในพิธีกรรมแซนโฉนตา (อ่านว่า แซน-โตน-ตา) เป็นประเพณีการเซ่นไหว้ผีและวิญญาณบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร รวมถึงชาวเขมรหรือกัมพูชาด้วย ถือเป็นกรรมาธิและอุทิศส่วนกุศลแต่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ อาจเรียกว่าเป็นประเพณีในเทศกาลสารท คล้ายกับประเพณีสลากภัต หรือบุญเดือนสิบในภาคอื่นๆ แต่อาจแตกต่างกันรายละเอียดพิธีกรรม แซนโฉนตาเป็นภาษาเขมร

“คำว่า แซน ภาษาไทยตรงกับคำว่า เซ่น หมายถึงการเซ่นไหว้ ส่วนคำว่า “โฉนตา” แปลว่า ตายาย ดังนั้นความหมายของแซนโฉนตา ก็คือการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับญาติที่ล่วงลับไปแล้ว โดยเฉพาะบรรพบุรุษหรือญาติที่เป็นผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ประเพณีแซนโฉนตาเริ่มจัดตั้งแต่วันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 10 เครื่องเซ่นไหว้ หรือสิ่งของที่ต้องเตรียมในพิธีแซนโฉนตา ได้แก่ ฐูปเทียน กรวยดอกไม้ เสื้อผ้าใหม่ ผ้าโสร่ง และผ้าชิ้นใหม่ แป้งหอม น้ำหอม น้ำอบ หวี กระจก สำหรับกับข้าว เป็ดต้ม ไก่ต้ม หัวหมู กับข้าวต่างๆ ขนมต่างๆ เช่น ขนมข้าวต้มห่อด้วยใบมะพร้าวอ่อน ขนมข้าวต้มหมู ข้าวต้มมัด ขนมเทียน ขนมใส่ไส้ เป็นต้น ผลไม้ต่างๆ แต่ที่ขาดไม่ได้คือมะพร้าวอ่อน กล้วยน้ำว่านสุก น้ำดื่ม สุราขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ เช่น เบียร์ ตามแต่เห็นสมควร”

(สมพงษ์ สุจิตร์. 2560, เมษายน 5 : บทสัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.19 เครื่องไหว้ในพิธีแซนโฆนตา

ภาพที่ 4.20 นักวิจัยร่วมสังเกตการณ์พิธีแซนโฆนตา

3.2) กลุ่มชาติพันธุ์ลาว

ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีปฏิบัติของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ คล้ายกับชาวอีสานในพื้นที่อื่นๆ พิจารณาจากฮีต 12 คอง 14 ที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวยึดถือปฏิบัติ สถานการณ์การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏชัดเจนและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ขนบธรรมเนียม ประเพณีรอบ 12 เดือน โดยหากพิจารณาเป็นประเพณีและวัฒนธรรมเด่นๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว นั้น ไม่ต่างจากประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคอื่นๆ สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตโดยปกติของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวนี้แล้ว ยังมีส่วนสำคัญในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะธรรมเนียมปฏิบัติตามความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติกันสืบมา อาทิเช่น ในพิธีกรรมการรำผีฟ้า ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับรำแม่มวด ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร และ รำสะเอง ของกลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) แตกต่างกันเพียงชื่อเรียก เพราะวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการรำผีฟ้าคือ การรักษาอาการ

เจ็บป่วยของคนป่วย และมีสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบเป็นเครื่องไหว้บูชา เพียงแต่ผู้นำพิธี ผู้นำจะไม่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เท่านั้นเอง สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว และเป็นองค์ประกอบสำคัญในพิธีกรรมและบุญประเพณีสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว อาทิ พิธีรำผีฟ้า เป็นการฟ้อนรำประกอบดนตรี โดยมีจุดมุ่งหมายคือเป็นการรักษาคนป่วยแบบโบราณ รำผีฟ้าเป็นการรำที่แสดงออกซึ่งความเชื่ออย่างหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ไม่ใช่การละเล่นหรือการแสดงเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจ แต่เป็นการรำเพื่อบูชาเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเคารพนับถือ ผู้ทำพิธีนี้ เรียกว่า หมอลำผีฟ้า หมอลำผีฟ้าจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการติดต่อกับพระยาแถนซึ่งเป็นเสมือนเทพเจ้า และญาติผู้ป่วยหรือผู้ป่วย ผู้ที่เป็นหมอลำผีฟ้าส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง ดังภาพที่ 21

ภาพที่ 4.21 พิธีรำผีฟ้า

“กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเป็นกลุ่มชนที่มีความนิยมและยินดีในการละเล่นแบบสนุกสนานและความบันเทิง ดังนั้นวัฒนธรรมประเพณีเด่นๆ จึงเกี่ยวข้องกับความบันเทิง และมีสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นองค์ประกอบ อาทิ หมอลำ ซึ่งเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านประเภทหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว”

(วิชัย ราศี . 2560, มีนาคม 7 : บทสัมภาษณ์)

ส่วนใหญ่มักพบเจอกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในภาคอีสานตอนบนของประเทศไทย เช่น จังหวัดขอนแก่น อุตรธานี มหาสารคาม เป็นต้น ส่วนพื้นที่อื่นๆก็จะพบเจอบ้างแต่ไม่มาก หมอลำ

เป็นเสมือนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นอีสานมีมาแต่ในอดีต แต่ไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่สันนิษฐานว่าประยุกต์มาจากพิธีกรรมการรำผีฟ้า ผีแถน หรือเกิดจากบทสนทนาในการเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาวเนื่องในโอกาสต่างๆในอดีต การแสดงหมอลำ จะขาดเสียมิได้คือ คายอ้อ หรือเรียกอีกอย่างว่าพิธีกรรมไหว้ครูของคณะหมอลำ จึงมีคำกล่าวที่ว่า “ยกอ้อยอครุหมอลำ” ซึ่งต้องปฏิบัติก่อนทำการแสดงหมอลำทุกครั้ง พิธีกรรมคายอ้อ หรือการไหว้ครูนี้จะมีภาคใส่เครื่องเช่น ไหว้ อย่างเช่น ดอกไม้ ฐูป เทียน เหล้าขาว 1 ขวด และผ้าไหมเป็นต้น โดยสมาชิกในคณะหมอลำทุกคนต้องไหว้บูชารวมพร้อมเพรียงกันก่อนทำการแสดง ทุกครั้ง วัตถุประสงค์ของการคายอ้อหรือยกอ้อยอครุ นี้ผู้นำพิธีส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของหรือหัวหน้าวงหรือหมอลำอาวุโสในวง เป็นการยกย่องเชิดชูครุหมอลำ และบนบานขอพร ให้การแสดงของคณะหมอลำลุล่วงไปด้วยดีไม่มีอุปสรรค ให้ผู้ชมชื่นชอบการแสดง ให้การลำลิ้นไหลไม่ติด ลำได้คล่องแคล่ว ลำได้สนุกทำให้ผู้ชมการแสดงชื่นชอบ โดยเฉพาะเมื่อมีการลำเดี่ยว ภาษาลาว (อีสาน) เรียกลำหย่าว จังหวะจะเร็ว และดนตรีจะเร้าใจ หมอลำจะสนุกไม่สนุกก็ตอนนี้ ถ้าผู้ชมรู้สึกสนุกไปด้วยก็จะลุกออกมาเต้นหน้าเวที ภาษาลาวอีสานเรียก “เต้นหน้าฮ้าน” โดยส่วนมากมีความเชื่อกันว่า ถ้าคายอ้อดี หมอลำก็รำดีสนุกไม่ติดขัด แต่ถ้าคายอ้อไม่ดีหมอลำจะลำติดๆขัดๆลิ้นเนื้อร้องก็มี หรือเครื่องดนตรีชำรุด เป็นต้น

“ในพิธีการบายศรีสู่ขวัญซึ่งเป็นทั้งการเรียกขวัญต้อนรับหรืออวยชัยให้พรแก่ผู้ที่ควรเคารพหรือคู่แต่งงาน หรือในโอกาสที่บุคคลภายในบ้าน ได้ทำงานตำแหน่งดี ได้เป็นเจ้าคนนายคน หรือได้รับตำแหน่งสูงขึ้น กลุ่มชาติพันธุ์ลาวก็จะเตรียมเครื่องศรีสู่ขวัญที่ทำด้วยใบตองเย็บเป็นเชิง แฉมด้วยดอกไม้ต่าง ๆ พร้อมทั้งฐูปเทียนบนโตกหรือพาน มีด้ายสายสิญจน์ใส่พาน พร้อมด้วยเหล้าขาว ไก่ต้ม ไข่ต้ม เมื่อผู้รับบายศรีมานั่งพร้อมเพรียงกันแล้ว ผู้นำพิธีเรียกว่าพราหมณ์ก็จะสวดเรียกขวัญให้ศีลให้พร แล้วก็มีการผูกข้อมือเช่นเดียวกับบายศรีแต่งงาน ในประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าว หรือลงแขกอื่นๆ เป็นการวานหรือขอแรง ประเพณีนี้มีมานานแล้ว ปัจจุบันนี้ยังคงมีอยู่ เช่น ขอแรงเกี่ยวข้าว นวดข้าว ช่วยปลูกสร้างบ้านเรือน เป็นต้น เมื่อทำงานเสร็จเป็นธรรมเนียมที่เจ้าภาพจะต้องดูแลต้อนรับขาดเสียมิได้คือสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เหมือนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ทั้งนี้เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าจ้างหรือค่าแรงงาน แต่อย่างไร แต่เจ้าภาพจะต้องหาสุรา และอาหารไว้รับรองเลี้ยงแขกให้เต็มที่เท่านั้น รวมถึงการขอขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่รอบตัว เช่น การขอป่าไม้ เป็นต้น”

(คมสัน ขนสุวรรณ. 2560, สิงหาคม 11 : บทสัมภาษณ์)

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวและชาติพันธุ์อื่นๆ มีความเชื่อว่าผู้ใดเข้าป่าหาของป่า หรือ กระทำการใดๆในเขตพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดูแล จำเป็นต้องขอขมาป่าด้วยการจุดธูปเทียนดอกไม้และถวายน้ำและเหล้าเพื่อเป็นการขอขมา กลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีความเชื่อในพิธีกรรมขอขมาป่าและยึดถือปฏิบัติเรื่อยมา เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขา การเดินป่าต่างๆ ครั้งต้องทำพิธีเปิดป่าด้วยการ จุด

รูป 9 ดอก พร้อมกับตั้งจิตอธิษฐานขอให้เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าป่า เจ้าเขา ผีเห่า ผีเรือน เจ้าของที่ เจ้าของทาง เพื่อขอเปิดป่า หรือเปิดทางหรือให้บรรลุมผลสำเร็จในการทำกิจกรรมในเขตพื้นที่ป่าเขา ดังภาพที่ 4.22

ภาพที่ 4.22 พิธีกรรมขอขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในป่าชุมชน

อย่างไรก็ตาม สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงมีบทบาทสำคัญในพิธีกรรมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับชาติพันธุ์อื่นๆ หลายอย่าง เช่น ช่วงปีใหม่ต้องมีสุราไว้เพื่อสังสรรค์ระหว่างเครือญาติหรือกลุ่มเพื่อนเป็นการแสดงถึงการต้อนรับ โดยเฉพาะในช่วงเดือนเมษายนเป็นช่วงวันหยุดสงกรานต์นิยมดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด กลุ่มชาติพันธุ์ลาวในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษยังคงยึดหลักปฏิบัติ ฮีต 12 คอง 14 หรือการยึดถือประเพณี 12 เดือนเรียกกันว่า ฮีตสิบสอง และ แนวปฏิบัติ 14 ข้อ ที่ถือกันว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน แม้บางช่วงบางเทศกาลจะไม่มีการจัดกิจกรรมขึ้น แต่ก็ยังคงปรากฏให้เห็นบ้างในบางพื้นที่ ดังนี้

เดือนอ้าย : งานบุญเข้ากรรม มีการทำบุญและนิมนต์พระสงฆ์เข้าประวาสะกรรม เพื่ออานิสงส์ ทดแทนบุญคุณต่อบรรพบุรุษ บางชุมชนจะเลี้ยงผีบรรพบุรุษ หรือที่เรียกกันว่า “ของรักษา”

เดือนยี่ : งานบุญคุณลาน มีการทำบุญที่วัด มีการขอขมาแม่โพสพ และทำพิธีปลงข้าวและขนข้าวเปลือกขึ้นเล่า (ยั้งฉาง) ซึ่งในปัจจุบันนี้เหลือบางชุมชนที่ยังคงปฏิบัติอยู่

เดือนสาม : บุญข้าวจี่ พิธีเลี้ยงผีตาแสด (พระภูมินา) เป็นมีการทำบุญเช่นสรวงบูชาเจ้าที่นา ซึ่งชาวอีสานเรียกว่าตาแสด และทำบุญแผ่ส่วนกุศลให้ผีบรรพบุรุษหรือผีปู่ย่าตายายที่ล่วงลับ ซึ่งถือเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ โดยการทำข้าวจี่ (ข้าวเหนียวปั้นเป็นก้อนสอดไส้น้ำตาลหรือน้ำอ้อยชุบไข่ปิ้งจนเหลือง) นำไปถวายพระพร้อมอาหารคาวหวานอื่นๆ

เดือนสี่ : บุญพระเวส (อ่านออกเสียงพระ-เวศ) มีงานบุญฟังเทศน์มหาชาติ เหมือนกับประเพณีภาคอื่นๆ แต่ในปัจจุบันนี้ไม่มีประเพณีดังกล่าวแล้ว

เดือนห้า : บุญสงฆ์ หรือเทศกาลสงกรานต์ มีการทำบุญสงฆ์พระ รดน้ำผู้ใหญ่ผู้เฒ่าและก่อเจดีย์ทราย

เดือนหก : บุญบังไฟ (บุญขอฝน) เป็นการทำบุญบูชาแถน (เทวดา) ขอให้ฝนตกต้องตามฤดูกาลและความอุดมสมบูรณ์ของข้าวปลาอาหารในปีต่อไป

เดือนเจ็ด : พิธีเลี้ยงตาแฮก ปู่ตา ศาลหลักเมือง และบวชนาค โดยพิธีเลี้ยงตาแฮกมักจะทำหลังจากหว่านข้าวกล้าดำนาเสร็จ มีการทำพิธีเช่นสรวงเจ้าที่นา เพื่อความเป็นสิริมงคลให้ข้าวกล้าในนางอกงาม

เดือนแปด : งานบุญเข้าพรรษา มีพิธีหล่อเทียนพรรษางานบุญเทศกาลเข้าพรรษา

เดือนเก้า : บุญข้าวประดับดิน ซึ่งในปัจจุบันไม่มีการจัดประเพณีดังกล่าวแล้ว

เดือนสิบ : บุญข้าวสาก หรือบุญกระยา

เดือนสิบเอ็ด : บุญออกพรรษา งานบุญตักบาตรเทโว และพิธีกวนข้าวทิพย์

เดือนสิบสอง : บุญกฐิน

ส่วนคองสิบสี่ (คอง 14) ตามคติการถือปฏิบัติของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ถือเป็นหลักธรรมในการครองบ้านครองเรือนที่ควรปฏิบัติ ซึ่งหากใครที่ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแล้วนับเป็นบุคคลอยู่ในศีลในธรรมเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป

3.3) กลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย)

กลุ่มชาติพันธุ์กวยในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขนาดเล็กที่ในปัจจุบัน ตั้งถิ่นฐานปะปนอยู่กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและลาวอยู่ในเขตพื้นที่ทั่วไป ดังนั้นจึงมีการติดต่อแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์กันระหว่างวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้เกิดมีการผสมผสาน กลมกลืน และยอมรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน กลุ่มชาติพันธุ์กวยมีการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นได้อย่างดี ดังนั้นในบางชุมชนบางหมู่บ้าน วัฒนธรรมกวยและเขมร รวมทั้งลาวจึงเหมือนกัน เพียงแต่เรียกชื่อต่างๆ ตามภาษาเฉพาะตัว

“กลุ่มชาติพันธุ์กวยที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ เทือกเขาพนมดงรัก หรือชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ เชื่อกันว่าอพยพมาจากประเทศลาว วัฒนธรรมกวยหรือกวยที่เด่น ได้แก่ ความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ และพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงช้าง ซึ่งมีมาแต่ในอดีต พิธีกรรมรำสะเองหรือสะเองเป็นพิธีกรรมที่พบในวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กวยหรือส่วย เครื่องไหว้บวงสรวงประกอบไปด้วยบุหรี หมากพลู ฐูปเทียน ข้าวสาร ข้าวต้มมัด กล้วย และที่ขาดเสียมิได้คือ สุราขาวหรือเหล้าขาว มีดนตรีประกอบคือ ฉิ่ง กลอง แคน มีคนทรงเป็นผู้ขับร้อง และลูกขี้แร้วพร้อมกับเดินไปรอบๆวง ท่า

รำมีทั้งทำนั่งรำ ยืนรำ เดินรำ ไปตามจังหวะและทำนองเพลง คำร้องเป็นการร้องอันวอนจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้มาช่วยรักษาหมู่บ้าน ชาวบ้านไม่ให้เจ็บไข้ได้ป่วย ให้มีแต่ความอุดมสมบูรณ์เกิดขึ้นในหมู่บ้านตลอดไป นอกจากนี้ กลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย) ระบุว่า เป็นพิธีกรรมที่แสดงถึงความกตัญญู กตเวทิต่อบรรพชนที่ล่วงลับไปแล้ว และแสดงถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของประชาชนในหมู่บ้านเวลามี พิธีกรรมนี้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน เพราะทุกคนจะต้องมาอยู่ร่วมกันและถือเป็นกิจกรรมสังคมชนบทที่แสดงถึงความผูกพันและความสามัคคีโดยมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเชื่อถือเป็นสื่อกลาง”

(เหลี่ยม ธรรมพร, 2560, มีนาคม 7 : บทสัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.23 พิธีกรรมรำแม่สะเองหรือสะเอ็ง

จากภาพที่ 4.23 กลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) ทุกพื้นที่จะต้องมีการประกอบพิธีกรรมรำแม่สะเองหรือสะเอ็ง และในพิธีดังกล่าวมักใช้สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบในกิจกรรม รวมถึงพิธีกรรมและเทศกาลในช่วง 12 เดือน เหมือนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่น ในช่วงเทศกาลปีใหม่จะดื่มเหลียงสังสรรค์ ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม ใช้ประกอบในการรำสะเอง หากไม่มีสุราก็จะประกอบพิธีกรรมนี้ไม่สำเร็จ และผู้นำพิธีดังกล่าวต้องดื่มสุราประกอบพิธีด้วย ในช่วงเทศกาลสงกรานต์จะมีการดื่มเพื่อฉลอง และดื่มเพื่อความสนุกสนาน ประเพณีที่เด่นชัดคือ พิธีวันสารทเดือนสิบ หรือวันสารทกูย(ส่วย) หรือ งัยซำก เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อเซ่นไหว้ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ เป็นการรำลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว บางทีก็เรียกว่า บุญเดือนสิบ มีระยะเวลาจัด 2 ครั้ง ครั้งแรก ตรงกับวันขึ้น 12 ค่ำ เดือน 10 เรียกว่า ซำกแก็ด (วันสารทน้อย) ครั้งที่สอง ตรงกับวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 เรียกว่า ซำกผัด (วัดสารทใหญ่) ญาติพี่น้องจะนำอาหารและเครื่องเซ่นไปรวมกันที่บ้านของผู้ที่เป็นใหญ่ในตระกูล เป็นผู้อาวุโสของตระกูล ตอนกลางคืนจะพากันไปฟังพระสวดมนต์ที่วัดรุ่งเช้าของวันแรม 15 ค่ำก็จะตักบาตรที่วัด นำข้าวปลาอาหารไปถวายพระ และถือโอกาสนี้นำข้าวปลา

อาหารไปเช่นดวงวิญญาณของผีบรรพบุรุษ ที่เจดีย์หรือธาตุที่เก็บกระดูก เป็นการอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วซึ่งคล้ายกับพิธีแซนโฎนตาของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรนั่นเอง

ภาพที่ 4.24 พิธีกรรมวันสารทเดือนสิบของกลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย)

จากภาพ 4.24 พิธีกรรมวันสารทเดือนสิบของกลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย) นั้นเครื่องไหว้บูชาประกอบพิธีที่จะขาดเสียมิได้คือสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ และเมื่อประกอบพิธีกรรมเสร็จสิ้นบรรดาลูกหลานก็จะนำเครื่องไหว้ไปรับประทานรวมทั้งสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ เพราะเชื่อว่าเป็นสิ่งมงคลแก่ชีวิตและครอบครัว

ผู้วิจัยได้สรุปภาพรวมบทบาทสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลและบุญประเพณี 12 เดือน ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร กวย(ส่วย) และลาว ในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบบทบาทสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเพณีพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร กวย (ส่วย) และลาว ในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

เดือน	ประเพณี / พิธีกรรม / เทศกาลสำคัญ		
	กลุ่มชาติพันธุ์เขมร	กลุ่มชาติพันธุ์ลาว	กลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย)
มกราคม	จำแม่มัด (หรือมะมัด)	จำผีฟ้า เลี้ยงผีบรรพบุรุษ หรือที่เรียกกันว่า “ของรักษา”	จำสะเอง (สะเอ็ง)
กุมภาพันธ์	ประเพณี “สู่ขวัญข้าว หรือ อาวปริงสโรว” ไหว้บรรพบุรุษ แซน(ไหว้) ศาลปู่ตา	บุญข้าวจี ขอขมาแม่โพสพ บุญข้าวเปลือก	ไหว้ศาลปู่ตา ไหว้ผีบรรพบุรุษ เรียกว่า "ญะจัวะฮ"

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบบทบาทสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเพณีพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร กูย (ส่วย) และลาว ในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

เดือน	ประเพณี / พิธีกรรม / เทศกาลสำคัญ		
	กลุ่มชาติพันธุ์เขมร	กลุ่มชาติพันธุ์ลาว	กลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย)
มีนาคม	แซนเดือนสาม	บุญข้าวจี๋ ขอขมาแม่โพสพ	ไหว้ศาลปู่ตา
เมษายน	บุญสงกรานต์ เรือมตรด (จำตรุษ)	บุญสงกรานต์	บุญสงกรานต์
พฤษภาคม	ไถนาปลูกข้าว พิธีแห่นก(แต่งงาน) กรีดยาง	บุญบั้งไฟ งานแต่งงาน ไถนาปลูกข้าว กรีดยาง บุญบั้งไฟ (บุญขอฝน)	งานกินตอง(งานแต่ง) ไถนาปลูกข้าว กรีดยาง
มิถุนายน	ไถนาปลูกข้าว กรีดยาง	ไหว้ศาลหลักบ้าน เลี้ยงผีตาแฮก (เทวดารักษา ไร่นา) ทำนา กรีดยาง	ไถนาปลูกข้าว กรีดยาง
กรกฎาคม	กรีดยาง งานบวช	กรีดยาง งานบวช	กรีดยาง บานบวช
สิงหาคม	กรีดยาง	กรีดยาง	กรีดยาง
กันยายน	กรีดยาง	กรีดยาง	กรีดยาง
ตุลาคม	แซนโฆนตา ประเพณีไหว้บรรพบุรุษ (เป็น หรือแคเป็น) เรือมตรด (จำตรุษ) กรีดยาง	บุญข้าวสารท/บุญเดือนสิบ กรีดยาง	วันสารทกูย(ส่วย) หรือ งัยซำก กรีดยาง
พฤศจิกายน	กรีดยาง เกี่ยวข้าว	กรีดยาง เกี่ยวข้าว	กรีดยาง เกี่ยวข้าว
ธันวาคม	เทศกาลปีใหม่ ผ้าป่า งานแต่งงาน ทำไร่	ทำไร่	ทำไร่

สรุป

รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ มีทั้งกลุ่มชาติพันธุ์เขมร กลุ่มชาติพันธุ์ลาวและ กลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย) ถูกกำหนดขึ้นภายใต้วิถีชีวิต แบบแผนพฤติกรรม ความเชื่อ ความคิด ทัศนคติ ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน โดยรูปแบบพฤติกรรมของแต่ละกลุ่มชาติ

พันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความเหมือนและคล้ายคลึงกัน สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวข้องและเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะช่วยสร้างความสัมพันธ์ ความสามัคคี ค่านิยมและความเป็นเอกภาพให้กับคนในชุมชน โดยผ่านกิจกรรมรูปแบบการร่วมบุญประเพณีพิธีกรรมสำคัญในชุมชน หรือแม้แต่การลงแขกทำกิจกรรมทางการเกษตรร่วมกันสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นที่ชายแดนเป็นเสมือนสื่อกลางและเป็นสัญลักษณ์ของแสดงความเคารพปรากฏชัดในพิธีกรรมบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เปรียบเสมือนของกำนัล แสดงความมีน้ำใจ ความพอใจ ความยินดีหรือแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ให้กับผู้รับ รวมทั้งการแสดงถึงอำนาจต่อรอง การสำนึกบุญคุณและยอมรับระหว่างกัน สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นที่ชายแดนเป็นยารักษาโรค และเป็นสัญลักษณ์ของการผ่อนคลายและความกดดันในชีวิตประจำวัน และยังแสดงถึงความทันสมัยและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ให้ และแสดงถึงความเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมเดียวกันและมีระดับความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อกันของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณาบุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยตัวแทนครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์ 3 กลุ่มชาติพันธุ์ (ชาติพันธุ์เขมร ชาติพันธุ์ญ้อ และชาติพันธุ์ลาว) ในแต่ละพื้นที่ 7 ตำบล มีครัวเรือนทั้งหมด 12,657 ครัวเรือน โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างมาจากคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 ครัวเรือน และดำเนินการสุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล เพื่อเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Stratified Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างชาติพันธุ์เขมร จำนวน 191 คน ชาติพันธุ์ลาว จำนวน 139 คน และชาติพันธุ์ญ้อ (ส่วย) จำนวน 58 คน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Random Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Multiple Response, Factor Analysis และ Multiple Regression ผลการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	n = 388 ครั้งเรียน	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	207	53.4
หญิง	181	46.6
รวม	388	100.0
อายุ		
อายุต่ำกว่า 20 ปี	1	0.3
อายุ 21 – 30 ปี	4	1.0
อายุ 31 – 40 ปี	39	10.1
อายุ 41 – 50 ปี	203	52.3
อายุ 51 – 60 ปี	93	24.0
อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	48	12.4
รวม	388	100.0
สถานภาพ		
โสด	62	16.0
สมรส	287	74.0
หย่าร้าง/หม้าย	39	10.1
รวม	388	100.0
กลุ่มชาติพันธุ์		
ส่วย	58	14.9
เขมร	191	49.2
ลาว	139	35.8
รวม	388	100.0
ภาษา		
ส่วย	39	10.1
เขมร	189	48.7
ลาว	160	41.2
รวม	388	100.0

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูล	n = 388 ครีวเรือน	
	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา		
พุทธ	387	99.7
อิสลาม	1	0.3
รวม	388	100.0
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	1	0.3
ประถมศึกษา	316	81.4
มัธยมศึกษา	71	18.3
รวม	388	100.0
อาชีพหลัก		
เกษตรกรกรรม	384	99.0
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1	0.3
รับจ้าง/พนักงาน	2	0.5
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	1	0.3
รวม	388	100.0
สถานภาพทางครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	287	74.0
ผู้อาศัย สามี/ภรรยา	101	26.0
รวม	388	100.0
จำนวนสมาชิกครัวเรือน		
อยู่คนเดียว	5	1.3
2 - 3 คน	201	51.8
มากกว่า 4 คนขึ้นไป	182	46.9
รวม	388	100.00
รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	123	31.7
5,001 – 15,000 บาท	98	25.3

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูล	n = 388 ครั้วเรือน	
	จำนวน	ร้อยละ
45,000 บาทขึ้นไป	121	31.2
15,001 – 25,000 บาท	19	4.9
25,000 – 35,000 บาท	17	4.4
35,001 – 45,000 บาท	10	2.6
รวม	388	100.0
สถานภาพสังคม		
ผู้นำที่เป็นทางการ	65	16.8
อาสาสมัครหรือแกนนำ	38	9.8
ประชาชนทั่วไป	284	73.2
เยาวชน	1	0.3
รวม	388	100.0

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 ครั้วเรือน พบว่า

4.2.1 เพศ ประชากรส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.4 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 46.6

4.2.2 อายุ ประชากรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมาคืออายุ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.0 และจำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

4.2.3 สถานภาพ ประชากรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 74.0 รองลงมา มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 16.0 และสถานภาพ หย่าร้าง/หม้าย คิดเป็นร้อยละ 10.1 ตามลำดับ

4.2.4 กลุ่มชาติพันธุ์ ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมาคือ ชาติพันธุ์ลาว คิดเป็นร้อยละ 35.80 และชาติพันธุ์กวย (ส่วย) คิดเป็นร้อยละ 14.9 ตามลำดับ

4.2.5 ภาษา ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาเขมรในการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมา คือภาษาลาว (ไทย – อีสาน) คิดเป็นร้อยละ 41.2 และน้อยที่สุด คือ ภาษาส่วย คิดเป็นร้อยละ 10.1 ตามลำดับ

4.2.6 ศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 99.7 และนับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 0.3

4.2.7 ระดับการศึกษา ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 81.4 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.3 และไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

4.2.8 อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 99.0 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 0.5 และรับราชการ และไม่ได้ประกอบอาชีพ มีจำนวนน้อยที่สุดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

4.2.9 สถานภาพทางครอบครัว ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.0 และเป็นผู้อาศัย คิดเป็นร้อยละ 26.0

4.2.10 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีสมาชิก 2 – 3 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 4 คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.9 และอยู่คนเดียว มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

4.2.11 รายได้ ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมา มีรายได้ 45,000 บาทขึ้นไปต่อปี และน้อยที่สุด คือ มีรายได้ 35,001 – 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.6 เมื่อนำรายได้มาคิดค่าเฉลี่ย พบว่า ประชากรในพื้นที่มีรายได้เฉลี่ย 28,820.36 บาทต่อปี

4.2.12 สถานภาพทางสังคม ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นประชากรทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 73.2 รองลงมา มีสถานภาพเป็นผู้นำที่เป็นทางการ คิดเป็นร้อยละ 16.8 และจำนวนน้อยที่สุด คือ เยาวชน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 สถานการณ์ความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน

n = 388 ครัวเรือน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกครัวเรือนที่เป็นนักดื่ม		
คนเดียว	241	62.1
2 - 3 คน	99	25.5
มากกว่า 4 คนขึ้นไป	45	11.6
ไม่มีใครดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	3	0.8

ตารางที่ 4.3 สถานการณ์ความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน(ต่อ)

n = 388 ครัวเรือน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	
ประสบการณ์ดื่มสุรา			
ไม่เคยดื่มสุรา	3	0.8	
เคยดื่ม แต่ปัจจุบันเลิกดื่ม	81	20.9	
ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ	66	17.0	
ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นบางครั้ง	238	61.3	
รวม	388	100.0	
ลักษณะการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
ชอบดื่มคนเดียว	101	26.0	
ชอบดื่มเป็นกลุ่ม 2 คนขึ้นไป	199	51.3	
ดื่มได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม	85	21.9	
ไม่ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	3	0.8	
รวม	388	100.0	
สถานที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
ดื่มในครอบครัว	52	13.4	
ดื่มในชุมชนหรือร้านค้า	137	35.3	
ดื่มได้ทั้งในครอบครัวและในชุมชนร้านค้า	146	37.6	
รวมกลุ่มดื่มกับเพื่อน	50	12.9	
ไม่ดื่ม	3	0.8	
รวม	388	100.0	
ช่วงเวลา queดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
ช่วงเช้า	ก่อนทานอาหารเช้า	120	30.9
ช่วงกลางวัน	ก่อนทานอาหารกลางวัน	14	3.6
ช่วงเย็น	ก่อนทานอาหารเย็น	213	54.9
ช่วงกลางคืน		17	4.4
ดื่มตลอดวันไม่ระบุช่วงเวลา		21	5.4
ไม่ดื่ม		3	0.8
รวม	388	100.0	

ตารางที่ 4.3 สถานการณ์ความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน (ต่อ)

n = 388 ครัวเรือน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
ผสมโซดา	6	1.5
ผสมน้ำ	36	9.3
ผสมโซดาน้ำ	91	23.5
ดื่มเพียงไม่ผสม	252	64.9
ดื่มเบียร์, สปาย	3	0.8
รวม	388	100.0
ค่าใช้จ่ายในการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
น้อยกว่า 500 บาท	133	34.3
500 – 999 บาท	223	57.5
1,000 – 1,400 บาท	27	7.0
1,500 – 1,900 บาท	2	0.5
ไม่มีค่าใช้จ่ายเพราะไม่ดื่ม	3	0.8
รวม	388	100.0
สาเหตุของการดื่มสุรา		
ดื่มเพราะเพื่อนชวนดื่ม	257	21.8
ดื่มเพื่อเข้าสังคม	229	19.4
ดื่มตามบุญประเพณี หรืองานบุญต่างๆ	252	21.4
ดื่มแก้เครียด/ผ่อนคลาย	263	22.3
ดื่มเพื่อบำรุงสุขภาพ	91	7.7
ดื่มตามคนในครอบครัว	86	7.3
สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่ม		
สุราขาว	283	72.9
สุราสี	23	5.9
เบียร์	78	20.1
สปาย หรือ ไวน์	1	0.3
ไม่ดื่ม	3	0.8

ตารางที่ 4.3 สถานการณ์ความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน (ต่อ)

n = 388 ครัวเรือน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
รวม	388	100.0
ความถี่การดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
- สุราสี		
ไม่ดื่ม	365	94.1
ดื่มเฉพาะโอกาส	22	5.7
ดื่ม 1 – 2 ครั้งต่อเดือน	1	0.3
รวม	388	100.0
- สุราขาว		
ไม่ดื่ม	42	10.8
ดื่ม 1 – 2 ครั้งต่อเดือน	79	20.4
ดื่ม 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์	39	10.1
ดื่ม 3 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์	156	40.2
ดื่มทุกวัน	72	18.6
รวม	388	100.0
- เบียร์		
ไม่ดื่ม	307	79.1
ดื่มเฉพาะโอกาส	2	.5
ดื่ม 1 – 2 ครั้งต่อเดือน	2	.5
ดื่ม 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์	57	14.7
ดื่ม 3 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์	1	.3
ดื่มทุกวัน	19	4.9
รวม	388	100.0
- ไวน์ หรือสปาย		
ไม่ดื่ม	387	99.7
ดื่มเฉพาะโอกาส	1	0.3
รวม	388	100.0

ตารางที่ 4.3 สถานการณ์ความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน (ต่อ)

n = 388 ครัวเรือน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ปริมาณการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
- สุราสี		
ขวด	23	5.9
ไม่ดื่ม	365	94.1
รวม	388	100.0
ปริมาณการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
- สุราขาว		
แก้ว	39	10.1
กิก	4	1.0
ขวด	173	44.6
เป๊ก	130	33.5
ไม่ดื่ม	42	10.8
รวม	388	100.0
- เบียร์		
แก้ว	18	4.6
ขวด	63	16.2
ไม่ดื่ม	307	79.1
รวม	388	100.0
- ไวน์ หรือสปาย		
ขวด	1	0.3
ไม่ดื่ม	387	99.7
รวม	388	100.0

จากตารางที่ 4.3 สถานการณ์ความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 388 ครัวเรือน พบว่า

4.3.1 จำนวนสมาชิกผู้ดื่มในครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนมีผู้ดื่ม คนเดียว จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.1 รองลงมา คือ ดื่มจำนวน 2 – 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และในครัวเรือนไม่มีผู้ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

4.3.2 ประสบการณ์ดื่มสุรา ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นบางครั้ง มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.3 รองลงมา คือ เคยดื่ม แต่ปัจจุบันเลิกดื่ม คิดเป็นร้อยละ 20.9 และไม่ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ โดยให้เหตุผลที่ไม่ดื่มเนื่องจากไม่ชอบ รส กลิ่น สี และตระหนักถึงอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย และทราบว่ามีผลเสียมากกว่าผลดี

4.3.3 ลักษณะการดื่ม ในส่วนของลักษณะการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ชอบดื่มเป็นกลุ่ม 2 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 51.3 รองลงมา คือ ดื่มคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 26.0 และเป็นผู้ดื่มที่สามารถดื่มได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 21.9 ตามลำดับ

4.3.4 สถานที่ดื่ม โดยสถานที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ เลือกดื่มได้ทั้งในครัวเรือนและในชุมชนร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 37.6 รองลงมา ได้แก่ ดื่มในชุมชนหรือร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 35.3 และดื่มในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ส่วนการรวมกลุ่มดื่มที่บ้านเพื่อน มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.9

4.3.5 ช่วงเวลาในการดื่ม ช่วงเวลาที่ผู้ดื่มมักดื่มคือ ช่วงเย็น ก่อนรับประทานอาหาร คิดเป็นร้อยละ 54.9 รองลงมา ช่วงเช้า ก่อนรับประทานอาหารเช้า คิดเป็นร้อยละ 30.9 และดื่มตลอดวันไม่ระบุช่วงเวลา คิดเป็นร้อยละ 5.4 ช่วงที่มีการดื่มน้อยที่สุด คือ ช่วงกลางวัน ก่อนรับประทานอาหารกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ตามลำดับ

4.3.6 รูปแบบการดื่ม รูปแบบการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่นิยม ดื่มเพียวๆหรือไม่ผสม คิดเป็นร้อยละ 64.9 รองลงมา ผสมโซดาน้ำ คิดเป็นร้อยละ 23.5 และผสมโซดา คิดเป็นร้อยละ 1.5 นอกจากนั้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภท เบียร์ สปาย มีความนิยมดื่มน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

4.3.7 ค่าใช้จ่ายในการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนค่าใช้จ่ายในการดื่มต่อเดือน ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการดื่มต่อเดือน จำนวน 500 - 999 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมา มีค่าใช้จ่าย น้อยกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.3 และจำนวนน้อยที่สุด คือ มีค่าใช้จ่ายในการดื่มจำนวน 1,500 - 1,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

4.3.8 สาเหตุของการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลและพิจารณาสาเหตุของการดื่ม พบว่า สาเหตุการดื่มสุรา และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มแก้เครียด/ผ่อนคลาย คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมา คือ ดื่มเพราะเพื่อนชวน คิดเป็นร้อยละ 21.8 ส่วนการดื่มตามคนในครอบครัว มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

4.3.9 ความถี่ในการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำหรับความถี่ในการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่นิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ 3 ประเภท ได้แก่ สุราขาว เบียร์ และสุราสี โดยความถี่ในการดื่มสุราขาวมากที่สุด คือ ดื่ม 3 - 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ คิดเป็น

ร้อยละ 40.2 รองลงมา คือ การตี้ม 1 - 2 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 20.4 และตี้มทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ส่วนการตี้ม 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.1 ในส่วนของความถี่ในการตี้มเบียร์นั้น นิยมตี้มกัน 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 14.7 และ สุราสี เช่น หงษ์ทอง แสงโสม แม่โขง นิยมตี้มเฉพาะโอกาส คิดเป็นร้อยละ 5.70 แลนิยมตี้มน้อยที่สุด คือ ไวน์ หรือสปาย โดยเลือกตี้มเฉพาะโอกาส คิดเป็นร้อยละ 0.3

4.3.10 ประเภทสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประชากรส่วนใหญ่นิยมตี้มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภท สุราขาว คิดเป็นร้อยละ 72.9 รองลงมา คือ การตี้มเบียร์ คิดเป็นร้อยละ 20.1 และตี้มไวน์ หรือสปาย นิยมตี้มน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับเหตุผลที่ความถี่ของการตี้มสุราขาวมีมากกว่าการตี้มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น เนื่องมาจากราคาที่ถูกลง ตี้มง่ายไม่เปลือง มีขนาดการจำหน่ายทั้งแบบย่อยให้เลือกซื้อ ทั้งแบบเป็นแก้วเล็ก หรือเรียกว่า การเป๊ก หรือซื้อสุราขาวใส่ขวด M150 กลับบ้าน หรือพกพาไปเพื่อตี้มในพื้นที่ต่างๆ ได้ง่าย ไม่เสีรรสชาติ นอกจากนี้ การตี้มสุราขาวไม่ต้องมีองค์ประกอบที่เป็นส่วนผสมในการเพิ่มรสชาติ เช่น ไม่ต้องเติมน้ำแข็ง โซดาก็สามารถตี้มได้ตามต้องการ ส่วนการเลือกตี้มเบียร์ คือ ตี้มง่าย ปริมาณแอลกอฮอล์ไม่มาก และสุราสี มักนิยมเลือกตี้มเฉพาะตามโอกาสเนื่องมาจากราคาแพง ไม่มีการแบ่งขาย และหากตี้มก็นิยมตี้มผสมน้ำแข็ง โซดา หรือน้ำมากกว่าตี้มเพียวๆหรือไม่ผสม สำหรับปริมาณการตี้ม หากเป็นสุราขาว นิยมซื้อตี้มเป็นขวด ทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

4.3.11 ปริมาณการตี้ม โดยส่วนใหญ่ผู้ตี้มจะนิยมตี้มสุราขาวมากที่สุด โดยตี้มตั้งแต่จำนวน 1 ขวดขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมา คือ นิยมตี้มเป็นเป๊ก ครั้งละ 1 - 2 เป๊ก คิดเป็นร้อยละ 33.5 ส่วนการตี้มเป็นก็กมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.0 ส่วนเบียร์นิยมซื้อตี้มเป็นขวด ประมาณ 1 - 2 ขวด คิดเป็นร้อยละ 16.2 ส่วนสุราสี จะนิยมตี้มเป็นขวด จำนวน 1 - 2 ขวด โดยเฉพาะการตี้มในช่วงที่งานเทศกาลสำคัญที่ตี้มร่วมกันเป็นกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 5.9 และปริมาณการตี้มน้อยที่สุด คือ การตี้มไวน์ หรือ สปาย โดยมากจะซื้อตี้มเป็นขวด แบบเปิดแล้วยกตี้ม คิดเป็นร้อยละ 0.3

ตารางที่ 4.4 รูปแบบพฤติกรรมการตี้มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อมูล	n = 388 ครั้งเรือน		
	$\bar{x}$	SD.	แปลผล
ด้านชีวิต วิถีประชา			
1. ท่านตี้มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	3.54	.94	มาก
2. สมาชิกในครัวเรือนมีพฤติกรรมการตี้มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	3.70	.87	มาก

ตารางที่ 4.4 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อมูล	n = 388 ครั้วเรือน		
	$\bar{x}$	SD.	แปลผล
3. การพบเห็นสมาชิกในชุมชนมีพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	3.91	.72	มาก
4. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อผ่อนคลาย	3.28	.75	ปานกลาง
5. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดผลดีต่อร่างกายในการดำรงชีวิต เช่น ดื่มเพื่อชูกำลัง	2.05	.93	น้อย
ผลรวม	3.29	0.84	ปานกลาง
ด้านความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม			
1. ท่านการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้สุขภาพดี เช่น เลือดลมหมุนเวียนดี สมองปลอดโปร่งความคิดล้ำเลิศ	3.28	.87	ปานกลาง
2. ครอบครัวและชุมชนมีค่านิยมในการใช้สุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีของการร่วมงานกัน	3.37	.72	ปานกลาง
3. ท่านใช้สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการแสดงออกถึงสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ มั่งคั่ง และร่ำรวย	3.66	.97	มาก
4. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การมีเพื่อนคุยแก้เหงา การนั่งดื่มเพื่อพูดคุยเรื่องการทำงาน ฯลฯ	3.34	.80	ปานกลาง
ด้านชีวิต วิธีประชา			
5. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งการเชื่อมโยงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือวิญญาณบรรพบุรุษ	4.36	.80	มากที่สุด
ผลรวม	3.60	0.83	มาก
ด้านความรู้ความเข้าใจ			
<i>ก. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบสุขภาพ</i>			
1. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโทษต่อสมองและระบบประสาท เช่น ทำให้ความจำเสื่อม มือสั่น ตามัว	4.01	.70	มาก
2. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโทษต่อระบบทางเดินอาหาร ตับ หัวใจและหลอดเลือด	4.04	.76	มาก

ตารางที่ 4.4 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

ข้อมูล	n = 388 คริวเรือน		
	$\bar{x}$	SD.	แปลผล
3. ท่านจะไม่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากเกินไปเพราะอาจทำให้เสียชีวิต	3.94	.65	มาก
4. ท่านจะไม่ดื่มสุรามากหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หากท่านเป็นโรคเรื้อรังอื่นๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคต่อมหมวกไต	4.06	.85	มาก
5. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้กระบวนการรับรู้ ความเข้าใจ บกพร่อง / ขาดสติ	3.73	.97	มาก
ผลรวม	3.96	0.78	มาก
<i>ข. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบทางครอบครัว</i>			
6. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทในครอบครัวและการใช้ความรุนแรง	4.16	.70	มาก
7. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบของสมาชิกในครัวเรือน	3.47	.97	มาก
8. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ความเคารพต่อกันของสมาชิกในครัวเรือนลดลง	3.52	.90	มาก
9. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้ครอบครัวเกิดการแตกแยก/หย่าร้าง	3.44	.84	มาก
10. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดประเภทอื่น เช่น บุหรี่ ฯลฯ	3.76	.72	มาก
<i>ข. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบทางครอบครัว (ต่อ)</i>			
ผลรวม	3.67	0.83	มาก
<i>ค. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบเศรษฐกิจ/อาชีพ</i>			
11. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการเพิ่มรายจ่ายโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์	4.19	.69	มาก
12. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าจะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายด้านการพยาบาลที่เกิดจากการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	4.09	.95	มาก

ตารางที่ 4.4 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

ข้อมูล	n = 388 คริวเรือ		
	$\bar{x}$	SD.	แปลผล
13. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้สิน เช่น การซื้อสุราไปดื่มจากร้านค้า	4.20	.81	มาก
<i>ค. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบเศรษฐกิจ/อาชีพ</i>			
14. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดรายจ่ายจากผลกระทบจากการดื่มฯ เช่น ค่าสินไหมทดแทน ค่าทำขวัญ ค่าไกล่เกลี่ย เป็นต้น	3.57	.91	มาก
15. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดการสูญเสียโอกาสและรายได้ เช่น ดื่มจนไม่สามารถไปทำงานได้	3.11	.63	ปานกลาง
ผลรวม	3.83	0.79	มาก
<i>ง. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบผลกระทบต่อสังคม/ชุมชน</i>			
16. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ง่ายต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมอื่นๆ	3.54	.82	มาก
17. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดง่ายต่อการเกิดอุบัติเหตุ เช่น อุบัติเหตุทางรถยนต์	4.27	.98	มากที่สุด
18. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการขาดการยอมรับจากสังคมและสังคมขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในชุมชน	3.69	.56	มาก
19. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการทำผิดศีลธรรมง่ายขึ้น	3.62	.78	มาก
20. การแพร่ระบาดของโรคร้ายแรง ส่วนหนึ่งมาจากการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การขาดสติในการคิดและตัดสินใจป้องกันโรคร้ายแรง ประเภท โรค HIV, โรคไวรัสตับอักเสบ บี (Hepatitis B)	3.35	.99	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

ข้อมูล	$\bar{x}$	SD.	แปลผล
n = 388 คริวเรือ			
ง. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบผลกระทบต่อสังคม/ชุมชน			
ด้านความรู้ความเข้าใจ(ต่อ)			
ผลรวม	3.69	0.83	มาก
ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี			
1. สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นองค์ประกอบที่มีในพิธีกรรมของชาติพันธุ์	4.55	.69	มากที่สุด
2. ท่านบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานประเพณี เช่น การพ่อนั่งชิงบุญบังไฟ บุญพะเวด พิธีแซนโถงตา	3.89	.91	มาก
ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี (ต่อ)			
3. ชุมชนท่านใช้สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการประกอบพิธีกรรมบนบานศาลกล่าว	3.83	.95	มาก
4. สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้ประกอบพิธีกรรมสมมาในการแสดงความรับผิดชอบ หรือการขอโทษ ฯลฯ	4.11	.68	มาก
5. สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรมในการรักษาโรค เช่น การเป่าต่อกระดูก ฯลฯ	2.96	.89	ปานกลาง
ผลรวม	3.86	0.82	มาก
ด้านวัฒนธรรมกลุ่มๆ และชุมชน สังคม			
1. ท่านบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในฤดูเก็บเกี่ยว ผลผลิต เช่น ลงแขกเกี่ยวข้าว ลงแขกกรีตหน้ายาง	3.20	1.12	ปานกลาง
2. ท่านบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะเป็นแบบแผนวัฒนธรรมในสังคม เช่น ดื่มงานเลี้ยงสังสรรค์	3.25	1.29	ปานกลาง
3. ท่านใช้สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเป็นการอวยพร และเป็นการแสดงความยินดีต่อความสำเร็จ เช่น การได้เลื่อนตำแหน่ง ฯลฯ	2.94	.77	ปานกลาง
4. ท่านจะนำสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาให้ผู้มาเยี่ยมเยียนที่บ้านบริโภค เพราะเป็นการบ่งบอกถึงไมตรีจิต	3.31	.77	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

ข้อมูล	$\bar{x}$	SD.	แปลผล
n = 388 คริวเรือ			
ด้านวัฒนธรรมกลุ่มฯ และชุมชน สังคม (ต่อ)			
5. ท่านใช้สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม	3.09	1.12	ปานกลาง
ผลรวม	3.16	1.01	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 การสำรวจรูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง 388 คริวเรือ พบว่า

4.4.1 ด้านวิถีประชา ผลรวมด้านวิถีประชาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า มีการพบเห็นสมาชิกในชุมชนมีพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ สมาชิกในคริวเรือมีพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.87) และ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้เกิดผลดีต่อร่างกายในการดำรงชีวิต อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.05$, S.D. = 0.93)

4.4.2 ด้านความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ผลรวมรูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม เกี่ยวกับการดื่มสุราเป็นสัญลักษณ์แห่งการเชื่อมโยงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.80) รองลงมา คือ การใช้สุราในการแสดงออกถึงความอุดมสมบูรณ์ มั่งคั่ง และร่ำรวย ($\bar{x} = 3.66$, S.D. = 0.97) และ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้สุขภาพดี อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ

4.4.3 ด้านความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบสุขภาพ ผลรวมด้านความรู้ความเข้าใจในประเด็นผลกระทบต่อสุขภาพจากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ผู้ดื่มมีความรู้ความเข้าใจว่าจะไม่ดื่มสุรามากหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หากเป็นโรคเรื้อรังอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.85) รองลงมา คือ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโทษต่อระบบทางเดินอาหาร ตับ หัวใจและหลอดเลือด ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.76) และการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้กระบวนการรับรู้ ความเข้าใจ บกพร่อง อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.97) ตามลำดับ

4.4.4 ความรู้ความเข้าใจประเด็นผลกระทบต่อครอบครัว ผลรวมด้านความรู้ความเข้าใจในประเด็นผลกระทบต่อครอบครัวจากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$,

S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ดื่มมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.70) รองลงมา คือ การดื่มสุราเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดประเภทอื่น ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.72) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้ครอบครัวเกิดการแตกแยก อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.44$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

4.4.5 ความรู้ความเข้าใจประเด็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจ/อาชีพ พบว่า ผลรวมด้านความรู้ความเข้าใจในประเด็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจ/อาชีพ จากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความรู้ความเข้าใจว่า การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้สิน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ มีความรู้ความเข้าใจว่า การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น การเพิ่มรายจ่ายโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.69) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดการสูญเสียโอกาสและรายได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

4.4.6 ความรู้ความเข้าใจประเด็นผลกระทบต่อสังคม/ชุมชน พบว่า ผลรวมด้านความรู้ความเข้าใจในประเด็นผลกระทบต่อสังคม/ชุมชน จากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความรู้ความเข้าใจว่า การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดง่ายต่อการเกิดอุบัติเหตุ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.98) รองลงมา คือ ความรู้ความเข้าใจว่าการดื่มสุราเป็นสาเหตุของการขาดการยอมรับจากสังคมและสังคมขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.56) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคร้ายแรง ส่วนหนึ่งมาจากการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.35$, S.D. = 0.99) ตามลำดับ

4.4.7 ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี พบว่า ผลรวมรูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นองค์ประกอบที่มีในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้ประกอบพิธีกรรมสมมาในการแสดงความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.68) และ สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรมในการรักษาโรค อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.96$, S.D. = 0.89) ตามลำดับ

4.4.8 ด้านวัฒนธรรมกลุ่มๆ และชุมชน สังคม พบว่า ผลรวมรายด้านวัฒนธรรมกลุ่มๆ และชุมชน สังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การนำสุรา

มาให้ผู้มาเยี่ยมเยือนที่บ้านบริโภค เป็นการบ่งบอกถึงไมตรีจิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นแบบแผนวัฒนธรรมในสังคม ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = 1.28) และการใช้สุราเพื่อเป็นการอวยพรและเป็นการแสดงความยินดีต่อความสำเร็จอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.94$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัย โดยใช้ Factor Analysis ด้วยวิธี Principal Component Analysis (PCA) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ในการทดสอบเชิงยืนยันทฤษฎี เพื่อทำการลดจำนวนตัวแปรลง เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมทำให้พบว่าจำนวนตัวแปรมีมาก และก่อนนำตัวแปรไปใช้ จึงได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเบื้องต้น (Frequencies) การทดสอบความน่าเชื่อถือ และการวัดความเหมาะสมของปัจจัยต่างๆ ก่อนนำไปวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ตารางที่ 4.5 ผลการวัดความน่าเชื่อถือของปัจจัยทั้งหมดในแบบสอบถาม

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.868	20

ผลลัพธ์ที่ได้จากการวัดค่าความน่าเชื่อถือในตารางที่ 4.5 มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) ของปัจจัยทั้งหมดในแบบสอบถามชุดนี้เท่ากับ 0.868 ถือว่าเป็นค่าเชื่อมั่นที่เหมาะสมหรือยอมรับได้ เนื่องจากมีค่าเกิน 0.70 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547: 248)

ตารางที่ 4.6 ผลการวัดความเหมาะสมของปัจจัยด้วย KMO and Bartlett's Test

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.700
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	4,996.358
	Df	190
	Sig.	.000

จากตารางที่ 4.6 เป็นการใช้ Kaiser-Mayer-Olkin เพื่อวัดความเหมาะสมของข้อมูล ในการใช้เทคนิค Factor Analysis ในที่นี้ได้ค่าเป็น 0.700 ซึ่งมีค่ามากกว่า .5 และเข้าใกล้ค่า 1 จึงสรุปได้ว่า ข้อมูลปัจจัยที่มีอยู่เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis

ส่วน Bartlett's Test of Sphericity เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร จะมีการประมาณแบบ Chi Square = 4,996.358 ได้ค่า Significance = 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กัน จึงสมควรที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ต่อไป (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549: 23)

ในการวัดค่าด้วย Factor Analysis ครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างคำถามในแบบสอบถามเพื่อทำการวัดตัวแปรของแต่ละด้านทุกตัว ซึ่งมีทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 20 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านชาติพันธุ์ วรรณนา ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งในแต่ละด้านประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร ผู้วิจัยได้นำตัวแปรทั้งหมดมาทำการวัดค่าปัจจัยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จากการทำ Factor Analysis ด้วยวิธี Principal Component Analysis (PCA) หรือ วิธีองค์ประกอบหลัก เพื่อให้ได้จำนวนตัวแปรใหม่น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งเป็นการนำตัวแปรที่มีจำนวนตัวแปรหลายๆ มาสกัดไว้ในปัจจัยที่มีเพียงไม่กี่ปัจจัย โดยใช้โปรแกรม SPSS จะทำให้ทราบค่าความแปรปรวนทั้งหมดที่สามารถอธิบายได้ (Total Variance Explained) และเมทริกซ์องค์ประกอบ (Component Matrix)

ตารางที่ 4.7 ค่า Total variance Explained จากการทำ Factor Analysis

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
	1	6.316	31.581	31.581	6.316	31.581	31.581	3.701	18.504
2	2.554	12.769	44.350	2.554	12.769	44.350	3.589	17.945	36.449
3	1.882	9.412	53.762	1.882	9.412	53.762	2.589	12.946	49.395
4	1.779	8.893	62.655	1.779	8.893	62.655	2.205	11.026	60.421
5	1.155	5.776	68.431						
6	1.133	5.664	74.095						
7	.866	4.329	78.425						
8	.760	3.801	82.226						
9	.594	2.968	85.194						
10	.542	2.712	87.907						
11	.495	2.473	90.379						
12	.398	1.991	92.371						

ตารางที่ 4.7 ค่า Total variance Explained จากการทำ Factor Analysis (ต่อ)

Component	Total Variance Explained								
	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
13	.330	1.650	94.021						
14	.307	1.535	95.556						
15	.234	1.172	96.728						
16	.228	1.142	97.869						
17	.137	.686	98.555						
18	.113	.565	99.119						
19	.093	.465	99.584						
20	.083	.416	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

ตารางที่ 4.8 ค่า Rotate Component Matrix (a) จากการทำ Factor Analysis

	Rotated Component Matrix ^a			
	1	2	3	4
เมื่อเพื่อนๆ ชวนท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ท่านไม่เคยปฏิเสธ	.888			
การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ท่านมี เพื่อนมากและเพื่อนๆ ต่างยอมรับท่านเป็นส่วนหนึ่งของ กลุ่ม	.800			
ความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีการ บริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่าน	.704			
การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเพื่อน ถือเป็นเรื่องที่ทันสมัย	.698			
ชาติพันธุ์ท่านจะบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กันมากในช่วงเทศกาลสำคัญ เพราะเป็นการรวมญาติพี่น้อง	.539			.530

ตารางที่ 4.8 ค่า Rotate Component Matrix(a) จากการทำ Factor Analysis (ต่อ)

Rotated Component Matrix ^a				
	Component			
	1	2	3	4
การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น		.871		
สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยกันเป็นประจำแม้ไม่ใช่ช่วงเทศกาลต่างๆ		.759		
การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวเป็นเรื่องปกติไม่ใช่การกระทำความผิดร้ายแรง		.758		
บิดา มารดา หรือบุคคลในครัวเรือนไม่ได้มีการห้าม หรือให้คำแนะนำถึงผลกระทบจากการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งผลให้สมาชิกในครัวเรือนมีความต้องการเรียนรู้ในการลองดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดการเข้าสู่วงจรการดื่มง่ายขึ้น		.740		
ชาติพันธุ์ท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยทำให้มีสังคมเพื่อนมากขึ้น		.539		
พฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครัวเรือนทำให้สมาชิกในครัวเรือนอื่นๆ ตัดสินใจดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายขึ้น				
ชาติพันธุ์ท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากพิธีกรรมจะช่วยส่งเสริมให้มีชีวิตที่ดี มีความเจริญรุ่งเรือง เช่น การเลี้ยงผีปู่ตาประจำ			.746	
การพบเห็นคนในชุมชนดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นประจำเข้า เย็นทำให้เกิดการอยากรู้ อยากลองดื่มบ้าง			.730	
ในชาติพันธุ์ท่านการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องปกติและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต เช่น การดื่มเพื่อให้เจริญอาหารในตอนเย็นก่อนรับประทานอาหารเย็น หรือ การดื่มที่ร้านค้าก่อนไปดำเนินกิจวัตรประจำวัน			.704	

ตารางที่ 4.8 ค่า Rotate Component Matrix(a) จากการทำ Factor Analysis (ต่อ)

	Rotated Component Matrix ^a			
	1	2	3	4
การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามเทศกาล งานบุญ ประเพณี ทำให้ท่านเข้าสู่วงจรการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์			.569	
การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ง่ายขึ้น ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ มากขึ้น				.794
ชุมชนท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดี				.676
การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามเทศกาล งานบุญ ประเพณี ทำให้ท่านเข้าสู่วงจรการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์			.569	
การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ง่ายขึ้น ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ มากขึ้น				.794
ชุมชนท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดี				.676
การรับรู้การโฆษณาจากสื่อ เช่น มีการโฆษณาสรรพคุณ รสชาติของสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่น่าสนใจทำให้ ท่านอยากลองดื่มมากขึ้น				.538
การรับรู้การโฆษณาจากสื่อ เช่น มีการโฆษณาสรรพคุณ รสชาติของสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่น่าสนใจทำให้ ท่านอยากลองดื่มมากขึ้น				
การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ท่านรู้สึกมี ความเสมอภาคทางเพศและสามารถสร้างความมั่นใจให้ ตนเองได้				

จากตารางที่ 4.8 Rotated Component Matrix^(a) จะเห็นได้ว่าการวัดค่า Factor Analysis เมื่อมีการหมุนแกนปัจจัยโดยวิธี Varimax ค่า Factor Loading จะได้ปัจจัยออกมาทั้งหมด 4 ปัจจัย โดยตารางที่ 4.8 ค่า Rotate Component Matrix^(a) ได้แสดงแมทริกซ์องค์ประกอบของแต่ละปัจจัยไว้แล้ว นอกจากนั้น ปัจจัยที่เกิดขึ้นใหม่แต่ละปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรเดิมได้มากพอสมควร ซึ่งจากตาราง 4.7 Total Variance Explained สรุปได้ว่า ปัจจัยทั้ง 4 อธิบายความแปรปรวนทั้งหมดของตัวแปรได้ 62.655% ซึ่งแยกได้เป็นปัจจัยที่ 1 สามารถอธิบายได้ 18.504% ปัจจัยที่ 2 อธิบายได้ 17.945% ปัจจัยที่ 3 อธิบายได้ 12.946% ปัจจัยที่ 4 อธิบายได้ 11.026 และสามารถจัดกลุ่มปัจจัยใหม่ที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

Factor 1 ประกอบด้วยตัวแปรด้านส่วนบุคคล

Factor 2 ประกอบด้วยตัวแปรด้านครอบครัว

Factor 3 ประกอบด้วยตัวแปรด้านชาติพันธุ์วรรณนา

Factor 4 ประกอบด้วยตัวแปรด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่สกัดได้จากตารางที่ 4.8 Rotated Component Matrix^(a) จะประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด 12 ตัวแปร สามารถสรุปค่าน้ำหนักปัจจัยของแต่ละตัวแปรโดยจัดกลุ่มตามลักษณะของตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์ Factor Analysis ได้เป็น 4 ปัจจัย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน (Rotate Component Matrix^(a))

n = 388 ครั้วเรือน

คำถามที่	ตัวแปร	Factor loading
Factor 1 ด้านส่วนบุคคล		
2.1	การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่ม	.888
2.5	การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างให้การยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม	.800
2.3	ความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่าน	.704
2.2	การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเพื่อนถือเป็นเรื่องที่ทันสมัย	.698

ตารางที่ 4.9 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน (Rotate Component Matrix^(a)) (ต่อ)

n = 388 คริวเรือน

คำถามที่	ตัวแปร	Factor loading
Factor 2 ด้านครอบครัว		
3.3	การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น	.871
3.1	สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยกันเป็นประจำแม้ไม่ใช่ช่วงเทศกาลต่างๆ	.759
3.2	การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวเป็นเรื่องปกติ ไม่ใช่การกระทำความผิดร้ายแรง	.758
Factor 3 ด้านชาติพันธุ์วรรณนา		
1.3	ชาติพันธุ์ท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากพิธีกรรมจะช่วยส่งเสริมให้มีชีวิตที่ดี มีความเจริญรุ่งเรือง เช่น การเลี้ยงผีปู่ตาประจำ	.746
1.2	การพบเห็นคนในชุมชนชาติพันธุ์ท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นประจำเข้า เย็นทำให้เกิดการอยากรู้ อยากลองดื่มบ้าง	.730
1.1	ในชาติพันธุ์การบริโภคสุราหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องปกติและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต เช่น การดื่มเพื่อให้เจริญอาหารในตอนเย็นก่อนรับประทานอาหารเย็น หรือการดื่มที่ร้านค้าก่อนไปดำเนินกิจกรรมประจำวัน	.704
Factor 4 ด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม		
4.1	การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายขึ้น ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น	.794
4.5	ชุมชนท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดี	.676

MSA = .700, Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญโดยมีค่า $X^2 = 4,996.358$, $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.9 จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง 388 ครั้วเรือน เมื่อทำการวิเคราะห์ด้วย Factor Analysis แล้วสามารถอธิบายองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.9.1 Factor 1 ด้านส่วนบุคคล พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับด้านบุคคล ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรที่มีค่า Factor Loading สูงที่สุดคือ การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่ม

4.9.2 Factor 2 ด้านครอบครัว พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับด้านครอบครัว ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรที่มีค่า Factor Loading สูงที่สุดคือ การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น

4.9.3 Factor 3 ด้านชาติพันธุ์วรรณนา พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับด้านชาติพันธุ์วรรณนา ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรที่มีค่า Factor Loading สูงที่สุดคือ ชาติพันธุ์ท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากพิธีกรรมจะช่วยส่งเสริมให้มีชีวิตที่ดี มีความเจริญรุ่งเรือง เช่น การเลี้ยงผีปู่ตาประจำ

4.9.4 Factor 4 ด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรที่มีค่า Factor Loading สูงที่สุดคือ การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายขึ้น ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น

เมื่อได้ทำการจัดกลุ่มตัวแปรใหม่เข้ากลุ่มเป็นปัจจัยทั้ง 4 ด้านและตั้งชื่อปัจจัยตามลักษณะของตัวแปรแล้ว ผู้วิจัยจะทำการวัดค่า Cronbach's Alpha เพื่อวัดค่าความน่าเชื่อถือของปัจจัยดังกล่าวใหม่อีกครั้ง ซึ่งผลที่ได้มีดังนี้

ตารางที่ 4.10 การวัดค่า Cronbach's Alpha ของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน

Construct	Cronbach's Alpha
ปัจจัยส่วนบุคคล	.852
ปัจจัยด้านครอบครัว	.813
ปัจจัยด้านชาติพันธุ์วรรณนา	.718
ปัจจัยด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม	.751

จากข้อมูลในตารางที่ 4.10 เมื่อผู้วิจัยได้ทำการวัดค่า Cronbach's Alpha ของทั้ง 4 ปัจจัยอีกครั้ง โดยนำมาทำการวัดค่า Cronbach's Alpha ทีละปัจจัย พบว่ามีค่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เนื่องจากมีค่าเกิน 0.70 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2547: 248)

4.11 ตารางผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้สถิติ Multiple Regression

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	Sig
ปัจจัยด้านเพศ	.333	.147	.110	.024
ปัจจัยด้านอายุ	-.014	.008	-.084	.087
ปัจจัยด้านอาชีพ	-.553	.235	-.115	.019
ปัจจัยด้านรายได้	1.532	.000	.303	.000
$R^2 = .107$ SEE = 1.423 F=12.583*				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. < 0.05)

ผลการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว ร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษได้ร้อยละ 10.7 โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพศ อาชีพ และรายได้ เท่ากับร้อยละ 11.0, 11.5 และ 30.3 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. < 0.05) โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านเพศ และปัจจัยด้านอาชีพ ตามลำดับ

4.12 ตารางผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านชาติพันธุ์วรรณนาที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้สถิติ Multiple Regression

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	Sig
ชาติพันธุ์ท่านถือการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องปกติของการดำเนินชีวิต	-.058	.024	-.118	.017
การเห็นคนในชุมชนชาติพันธุ์ท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าเป็นประจำเข้า เย็น ทำให้เกิดอยากรู้ อยากลองดื่มบ้าง	-.110	.022	-.252	.000
ชาติพันธุ์ท่านมีความเชื่อว่าการถวายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพิธีกรรม บ่งบอกถึงความเคารพรัก กตัญญูต่อผีบรรพบุรุษ	-.145	.026	-.306	.000
$R^2 = .133$ SEE = .290 F= 12.876*				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. < 0.05)

ผลการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว ร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนาในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษได้ร้อยละ 13.3 โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ได้แก่ 1) ในด้านชาติพันธุ์วรรณนากับการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องปกติและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต เช่น การดื่มเพื่อให้เจริญอาหารในตอนเย็นก่อนรับประทานอาหารเย็น หรือ การดื่มที่ร้านค้าก่อนไปดำเนินกิจกรรมประจำวัน 2) การพบเห็นคนในชุมชนชาติพันธุ์ท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นประจำ เข้า เย็นทำให้เกิดการอยากรู้ อยากลองดื่มบ้าง และ 3) ชาติพันธุ์วรรณนากับความเชื่อว่าการถวายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพิธีกรรม (การแซน) หรือการบูชาถวายจะช่วยบ่งบอกถึงความเคารพรัก กตัญญูต่อผีบรรพบุรุษเท่ากับร้อยละ 11.8, 25.2 และ 30.6 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. < 0.05) โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด คือ ความเชื่อว่าการถวายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพิธีกรรม (การแซน) หรือการบูชาถวายจะช่วยบ่งบอกถึงความเคารพต่อผีบรรพบุรุษ รองลงมาคือ การพบเห็นคนในชุมชนชาติพันธุ์ท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นประจำ เข้า เย็นทำให้เกิดการอยากรู้ อยากลองดื่มบ้าง และปัจจัยการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องปกติและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต ตามลำดับ

4.13 ตารางผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้สถิติ Multiple Regression

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	Sig
การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเพื่อนถือเป็นเรื่องที่ทันสมัย	-3.288	1.527	-.095	.032
การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ให้การยอมรับ	2.250	.763	.135	.003
การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่ม	3.263	.643	.228	.000
ความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่าน	3.338	1.158	.130	.004
$R^2 = .103$ SEE = 16.111 F=14.390*				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. < 0.05)

ผลการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของปัจจัยด้านบุคคลได้ร้อยละ 10.3 โดยพบว่าปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ 1) การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเพื่อนถือเป็นเรื่องที่ทันสมัย 2) การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างให้การยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม 3) การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่ม และ 4) ความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่านเท่ากับร้อยละ 9.5, 13.5, 22.8 และ 13.0 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. < 0.05) โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด คือ การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่ม รองลงมา คือ การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างให้การยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่าน และการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเพื่อนถือเป็นเรื่องที่ทันสมัยตามลำดับ

4.14 ตารางผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติ Multiple Regression

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	Sig
สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยกันเป็นประจำแม้ไม่ใช่ช่วงเทศกาลต่างๆ	.227	.31	.348	.000
การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวเป็นเรื่องปกติไม่ใช้การกระทำความผิดร้ายแรง	-.064	.31	-.177	.001
การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น	.388	.31	.595	.000

$R^2 = .640$ SEE = .412 F= 64.173*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. < 0.05)

ผลการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว ร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของปัจจัยด้านครอบครัวได้ร้อยละ 64.0 โดยพบว่าปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่

1) สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยกันเป็นประจำแม้ไม่ใช่ช่วงเทศกาลต่างๆ 2) การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวเป็นเรื่องปกติไม่ใช่ว่าการกระทำคามผิดร้ายแรง และ 3) การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น เท่ากับร้อยละ 34.8, 17.7 และ 59.5 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. < 0.05) โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น รองลงมา คือ สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยกันเป็นประจำแม้ไม่ใช่ช่วงเทศกาลต่างๆ และการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวเป็นเรื่องปกติไม่ใช่ว่าการกระทำคามผิดร้ายแรง ตามลำดับ

4.15 ตารางผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้สถิติ Multiple Regression

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	Sig
การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายขึ้น ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น	.075	.020	.202	.000
ชุมชนท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดี	-.077	.023	-.178	.001
$R^2 = .054$ SEE = .303 F= 5.381*				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. < 0.05)

ผลการวิเคราะห์สถิติถดถอยพบว่าคุณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัว ร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของปัจจัยด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้ร้อยละ 5.4 โดยพบว่าปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ 1) การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายขึ้น และ 2) ชุมชนมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดีเท่ากับร้อยละ 20.2 และ 17.8 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. < 0.05) โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด คือ การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายขึ้น

ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น และชุมชนมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดี ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ และชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร : กรณีศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ คณะผู้วิจัย มุ่งนำเสนอผลการศึกษาข้อมูลวิจัย เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ และวัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ในบทนี้เป็นการสรุปให้เห็นในภาพรวมของการศึกษาวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) แบ่งเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และระยะที่ 2 ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการได้มาซึ่งข้อมูลที่ตอบวัตถุประสงค์ของผลการศึกษารูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ โดยกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ปราชญ์ท้องถิ่น และตัวแทนประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนาที่มีพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและในชุมชน ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในแต่ละพื้นที่ ตัวแทนเยาวชน และประชาชนที่มีพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและในชุมชน ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในแต่ละพื้นที่ ตำบลละ 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 35 คน และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 60 คน จากตัวแทนประชาชนกลุ่มวัยต่างๆ แบ่งกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อยออกเป็น 4 กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มเยาวชน จำนวน 15 คน กลุ่มสตรีแม่บ้าน จำนวน 15 คน กลุ่มผู้สูงอายุที่ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 15 คน และกลุ่มที่จัดงานตามเทศกาลที่มีสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 15 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผล และระยะที่ 2 ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยตัวแทนครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์ ในแต่ละพื้นที่ 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอ

ภูสิงห์ โดยมีครัวเรือนทั้งหมด 12,657 ครัวเรือน และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 388 ครัวเรือน และทำการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและนำเสนอข้อมูลทางสถิติแบบพรรณนาความ (Descriptive) สรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

5.1.1 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

วิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ดำรงอยู่แบบคนชนบททั่วไป มีการสื่อสารโดยใช้ภาษาถิ่นเฉพาะของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ในพื้นที่อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร รองลงมาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาว และชาติพันธุ์กวย (ส่วย) ตามลำดับ วิถีชีวิตส่วนใหญ่ดำรงอยู่ด้วยการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ และแหล่งน้ำลำธาร ทุกคนในชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกัน และมีความสามัคคีกัน อยู่แบบพึ่งพาอาศัย มีการสืบทอดแบบแผนการดำรงชีวิตมาจากรุ่นสู่รุ่น กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ยึดถือและปฏิบัติตามแบบวิถีประจำที่สืบทอดมาจากอดีต มีความเชื่อในพิธีกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่การเกิด แก่ เจ็บ และ การตาย ประชาชนทุกกลุ่มวัยทั้งเพศชายและเพศหญิง ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเริ่มตั้งแต่กลุ่มวัยรุ่นหรือเยาวชน วัยแรงงาน และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ และมีพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ช่วงเช้าหลังตื่นนอนจนกระทั่งช่วงเย็น กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษใช้ก่อนรับประทานอาหารเช้า และช่วงเย็น กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ นิยมดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อนไปทำงานซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและช่วงหลังเลิกงานหรือกลับจากไร่นา โดยส่วนใหญ่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรและกวย (ส่วย) มีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยแก้ปวดเมื่อย หรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อ โดยการมักสุราขาวกับสมุนไพรมะขามที่ได้ในพื้นที่ ส่วนกลุ่มเขมรและกวย (ส่วย) จะนิยมดื่มในเช้าและช่วงเย็น โดยเขมรมักนิยมดื่มเบียร์กับกลุ่มเพื่อนๆ ส่วนผู้สูงอายุจะนิยมดื่มสุราขาวโดยจะดื่มในช่วงเช้าก่อนรับประทานอาหารเช้าและช่วงเย็น ส่วนใหญ่นิยมดื่มสุราขาว ครั้งละ 1 เป๊ก หรือประมาณ 1 ½ แก้วดื่มมาตรฐาน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ จะมีรูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่คล้ายกับกลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย) และเขมร แต่จะแตกต่างกันไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ โดยเฉพาะการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควบคู่กับการรับประทาน

อาหารในแต่ละมื้อโดยเฉพาะอาหารประเภทสุกๆดิบๆ ซึ่งเป็นอาหารประเภทที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวนิยมรับประทาน กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชื่นชอบความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ และเมื่อมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจก็จะมีสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง ในกลุ่มชาติพันธุ์กวย(ส่วย)ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ มีรูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมที่สืบทอดมาแต่ในอดีต เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่นับถือผีบรรพบุรุษ การดื่มสุรายังคงปรากฏในทุกกลุ่มวัยเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ดังนั้นวิถีชีวิตวัฒนธรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย) จึงแยกออกจากชีวิตคนในชุมชนไม่ได้ นอกจากนี้กลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย) ในพื้นที่ชายแดนยังมีระบบความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีต่างๆ ที่มีมายาวนาน การจัดหาสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะมีไว้ทั้งในงานมงคล งานพิธีกรรมต่างๆ และโอกาสสำคัญๆต่างๆ ซึ่งสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย) ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงหรือปกป้องถึงฐานะทางด้านเศรษฐกิจของบุคคลนั้นๆ พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยทั่วไปมักจะปรากฏชัดในพื้นที่ชุมชนทั่วไป และตามโอกาสและเทศกาลสำคัญต่างๆในพื้นที่

ความเชื่อ ความคิด ทศนคติ และค่านิยม ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนศรีสะเกษส่วนใหญ่พึ่งพาและมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะป่าไม้ มีการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มองไม่เห็น และ มีความเชื่อ ความคิด ทศนคติ และค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงมีการบูชากราบไหว้ตามความเชื่อ ความคิด ทศนคติ และค่านิยมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง เช่น การแขนปู่ตา การแขนวิญญาณบรรพบุรุษ เป็นต้น ในพิธีกรรมดังกล่าวต้องมีไว้เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรมที่ขาดไม่ได้ ความเชื่อ ความคิด ทศนคติ และค่านิยม ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนศรีสะเกษที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังพบว่า มีความเชื่อว่าสุราเป็นยารักษาโรค อาทิ เช่น สุราขาว 40 ดีกรีหมักผสมกับสมุนไพรจากไม้สกัดให้ตัวยาแล้วนำไปบริโภค เรียกว่า เหล้าตองยา มีสรรพคุณช่วยบำรุงร่างกาย บำรุงโลหิต บรรเทาอาการปวดเมื่อย ในกลุ่มสตรีมีครรภ์จะช่วยในการขับน้ำคาวปลา และยังช่วยขับเลือดเสียออกจากร่างกายในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุโดยผสมกับน้ำตาลทรายขาว 1-2 ช้อน ดื่มทันทีที่เกิดอุบัติเหตุ สุราขาวผสมกับสมุนไพรในป่าช่วยรักษาและบรรเทาอาการบาดเจ็บภายนอกจาก สัตว์มีพิษกัดต่อยเช่น พิษแมงป่อง ตะขาบ งู และสัตว์มีพิษอื่นๆ สุราช่วยสร้างความอบอุ่นแก่ร่างกาย โดยเฉพาะในฤดูหนาว และในอดีตสุราช่วยป้องกันโรคระบาดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนได้ดี โดยเฉพาะโรคอหิวาตกโรคหรือโรคระบาดอื่นๆ ในกลุ่มกลุ่มชาติพันธุ์เขมร และกวย(ส่วย) สุราขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบหลักสำคัญในพิธีกรรมแขน หรือ พิธีเช่นไหว้ต่างๆ เนื่องจากมีความเชื่อว่าสุราขาวเปรียบเหมือนน้ำบริสุทธิ์เมื่อนำมาถวายบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะช่วยให้เกิดมงคลแก่ชีวิต ครอบครัวและชุมชน สุราเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล กลุ่ม ชุมชน เมื่อนำมาใช้เป็นเครื่องดื่มในต้อนรับแขกผู้มาเยือน เพราะเป็นการแสดงถึงความมี

น้ำใจของผู้ให้ ในกลุ่มผู้สูงอายุมีความเชื่อว่าการดื่มสุราโดยเฉพาะสุราขาวก่อนมื้ออาหารจะช่วยเจริญอาหาร ในกลุ่มวัยแรงงานการดื่มสุราจะช่วยให้เลือดลมสูบฉีด ร่างกายกระปรี้กระเปร่าสดชื่น สามารถทำงานได้ปกติไม่เมื่อยล้า ในกลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีความเชื่อว่า ทศนคติ ค่านิยมเกี่ยวกับการดื่มสุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์การดื่มเพียง 1 แก้ว หรือ 1 เป๊ก ช่วยบรรเทาอาการเมาค้าง และการดื่มสุราขาวช่วยดับกลิ่นคาวของอาหารที่ปรุงจากเนื้อสัตว์ดิบๆ สุราขาวช่วยรักษาผู้บาดเจ็บจากการถูกฟ้าผ่า โดยกรณีที่มีผู้ถูกฟ้าผ่าและยังคงหายใจหรือไม่เสียชีวิต การนำสุราขาวให้ผู้ป่วยที่ถูกฟ้าผ่าดื่มทันที จะช่วยให้หัวใจเต้นดีขึ้นและฟื้นคืนสติได้ การดื่มสุราขาวกับเกลือจะช่วยบรรเทาอาการเป็นตะคริวได้ การนำสุราขาวมาทาแผลเพื่อฆ่าเชื้อในเด็กทารกแรกเกิด หรือแผลในช่องคลอดโดยผสมกับขมิ้น และไพล ช่วยรักษาแผลในหญิงหลังคลอดได้ดี การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาติพันธุ์ลาวบ่งบอกถึงความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถ เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มในสังคมชุมชน การดื่มสุราช่วยผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานและปัญหาชีวิต เนื่องจากในอดีตพื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีความยากลำบาก ประชาชนส่วนใหญ่เผชิญกับปัญหาภัยแล้ง และความยากจน การนำสุรามานำให้เจ้าที่นา เจ้าที่ไร่จะช่วยให้ผลผลิตทางการเกษตรจากไร่นามีผลผลิตมากขึ้น เช่น การไหว้เจ้าที่สวนยางพารา การไหว้เจ้าที่ในนาข้าว เป็นต้น ในกลุ่มเยาวชนของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวพบว่าการดื่มสุราขาวผสมกับเครื่องดื่มประเภทชูกำลัง จะทำให้สดชื่นและไม่ทำลายสุขภาพ และทำให้ดื่มได้เยอะไม่รู้สึกรมมีอาการเมา กลุ่มชาติพันธุ์กวย (ฮ่วย) นับถือวิญญาณ ภูติผีปีศาจ เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าป่าเจ้าเขา และผีปอบ จึงใช้สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในพิธีกรรม เช่น การรำกล่อม หรือผีมือ การแม่สะเองหรือสะเอง ซึ่งเป็นพิธีกรรมในการรักษาโรคที่ความคล้ายคลึงกับการรำมะมวดในชาติพันธุ์เขมร และการรำผีฟ้าในชาติพันธุ์ลาว กลุ่มชาติพันธุ์กวย (ฮ่วย) มีความเชื่อว่าสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ และใช้เป็นเครื่องดื่มที่ใช้เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลในชุมชน การดื่มสุราจะช่วยให้สมองปลอดโปร่งช่วยให้เกิดแนวคิดสร้างสรรค์สามารถเกิดแนวคิดเพื่อค้นหาทางออกหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้ดี

ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในพื้นที่ชายแดนศรีสะเกษ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชนในรอบ 12 เดือน ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่าสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบทบาทสำคัญในประเพณีรอบ 12 เดือน ดังนี้ ในเดือน 3 มีประเพณี “สู่ขวัญข้าว หรือ อวปริงสโรว” ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรซึ่งเป็นพิธีกรรมการเรียกขวัญข้าว และระลึกถึงคุณพระแม่โพสพ เทวดา อารักษ์ที่คอยปกป้องรักษาท้องทุ่งนา ในพิธีกรรมดังกล่าวนี้จะสุราขาว เป็นส่วนประกอบในการเซ่นไหว้ควบคู่กับอาหารคาวหวาน และดอกไม้ธูปเทียน สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพิธีกรรมอื่นๆ เช่น การเซ่นไหว้เจ้าที่ การไหว้ศาลปู่ตา การไหว้หลักบ้าน การขอขมาลาโทษ การทำขวัญต่างๆ หรือแม้แต่ การผูกแขน (จองดาบ ในภาษาเขมร) สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะใช้เป็นเครื่องไหว้ประกอบสำคัญ

ในพิธีรำแม่มด หรือรำมะมวด ซึ่งถือเป็นเครื่องแขน หรือเครื่องเซ่นไหว้ รวมทั้งผู้นำพิธีต้องตีมสุราที่นำมาไหว้ เพื่อให้พิธีสำเร็จลุล่วง รวมทั้งพิธีกรรมแขนโขนตา หรือการเซ่นไหว้ผีและวิญญาณบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร กลุ่มชาติพันธุ์ลาวพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ใช้สุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์เป็นเครื่องเซ่นไหว้มีพิธีกรรมการรำผีฟ้า ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับรำแม่มด ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร และ รำสะเอง ของกลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย) สุราเป็นเครื่องไหว้ในพิธีการไหว้ครุ หรือ คายอ้อของการแสดงหมอลำ โดยเชื่อว่าพิธีดังกล่าวช่วยให้การแสดงของคณะหมอลำลุล่วงไปด้วยดีไม่มีอุปสรรค ให้ผู้ชมชื่นชอบการแสดง กลุ่มชาติพันธุ์ลาวและชาติพันธุ์อื่นๆ ใช้สุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในการเซ่นไหว้และขอขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในป่าเพื่อเปิดทางและมีให้เกิดอันตรายในการเดินเข้าป่า สุราและเครื่องแอลกอฮอล์ใช้เป็นสิ่งตอบแทนคนมาช่วยงานลงแขก เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว ลงแขกการช่วยงานช่วงเทศกาลสำคัญของชุมชน เช่น เทศกาลสงกรานต์ บุญปีใหม่ งานแต่ง เป็นต้น ในพิธีแต่งงาน (หรือ แชนการ์ ในภาษาเขมร) ธรรมเนียมปฏิบัติในการแต่งงานของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรโดยฝ่ายเจ้าบ่าวจะเป็นผู้จัดหาสิ่งต่างไว้ต้อนรับผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง และแขกผู้มาร่วมงาน ขาดเสียมิได้คือ สุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์ กลุ่มชาติพันธุ์กูยในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ มีความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ และพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงช้าง และพิธีกรรมรำสะเองหรือสะเอง เครื่องไหว้บวงสรวงสำคัญที่ขาดเสียมิได้คือสุราขาวหรือเหล้าขาว กลุ่มชาติพันธุ์กูย (ส่วย) มีวัฒนธรรมในการใช้สุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบในกิจกรรม พิธีกรรมและเทศกาลในช่วง 12 เดือนเหมือนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่น ในช่วงเทศกาลปีใหม่จะตีมเลี้ยงสังสรรค์ เทศกาลสงกรานต์ ประเพณีที่เด่นชัดคือพิธีวันสารทเดือนสิบ หรือวันสารทกุย(ส่วย) หรือ ภัยซำก เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อเซ่นไหว้ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ เป็นการรำลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว หรือเรียกว่า บุญเดือนสิบ คล้ายกับพิธีแขนโขนตาของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรนั่นเอง

5.1.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตีมสุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์ วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดน จังหวัดศรีสะเกษ

1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.4 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 46.6 มีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมาคืออายุ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.0 และจำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 74.0 รองลงมา มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 16.0 และสถานภาพ หย่าร้าง/หม้าย คิดเป็นร้อยละ 10.1 ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมาคือ ชาติพันธุ์ลาว คิดเป็นร้อยละ 35.80 และชาติพันธุ์กูย (ส่วย) คิดเป็นร้อยละ 14.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาเขมรในการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมา คือภาษาลาว (ไทย – อีสาน) คิดเป็นร้อยละ 41.2 และน้อยที่สุด

คือ ภาษาส่วย คิดเป็นร้อยละ 10.1 ตามลำดับ นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 99.7 และนับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 0.3 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 81.4 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.3 และไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 99.0 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 0.5 และรับราชการ และไม่ได้ประกอบอาชีพ มีจำนวนน้อยที่สุดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.0 และเป็นผู้อาศัย คิดเป็นร้อยละ 26.0 สมาชิกในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีสมาชิก 2 – 3 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 4 คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.9 และอยู่คนเดียว มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมามีรายได้ 45,000 บาทขึ้นไปต่อปี และน้อยที่สุด คือมีรายได้ 35,001 – 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.6 เมื่อนำรายได้มาคิดค่าเฉลี่ย พบว่า ประชากรในพื้นที่มีรายได้เฉลี่ย 28,820.36 บาทต่อปี และส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นประชากรทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 73.2 รองลงมามีสถานภาพเป็นผู้นำที่เป็นทางการ คิดเป็นร้อยละ 16.8 และจำนวนน้อยที่สุด คือ เยาชน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

2) สถานการณ์ความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชนพบว่า

2.1) จำนวนสมาชิกผู้ดื่มในครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนมีผู้ดื่ม คนเดียว จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.1 รองลงมา คือ ดื่มจำนวน 2 – 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และในครัวเรือนไม่มีผู้ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ มีประสบการณ์ดื่มสุรา ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นบางครั้ง มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.3 รองลงมา คือ เคยดื่ม แต่ปัจจุบันเลิกดื่ม คิดเป็นร้อยละ 20.9 และไม่ได้ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ โดยให้เหตุผลที่ไม่ดื่มเนื่องจากไม่ชอบ รส กลิ่น สี และตระหนักถึงอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย และทราบว่ามีผลเสียมากกว่าผลดีลักษณะการดื่ม ในส่วนของลักษณะการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ชอบดื่มเป็นกลุ่ม 2 คนขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 51.3 รองลงมา คือ ดื่มคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 26.0 และเป็นผู้ดื่มที่สามารถดื่มได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 21.9 ตามลำดับ โดยสถานที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ เลือกดื่มได้ทั้งในครัวเรือนและในชุมชนร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 37.6 รองลงมา ได้แก่ ดื่มในชุมชนหรือร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 35.3 และดื่มในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ส่วนการรวมกลุ่มดื่มที่บ้านเพื่อน มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.9 ช่วงเวลาที่ผู้ดื่มมักดื่มคือ ช่วงเย็น ก่อนรับประทานอาหาร คิดเป็นร้อยละ 54.9 รองลงมา ช่วงเช้า ก่อนรับประทานอาหาร คิดเป็นร้อยละ 30.9 และดื่มตลอดวันไม่ระบุช่วงเวลา คิดเป็นร้อยละ 5.4 ช่วงที่มีการดื่ม

น้อยที่สุด คือ ช่วงกลางวัน ก่อนรับประทานอาหารกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ตามลำดับ โดยมีรูปแบบการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่นิยม ดื่มเพียวๆหรือไม่ผสม คิดเป็นร้อยละ 64.9 รองลงมา ผสมโซดา น้ำ คิดเป็น ร้อยละ 23.5 และผสมโซดา คิดเป็นร้อยละ 1.5 นอกจากนั้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภท เบียร์ สบาย มีความนิยมดื่มน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ ส่วนค่าใช้จ่ายในการดื่มต่อเดือน ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการดื่มต่อเดือน จำนวน 500 - 999 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมามีค่าใช้จ่าย น้อยกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.3 และจำนวนน้อยที่สุด คือ มีค่าใช้จ่ายในการดื่ม จำนวน 1,500 - 1,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลและพิจารณาสาเหตุของการดื่ม พบว่า สาเหตุการดื่มสุรา และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มแก้เครียด/ผ่อนคลาย คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมา คือ ดื่มเพราะเพื่อนชวน คิดเป็นร้อยละ 21.8 ส่วนการดื่มตามคนในครอบครัว มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

สำหรับความถี่ในการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่นิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ 3 ประเภท ได้แก่ สุราขาว เบียร์ และสุราสี โดยความถี่ในการดื่มสุราขาวมากที่สุด คือ ดื่ม 3 - 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมา คือ การดื่ม 1 - 2 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 20.4 และดื่มทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ส่วนการดื่ม 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.1 ในส่วนของความถี่ในการดื่มเบียร์นั้น นิยมดื่มกัน 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 14.7 และ สุราสี เช่น หงษ์ทอง แสงโสม แม่โขง นิยมดื่มเฉพาะโอกาส คิดเป็นร้อยละ 5.70 และนิยมดื่มน้อยที่สุด คือ ไวน์ หรือสพาย โดยเลือกดื่มเฉพาะโอกาส คิดเป็นร้อยละ 0.3 ประเภทสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประชากรส่วนใหญ่นิยมดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภท สุราขาว คิดเป็นร้อยละ 72.9 รองลงมา คือ การดื่มเบียร์ คิดเป็นร้อยละ 20.1 และดื่มไวน์หรือสพาย นิยมดื่มน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับเหตุผลที่ความถี่ของการดื่มสุราขาวมีมากกว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น เนื่องมาจากราคาที่ถูกดื่มง่ายไม่เปลือง มีขนาดการจำหน่ายทั้งแบบย่อยให้เลือกซื้อ ทั้งแบบเป็นแก้วเล็ก หรือเรียกว่า การเป๊ก หรือซื้อสุราขาวใส่ขวด M150 กลับบ้าน หรือพกพาไปเพื่อดื่มในพื้นที่ต่างๆ ได้ง่าย ไม่เสียรสชาติ นอกจากนี้ การดื่มสุราขาวไม่ต้องมีองค์ประกอบที่เป็นส่วนผสมในการเพิ่มรสชาติ เช่น ไม่ต้องเติมน้ำแข็ง โซดาก็สามารถดื่มได้ตามต้องการ ส่วนการเลือกดื่มเบียร์ คือ ดื่มง่าย ปริมาณแอลกอฮอล์ไม่มาก และสุราสี มักนิยมเลือกดื่มเฉพาะตามโอกาสเนื่องมาจากราคาแพง ไม่มีการแบ่งขาย และหากดื่มก็นิยมดื่มผสมน้ำแข็งโซดา หรือน้ำมากกว่าการดื่มเพียวๆหรือไม่ผสม สำหรับปริมาณการดื่ม หากเป็นสุราขาว นิยมซื้อดื่มเป็นขวด ทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ และโดยส่วนใหญ่ผู้ดื่มจะนิยมดื่มสุราขาวมากที่สุด โดยดื่มตั้งแต่จำนวน 1 ขวดขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมา คือ นิยมดื่มเป็นเป๊ก ครั้งละ 1 - 2 เป๊ก คิดเป็นร้อยละ 33.5 ส่วนการดื่มเป็นก๊าก็มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.0 ส่วนเบียร์นิยมซื้อดื่มเป็นขวด

ประมาณ 1 - 2 ขวด คิดเป็นร้อยละ 16.2 ส่วนสุราสี จะนิยมดื่มเป็นขวด จำนวน 1 - 2 ขวด โดยเฉพาะการดื่มในช่วงที่งานเทศกาลสำคัญที่ดื่มร่วมกันเป็นกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 5.9 และปริมาณการดื่มน้อยที่สุด คือ การดื่มไวน์ หรือ สปาย โดยมากจะซื้อดื่มเป็นขวด แบบเปิดแล้วยกดื่ม คิดเป็นร้อยละ 0.3

2.2) รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสำรวจรูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง 388 ครั้วเรือน พบว่า

2.2.1 ด้านวิถีประชา ผลรวมด้านวิถีประชาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการพบเห็นสมาชิกในชุมชนมีพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ สมาชิกในครั้วเรือนมีพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.87) และ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้เกิดผลดีต่อร่างกายในการดำรงชีวิต อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.05$, S.D. = 0.93)

2.2.2 ด้านความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ผลรวมรูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม เกี่ยวกับการดื่มสุราเป็นสัญลักษณ์แห่งการเชื่อมโยงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.80) รองลงมา คือ การใช้สุราในการแสดงออกถึงความอุดมสมบูรณ์ มั่งคั่ง และร่ำรวย ($\bar{x} = 3.66$, S.D. = 0.97) และ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้สุขภาพดี อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ

2.2.3 ด้านความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบสุขภาพ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.2.3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจในประเด็นสุขภาพ พบว่า ผลรวมด้านความรู้ความเข้าใจในประเด็นผลกระทบต่อสุขภาพจากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ดื่มมีความรู้ความเข้าใจว่าจะไม่ดื่มสุรามากหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หากเป็นโรคเรื้อรังอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.85) รองลงมา คือ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโทษต่อระบบทางเดินอาหาร ตับ หัวใจ และหลอดเลือด ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.76) และ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้กระบวนการการรับรู้ ความเข้าใจ บกพร่อง อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.97) ตามลำดับ

2.2.3.2 ด้านความรู้ความเข้าใจประเด็นผลกระทบต่อครอบครัว พบว่า ผลรวมด้านความรู้ความเข้าใจในประเด็นผลกระทบต่อครอบครัวจากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ดื่มมีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.70) รองลงมา คือ การดื่มสุราเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดประเภทอื่น ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.72) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้ครอบครัวเกิดการแตกแยก อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.44$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

2.2.3.3 ด้านความรู้ความเข้าใจประเด็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจ/อาชีพ พบว่า ผลรวมด้านความรู้ความเข้าใจในประเด็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจ/อาชีพ จากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความรู้ความเข้าใจว่า การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้สิน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ มีความรู้ความเข้าใจว่า การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น การเพิ่มรายจ่ายโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.69) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดการสูญเสียโอกาสและรายได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

2.2.3.4 ด้านความรู้ความเข้าใจประเด็นผลกระทบต่อสังคม/ชุมชน พบว่า ผลรวมด้านความรู้ความเข้าใจในประเด็นผลกระทบต่อสังคม/ชุมชน จากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความรู้ความเข้าใจว่า การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดง่ายต่อการเกิดอุบัติเหตุ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.98) รองลงมา คือ ความรู้ความเข้าใจว่าการดื่มสุราเป็นสาเหตุของการขาดการยอมรับจากสังคมและสังคมขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.56) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคภัยร้ายแรง ส่วนหนึ่งมาจากการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.35$, S.D. = 0.99) ตามลำดับ

2.2.3 ด้านชนบทรรมนิยม ประเพณี พบว่า ผลรวมรูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านชนบทรรมนิยมประเพณีอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นองค์ประกอบที่มีในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้ประกอบพิธีกรรมสมมาในการแสดงความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.68) และ สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรมในการรักษาโรค อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.96$, S.D. = 0.89) ตามลำดับ

2.2.4 ด้านวัฒนธรรมกลุ่มฯ และชุมชน สังคม พบว่า ผลรวมรายด้านวัฒนธรรมกลุ่มฯ และชุมชน สังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

การนำสุรามาให้ผู้มาเยี่ยมเยียนที่บ้านบริโศค เป็นการบ่งบอกถึงไมตรีจิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ การบริโศคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นแบบแผนวัฒนธรรมในสังคม ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = 1.28) และการใช้สุราเพื่อเป็นการอวยพรและเป็นการแสดงความยินดีต่อความสำเร็จอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.94$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

3. ผลการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อสกัดปัจจัย และคำนวณค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) โดยวิธี Principal Component Analysis (PCA) และ Multiple Regression ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน สามารถสรุปปัจจัยที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการบริโศคสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีดังนี้

1. ปัจจัยด้านส่วนบุคคล
2. ปัจจัยด้านครอบครัว
3. ปัจจัยด้านชาติพันธุ์วรรณนา
4. ปัจจัยด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนั้น การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย Factor Analysis ในครั้งนี้ ยังทำให้พบการจัดกลุ่มของตัวแปรในแต่ละปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ประกอบด้วยตัวแปร คือ
  - 1.1 การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่ม
  - 1.2 การบริโศคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างให้การยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
  - 1.3 ความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีการบริโศคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่าน
  - 1.4 การบริโศคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเพื่อนถือเป็นเรื่องที่ทันสมัย
2. ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วยตัวแปร คือ
  - 2.1 การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น
  - 2.2 สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยกันเป็นประจำแม้ไม่ใช่ช่วงเทศกาลต่างๆ
  - 2.3 การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวเป็นเรื่องปกติไม่ใช่การกระทำที่ความผิดร้ายแรง
3. ปัจจัยด้านชาติพันธุ์วรรณนา ประกอบด้วยตัวแปร คือ

3.1 ชาติพันธุ์ท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากพิธีกรรมจะช่วยส่งเสริมให้มีชีวิตที่ดี มีความเจริญรุ่งเรือง เช่น การเลี้ยงผีปู่ตาประจำ

3.2 การพบเห็นคนในชุมชนชาติพันธุ์ท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นประจำเข้า เย็นทำให้เกิดการอยากรู้ อยากลองดื่มบ้าง

3.3 ในชาติพันธุ์การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องปกติและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต เช่น การดื่มเพื่อให้เจริญอาหารในตอนเย็นก่อนรับประทานอาหารเย็น หรือ การดื่มที่ร้านค้าก่อนไปดำเนินกิจกรรมประจำวัน

4. ปัจจัยด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยตัวแปร คือ

4.1 การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายขึ้น ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น

4.2 ชุมชนท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดี

และในส่วนของภาววิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ โดยงานวิจัยนี้กำหนดพื้นที่ศึกษาที่อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ เพศ อาชีพ และรายได้ เท่ากับร้อยละ 11.0, 11.5 และ 30.3 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านเพศ และปัจจัยด้านอาชีพ ตามลำดับ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านชาติพันธุ์วรรณา 2) ด้านบุคคล 3) ด้านครอบครัว และ 4) ด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยด้านชาติพันธุ์วรรณาที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 1) ในด้านชาติพันธุ์วรรณากับการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องปกติและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต เช่น การดื่มเพื่อให้เจริญอาหารในตอนเย็นก่อนรับประทานอาหารเย็น หรือ การดื่มที่ร้านค้าก่อนไปดำเนินกิจกรรมประจำวัน 2) การพบเห็นคนในชุมชนชาติพันธุ์ท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นประจำเข้า เย็นทำให้เกิดการอยากรู้ อยากลองดื่มบ้าง และ 3) ชาติพันธุ์วรรณากับความเชื่อว่าการถวายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพิธีกรรม (การแซน) หรือ การบูชาถวายจะช่วยบ่งบอกถึงความเคารพรัก กตัญญูต่อผีบรรพบุรุษเท่ากับร้อยละ 11.8, 25.2 และ

30.6 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด คือ ความเชื่อว่าการถวายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพิธีกรรม (การแซน) หรือการบูชาถวายจะช่วยบ่งบอกถึงความเคารพรัก กตัญญูต่อผีบรรพบุรุษ รองลงมาคือ การพบเห็นคนในชุมชนชาติพันธุ์ท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นประจำเข้า เย็นทำให้เกิดการอยากรู้ อยากลองดื่มบ้าง และปัจจัยการบริโภคสุราหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องปกติและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต เช่น การดื่มเพื่อให้เจริญอาหารในตอนเย็นก่อนรับประทานอาหารเย็น หรือ การดื่มที่ร้านค้าก่อนไปดำเนินกิจกรรมประจำวัน ตามลำดับ

2. ปัจจัยด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบว่าปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ 1) การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเพื่อนถือเป็นเรื่องที่ทันสมัย 2) การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างให้การยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม 3) การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่ม และ 4) ความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่านเท่ากับร้อยละ 9.5, 13.5, 22.8 และ 13.0 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด คือ การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่ม รองลงมา คือ การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างให้การยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่าน และการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเพื่อนถือเป็นเรื่องที่ทันสมัยตามลำดับ

3. ปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบว่าปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ 1) สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยกันเป็นประจำแม้ไม่ใช้ช่วงเทศกาลต่างๆ 2) การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวเป็นเรื่องปกติไม่ใช้การกระทำความผิดร้ายแรง และ 3) การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น เท่ากับร้อยละ 34.8, 17.7 และ 59.5 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น รองลงมา คือ สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราและเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ด้วยกันเป็นประจำแม้ไม่ใช่ช่วงเทศกาลต่างๆ และการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวเป็นเรื่องปกติไม่ใช่การกระทำความผิดร้ายแรง ตามลำดับ

4. ปัจจัยด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบว่าปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ 1) การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายขึ้น ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น และ 2) ชุมชนมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดีเท่ากับร้อยละ 20.2 และ 17.8 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด คือ การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายขึ้น ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น และชุมชนมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดีตามลำดับ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษนั้นพบว่า วิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์พื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ดำรงอยู่ด้วยการพึ่งพาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกัน และสามัคคีกัน มีวิถีชีวิตแบบการพึ่งพาอาศัย มีการสืบทอดแบบแผนพฤติกรรมและการดำรงชีวิตมาจากบรรพบุรุษ กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ มีรูปแบบความเชื่อเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บและ การตาย ฝ่ายพิธีกรรมและแนวปฏิบัติต่างๆ มีการไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์โดยการใช้สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีรูปแบบความเชื่อและวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสุรา ตั้งแต่กลุ่มเยาวชน วัยแรงงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ บางกลุ่มชาติพันธุ์นิยมดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชีวิตประจำวัน โดยมีความเชื่อว่าสุราและเครื่องดื่มรักษาบรรเทาอาการปวดเมื่อยต่างๆ และช่วยผ่อนคลายความเครียด สอดคล้องกับแนวคิดของแมส เฮอเบอร์แมน (Herberman Mash, Holly B. et al. 2016) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อปัจจัยเสี่ยงในการฆ่าตัวตายในกองทัพสหรัฐฯ กล่าวว่าเหตุผลการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดจากเกิดภาวะความเครียดและภาวะซึมเศร้าหากดื่มแล้วจะช่วยลดอาการ

ดังกล่าวลงสู่ราช่วยในการรักษาโรคเมื่อนำมาเป็นผสมกับสมุนไพร กลุ่มชาติพันธุ์ลาวนิยมตีมสุรา และเครื่องตีมควบคู่กับการรับประทานอาหารในแต่ละมื้อเพื่อเพิ่มรสชาติอาหารให้อร่อยมากยิ่งขึ้น การตีมสุราก็ทำให้เกิดความรื่นเริงบันเทิงใจ วิถีชีวิต วัฒนธรรมการตีมสุราและเครื่องตีม แอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ แยกออกจากกันไม่ได้ เพราะกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนมีระบบความสัมพันธ์ ระหว่างวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีต่างๆ ที่มีมายาวนาน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตรา ปัญญาชัย และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยสถานการณ์การตีมสุราของเด็กและเยาวชนในจังหวัดพะเยา เปรียบเทียบกับ 5-6 ปีที่ผ่านมา และ วนิดา พลเชียงสา (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัย การแก้ไขปัญหาการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านโต้น อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ที่กล่าวถึงโอกาสในการตีมสุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์ได้แก่ เทศกาลปีใหม่ งานสงกรานต์ งานบุญประเพณี และเทศกาลสำคัญต่างๆ และค่านิยมในการเลี้ยงสังสรรค์ สุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ถือเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงหรือบ่งบอกถึงฐานะทางด้านเศรษฐกิจ สุราขาวหรือเครื่องตีมแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบหลักสำคัญในพิธีกรรมแซน หรือ พิธีเซ่นไหว้ต่างๆของกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะมีแนวคิดที่ว่าสุราเปรียบเหมือนน้ำบิรุทธิ์ สุราเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล กลุ่ม ชุมชน การตีมสุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชนของกลุ่มชาติพันธุ์บ่งบอกถึงความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถ สอดคล้องกับแนวคิดของ วนิดา พลเชียงสา (2549) ที่กล่าวว่าการตีมเป็นเรื่องพิสูจน์ความเป็นผู้ชายและถือเป็นเรื่องที่เหมาะสม การตีมสุราในกลุ่มเยาวชนก่อให้เกิดการยอมรับของกลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มในสังคมชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2549) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เยาวชนเข้าไปใช้ยาเสพติดในช่วงปี พ.ศ.2540 และ วิจิตรา ปัญญาชัย และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยสถานการณ์การตีมสุราของเด็กและเยาวชนในจังหวัดพะเยา เปรียบเทียบกับ 5-6 ปีที่ผ่านมา ที่กล่าวถึงเหตุผลที่วัยรุ่นชอบตีมสุรา ส่วนใหญ่มาจากกลุ่มเพื่อน ความอยากรู้อยากลอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน อยากสนุกและเพื่อการเข้ากลุ่มสังคมเพื่อน และการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และมีแนวโน้มมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟิวเอิร์ส ไฮโล เอ็น และ ฮอฟแมน อเล็กแซนเดอร์ (Fuertes, Jairo N. & Hoffman, Alexander. 2013)) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์และการละเมิดในกลุ่มนักศึกษา : สภาวะที่น่าตกใจ และทางออก ที่กล่าวถึงสถานการณ์การพึ่งพาเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชนมีเพิ่มมากขึ้น สุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์เป็นเครื่องสื่อสารระหว่างคนในชุมชนกับ สิ่งเร้าลัทธิวิญญาณ ภูติผีปีศาจ เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าป่าเจ้าเขา รวมถึงการขนานศาลกล่าวขอพรให้ประสบผลสำเร็จ โดยการใช้สุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์เป็นเครื่องบูชา

ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน ศรีสะเกษ ยังคงยึดถือปฏิบัติกับมาตามขนบธรรมเนียมแต่เดิม สุราและเครื่องตีมแอลกอฮอล์มีความ

เกี่ยวข้องและสัมพันธ์ขนบธรรมเนียมประเพณีสำคัญๆ ในรอบ 12 เดือน สอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ โฉมยา และสมบัติ ท้ายเรือคำ.2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ได้กล่าวถึงแรงจูงใจในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจาก สถานการณ์ และทัศนคติ วิถีประชา จารีตประเพณี และค่านิยมของกลุ่มคนในสังคม โดยในกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน พบว่า สุราขาว เป็นส่วนประกอบในการเช่นไหว้ควบคู่กับอาหารคาวหวาน และดอกไม้ธูปเทียน ในบุญประเพณีเดือน 3 หรือ “บุญสู่ขวัญข้าว หรือ อ่าวปริงสโรว” ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร และ การเช่นไหว้เจ้าที่ การไหว้ศาลปู่ตา การไหว้หลักบ้าน การขอขมาลาโทษ การ ทำขวัญ การผูกแขนในพิธีต่างๆ (จองตาย ในภาษาเขมร) สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะใช้เป็น เครื่องไหว้ประกอบสำคัญ ในพิธีรำแม่มด หรือรำมะมวด และวันสารทเดือนสิบ หรือวันสารทกุย (ส่วย) หรือ งัยซำก และพิธีกรรมแซนโฎนตา รวมทั้งการรำผีฟ้าของกลุ่มชาติพันธุ์กวย(ส่วย) การรำสะ เอง ของกลุ่มชาติพันธุ์กวย(ส่วย) พิธีการไหว้ครุคายอ้อของการแสดงหมอลำ การเช่นไหว้และขอ ขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในป่า รวมทั้งการแสดงควมมีน้ำใจหรือตอบแทนคนมาช่วยงานลงแขกในโอกาส ต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลัย บุตะเคียน (2552) ได้ศึกษารูปแบบการบริโภคเหล้าในวิถี พื้นบ้าน “ จองตาย จูยการ ” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร กรณีศึกษา ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้กล่าวไว้ว่ารูปแบบการบริโภคเหล้า ได้ถูกนำมาปรับใช้ในวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน เพื่อแสดงหรือบ่งบอกเกี่ยวกับเรื่องของกิจกรรมทางสังคม การสร้างเสริมขวัญ กำลังใจระหว่างเจ้าภาพหรือผู้จัดงานและ แขกผู้มาเยือนหรือผู้ที่เข้ามาร่วมงาน นอกจากนี้ยังเป็นการ สร้างชื่อเสียง ให้ความสำคัญแก่คนที่มีเกียรติที่เรานับถือให้มาร่วมงาน สุรายังถือเป็นเครื่องดื่มในการ ฉลองเทศกาลสำคัญๆ เช่น เทศกาลสงกรานต์ บุญปีใหม่ งานแต่ง เป็นต้น รวมทั้งในพิธีแต่งงาน (หรือ แซนการ์ ในภาษาเขมร) เป็นต้น

5.2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์ วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัด ศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการศึกษาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) พบว่า องค์ประกอบปัจจัยที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย

1) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล เป็นองค์ประกอบปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การถูกชักชวนจากเพื่อน ให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่มนั้น นักดื่มให้เหตุผลว่า การบริโภคสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างให้การยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของ กลุ่มและความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่ง ซึ่งยอมรับว่าเป็นการส่งเสริมให้มีการบริโภคสุราหรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ดื่มมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสายใจ ชื่นคำ (2542) ที่ได้

ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในสังคมไทย กล่าวว่า อิทธิพลของเพื่อนสนิทที่คบหาสมาคมด้วย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักดื่ม ดังนั้น กลุ่มเพื่อนชกชวณและไม่กล้าปฏิเสธ เนื่องจากมีความเข้าใจว่า หากไม่ร่วมดื่มจะถือว่าไม่รักพวกพ้องและคิดว่า ตนเองสามารถควบคุมการดื่มได้ สามารถดื่มโดยไม่ติด ทำให้เกิดความชะล่าใจและดื่มต่อไป จนกระทั่งติดในที่สุด

2) ปัจจัยด้านครอบครัว องค์ประกอบปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยกันเป็นประจำแม้ไม่ใช่ช่วงเทศกาลต่างๆ และการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวเป็นเรื่องปกติไม่ใช่การกระทำที่ผิดร้ายแรง แนวคิดนี้สอดคล้องกับ บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย: การสำรวจองค์ความรู้สถานการณ์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กล่าวว่า อิทธิพลเพื่อน และครอบครัวสนับสนุนให้เกิดการดื่มจากเข้าถึงแหล่งซื้อ-ขายสุราได้ง่าย โดยพบว่า ผู้ดื่มที่อยู่ในครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น มีฐานะยากจน พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก และพ่อแม่ไม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยมีการดื่มสุรา ดิทยาเสพติด และเล่นการพนัน ปัจจัยเหล่านี้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้ผู้ดื่มสามารถเข้าถึงแหล่งซื้อ-ขายสุราได้ง่ายขึ้น

3) ปัจจัยด้านชาติพันธุ์วรรณนาองค์ประกอบปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ ความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากพิธีกรรมจะช่วยส่งเสริมให้มีชีวิตที่ดี มีความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์สอดคล้องกับแนวคิดของกิ่งแก้ว จันดีบ และคณะ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสุราและสารเสพติดของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวว่า เจอนไขปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของชาวบ้าน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน เพราะชุมชนยังคงมีค่านิยมเรื่องการใช้สุราเป็นสัญลักษณ์ในการสร้างสัมพันธ์ไมตรีระหว่างกันในกลุ่มชุมชน หรือพิธีกรรมในเทศกาลหรือโอกาสพิเศษต่างๆ หากต้องการลดพฤติกรรมเสี่ยงควรลดขั้นตอนที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการประกอบพิธีกรรมลงทำให้การใช้สุราลดลงตาม เนื่องจากมีการใช้สิ่งทดแทนในพิธีกรรมต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ ยิ่งเป็นชุมชนเปิด/เริ่มเจริญกลับพบว่าวัฒนธรรมชุมชนลดบทบาทลง

4) ปัจจัยด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ง่ายขึ้น ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น ชุมชนท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดี

สอดคล้องกับแนวคิดของบรรจง วรรคอง (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของวัยรุ่น กรณีศึกษาชุมชนสวย ลาว เขมร อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ กล่าวว่า ปัจจัยด้านระยะทางของแหล่งซื้อสุรา วัฒนธรรม ประเพณี หรือกิจกรรมในชุมชนมีผลที่เอื้อต่อการดื่มสุราของผู้ดื่ม

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในประเด็นสำคัญ โดยเสนอแนะเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับครอบครัวและชุมชน 2) ระดับหน่วยงานท้องถิ่น และจังหวัด และ 3) ระดับนโยบายและระดับประเทศ ดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะระดับครอบครัวและชุมชน

1) เด็ก เยาวชน ผู้ปกครองและประชาชนในพื้นที่ควรให้ความสำคัญและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งความตระหนัก การรู้คุณและโทษในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดนักดื่มหน้าใหม่ในชุมชน และลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2) ประชาชนในพื้นที่ควรมีข้อตกลงในการควบคุมมาตรการการ การบริโภคสถานที่ และช่วงเวลาในการจำหน่าย สถานที่ และกลุ่มช่วงอายุในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และควรยึดหลักการดำเนินชีวิตตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อการดำรงชีวิตที่ปกติสุข ไม่มีหนี้สินและเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดผลกระทบจากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3) ครอบครัวและชุมชนควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นในการควบคุม หรือลดพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน

4) ผู้นำชุมชน ประชาชนชุมชน ผู้นำศาสนาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการยึดถือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ควรต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้สุราสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประกอบพิธีเช่นไหว้ต่าง ๆ เพื่อให้เด็ก เยาวชนในชุมชนเกิดความเข้าใจและยังคงสืบสานประเพณีอันดีงามของชุมชน

5) ควรมีการประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในชุมชนในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

6) ชุมชนควรมีการจัดทำแผนงานเชิงรุกในการป้องกัน ลด และยุติพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล วันสำคัญๆ ต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมกิจกรรมลดละเลิก การดื่มสุราในชุมชน เช่น งดเหล้า เข้าพรรษา กฐินปลอดเหล้า งานศพปลอดเหล้า หรือการส่งเสริมให้ไม่มีการจำหน่าย สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันพระและวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น ควบคู่กับ

มาตรการหรือข้อตกลงให้ร้านค้าปลีกในหมู่บ้านปฏิบัติ ตามกฎหมายมีการห้ามจำหน่ายสุราแก่เด็กและเยาวชน ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีอย่างเคร่งครัด

7) ชุมชนควรสร้างแนวทางและแผนงานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกัน ลด และยุติพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน อาทิ การเข้าร่วมเครือข่ายชุมชน งดเหล้า การสร้างบุคคลต้นแบบลดละเลิก รวมทั้ง การประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นในการจัดทำศูนย์ ประสานงานและให้คำปรึกษา “การลด ละ เลิก เหล้าในชุมชน”

5.3.2 ข้อเสนอแนะระดับหน่วยงานท้องถิ่น และจังหวัด

1) หน่วยงานระดับท้องถิ่น และระดับจังหวัด ควรกำหนดแผนงานและแนวทางที่ชัดเจนในการป้องกัน ลด และยุติพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน

2) หน่วยงานในระดับพื้นที่ควรส่งเสริมแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ชายแดน และกลุ่มบุคคลเสี่ยงหรือมีพฤติกรรมเสี่ยงในการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์

5.3.3 ข้อเสนอแนะระดับนโยบายและระดับประเทศ

1) รัฐบาลควรให้การสนับสนุนแนวทางการดำเนินงานการป้องกัน การลด ละ เลิก การดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่นให้ทั่วถึงทุกพื้นที่

2) ดำเนินการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การลด ละ เลิกการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่น เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และพิจารณาทบทวนประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

3) พิจารณาทบทวนและติดตามผลกระทบการขึ้นภาษีสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

5.3.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบหรือช่องทางการเข้าสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มบุคคล และชุมชน

2) ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไข และลดปัญหาการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน โดยในระยะแรกอาจนำร่องหรือทดลองปฏิบัติการในบางชุมชน เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนนำร่องและทำการขยายผลการดำเนินงานไปสู่ชุมชนอื่นต่อไป

3) ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมและแนวโน้มการดื่มสุราของวัยรุ่นในกลุ่มชาติพันธุ์เขมร กูย(ส่วย)และลาว ในเขตพื้นที่ชายแดน กับชุมชนอื่น เช่น ชุมชนเมือง หรือชุมชนที่มีลักษณะวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆ ว่าแตกต่างกันหรือไม่ และหาแนวทางป้องกันแก้ไข

4) ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษารูปแบบพฤติกรรมและการเรียนรู้วิถีชุมชน เพื่อปรับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพของคนในชุมชน

5) ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาความสัมพันธ์ของสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบุญประเพณี 12 เดือน กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

6) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเส้นทางการนำเข้าสู่สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนีภาษีในเขตพื้นที่ชายแดน เพื่อวิเคราะห์รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการนำเข้าสู่สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนีภาษีในเขตพื้นที่ชายแดน และการป้องกันภัยอันตรายจากการบริโภคสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนีภาษีของประชาชนในเขตพื้นที่ชายแดน

7) ควรศึกษาวิจัยการเข้าถึงสุราและมาตรการการป้องกันการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาที่กฎหมายกำหนดในพื้นที่ชายแดน เนื่องมาจากงานวิจัยค้นพบว่าวิถีของผู้ดื่มในพื้นที่ชายแดนมีการเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาการจำหน่ายตามกฎหมายที่รัฐบาลได้กำหนดไว้

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). **แผนแม่บทการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย (พ.ศ.2558-2560)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). **การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- กิริติ บุญเจือ. (2529). **หลักความเชื่อของชาวคริสต์คาทอลิก (คริสต์ศาสนาภาคแรก)**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2546). **ชาติพันธุ์และมายาคติ**. กรุงเทพฯ. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- งามตา วนินทานนท์ และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2551). **ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและโรงเรียน ที่มีต่อความสนใจและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: การวิจัยช่วงยาวหลายระยะ** ใน รายงานการวิจัย ฉบับที่ 120. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2543). **มานุษยวิทยากายภาพ วิวัฒนาการทางกายภาพและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ. (2551). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (อวดสำเนา).
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2547). **ว่าด้วยแนวการศึกษาชาติพันธุ์**. กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.
- ฉัตรสุมน พฤติภิญโญ. (2548). **การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการควบคุมอุปทานของการบริโภคสุรา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- ชาย โพธิสิตา. (2550). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร .(2540). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต(ค.ด.)(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐกิตติ์ ธรรมเจริญ. (2543). **เหล้าพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : นาคา อินเทอร์เน็ตมีเดีย.
- ณัฐนรี ศรีทอง. (2552). **การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2550). รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) และแนวทางการตั้งสมมติฐาน ในการวิจัยสาขา จิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทย ในวารสารพัฒนา สังคม. ปีที่ 9, ฉ. 1 (ตุลาคม 2550).
- ตามธรรม จินากุล และคณะ. (2555). การนำนโยบายแอลกอฮอล์ไปปฏิบัติในระดับตำบล จังหวัดนครราชสีมา (ระยะที่ 1). รายงานการวิจัย.นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2538) . การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีส่วนต่อโครงการกิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง “บรม” และ “บวร” เพื่อสร้างสรรค์อุดมการณ์แผ่นดินทองหนองจอก. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS . พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนสามัญบิสซิเนส อาร์แอนด์ดี.
- เนื้อแพรว เล็กเฟื่องฟู และคณะ. (2558). สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- บรรจง ควรคง. (2551). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของวัยรุ่น กรณีศึกษาชุมชนส่วย ลาว เขมร อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ดีไซน์.
- บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ. (2547). พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย: การสำรวจองค์ความรู้สถานการณ์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลได้จาก:
Resource.thaihealth.or.th/library/10539 สืบค้น 7 มกราคม 2560
- เบญจมาศ ดวงจำปา. (2547). การรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรที่ปลูกผักผลไม้เพื่อขาย ไม่รวมข้าวของเกษตรกรเขตรับผิดชอบ สอ.ต. ทราียมูล อำเภอน้ำพอง. ขอนแก่น.
- ปรีทรรศ ศิลปกิจ และพันธุธนา กิตติรัตน์ไพบูลย์. (2552). แบบประเมินปัญหาการดื่มสุรา แนวปฏิบัติสำหรับสถานพยาบาลปฐมภูมิ ฉบับปรับปรุงครั้งที่สอง. กรุงเทพฯ: ทานตะวันเปเปอร์.
- ประพันธ์พงศ์ ชิมพงษ์. (2551). ความหมายของการมีส่วนร่วม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ปารีชาติ วัลย์เสถียร และคณะ .(2552). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: ริชแมกซ์ อินเตอร์พรีน.

- พงษ์เดช สารการ และคณะ. (2552). **การศึกษาพฤติกรรมการดื่มและผล กระทบจากการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มแรงงานภาคอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา**. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2538). **พุทธธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2547). **วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา: เอกสารประกอบการเรียนวิชา 301512**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- พิรพล ไชยพงศ์. (2539). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการรักษาความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน:ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้มบง จังหวัดสมุทรสาคร**. กรุงเทพฯ : ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพรัตน์ อันอินทร์. (2552). **พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นที่ส่งผลกระทบต่อ สุขภาพและครอบครัว**. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2551). **ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา: เกาะมุก จังหวัดตรัง**. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ยรรยง สินธุจาม. (2549). **การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้ที่ http://c-studies.blogspot.com/2006_12_01_archive.html สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2559.
- ยุทธ ศักดิ์เดชยนต์. (2527). **“กฎหมายกับสังคม” ใน กฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม และ พรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์. (2549). **รายงานการสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2546-2547**. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ร. แลงการ์ด. (2526). **ประวัติศาสตร์กฎหมาย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รังสรรค์ โฉมยา และสมบัติ ท้ายเรือคำ. (2549). **ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับของพฤติกรรมการบริโภคสุราของชาวอีสาน ศึกษาปัจจัยสภาพทางสังคม วัฒนธรรม และปัจจัยระดับบุคคล**. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2556). **ปรัชญาการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรนุช แหยมแสง. (2554). **สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วิจิตรา ปัญญาชัย และคณะ. (2551). “สุรากับพฤติกรรมเด็ก และเยาวชน: กรณีศึกษาในชุมชน จังหวัดพะเยา”. ใน สถาบันพระบรมราชชนก. การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง “การปฏิบัติสู่นวัตกรรมและการวิจัย” ประจำปี 2551 เล่ม 3. นนทบุรี: บริษัทยุทธินทรการพิมพ์จำกัด.
- วิชัย โปษยะจินดา และคณะ. (2544). สุราในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไล บุตะเคียน. (2552). การศึกษารูปแบบการบริโภคเหล้าในวิถีพื้นบ้าน “ จองตาย จูยกการ ” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร กรณีศึกษา ตำบลตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- วิรยา บุญรินทร์. (2556). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- วีระศักดิ์ อนันตมงคล. (2541). การจัดเวทีประชาคมด้วยกระบวนการ A-I-C. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- ศรีรัช ลอยสมุทร. (2558). การศึกษาผลกระทบที่เกิดจากปรากฏการณ์ลานเบียร์และกลยุทธ์ประเภทดื่มไม่อั้น (beerbuffet) ของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุราและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม . (2557). 11 ตัวชี้วัด สุขภาพอาเซียน. ออนไลน์ <http://www.thaihealthreport.com>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 10 สิงหาคม 2559.
- สนิท สมัครการ. (2539). ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทยวิเคราะห์เชิงสังคม-มานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2551). การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.
- สายใจ ชื่นคำ. (2542). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในสังคมไทย ในวิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สายสุนีย์ ปวุฒินันท์. (2541). ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในโครงการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐ: กรณีศึกษาโรงพยาบาลสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (ม.ป.ป.). ผลเสียแอลกอฮอล์. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลได้ที่: <http://kanchanapisek.or.th>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 10 สิงหาคม 2559.
- เสรี ชาหลา. (2545). กลุ่มชาติพันธุ์ : วัฒนธรรม ประเพณี จังหวัดนครสวรรค์. รายงานวิจัย. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- เสรี พงศ์พิศ. (2547). **ร้อยคำที่ควรรู้**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). **ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุเทพ สุนทรภะสัช. (2548). **ชาติพันธุ์สัมพันธ์**. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ . (2554). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ ไชยสงค์ และคณะ. (2556). **รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายจังหวัด พ.ศ. 2554 (Provincial Alcohol Report 2011)**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.). (ม.ป.ป.). **พฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์**. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลได้จาก: <http://www.thaihealth.or.th> เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 10 สิงหาคม 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2549). **การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ทำให้เยาวชนไปใช้ยาเสพติดและวิธีการ รูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน**. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. (ม.ป.ป.). **จังหวัดศรีสะเกษ**. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลได้จาก: <http://www.sisaket.go.th>. สืบค้น 11 สิงหาคม 2559.
- โสฬรรณ อินทสิทธิ์. (2554). **กระบวนการและความสัมพันธ์ของการดื่มแอลกอฮอล์กับการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่น**. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- อรรถ นันทจักร. (2531). **กฎหมายอีสานฉบับต่าง ๆ : รูปแบบและพัฒนา**. อานาจเจริญ : ศูนย์วัฒนธรรมอีสาน.โรงเรียนอานาจเจริญ,
- อัจฉรวรรณ งามญาณ. (2554). **อันเนื่องมาแต่สูตรของยามาเน่**. ใน **วารสารบริหารธุรกิจ**. ฉบับที่ 131/34. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อานนท์ อาภาภิรมย์. (2525). **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
- อุดม บัวศรี. (2540). **วัฒนธรรมอีสาน**. ขอนแก่น : ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- Bandura, Albert. (1986). **Self-Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavior Change**. Psychology Review.
- Bobak M et al. (2005) **Department of Epidemiology and Public Health**. London: University College London.
- Cohen Abner. (1974). **Urban Ethnicity**. London: Tavistack.
- Cohen, J.M. and Uphoff ,N.T. (1977). **Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design Implementation and Evaluation**. New York : The Rural Committee center International Studies, Cornell University.
- Fuertes, Jairo N. & Hoffman, Alexander. (2013). **Alcohol Consumption and Abuse Among College Students : Alarming Rates Among the Best and the Brightest** .Article. Adelphi University. New York. United States.
- Herberman Mash, Holly B. et al.(2016). **Alcohol Use and Reasons for Drinking as Risk Factors for Suicidal Behavior in the U.S. Army**. Department of Psychology. Harvard University. Cambridge.
- Ikeda, Maria Leticia R. et al. (2016). **Alcohol Drinking Pattern: A Comparison between HIV-Infected Patients and Individuals from the General Population**. Universidade Federal do Rio Grande do Sul, R. Ramiro Barcelos. Brazil.
- Montagu, Aahley. (1972). **Statement on Race**. London : Oxford University Press.
- Peter Oakley and David Marsden.(1991). **Human Development Report 1991**.New York: USA.
- Reeder, W.W.(1963). **Some Aspects of the Informal Social Participation of Farm Families**. New York.
- Roul ,Naroll. (1964). **On Ethnic unit Classification in Current Anthropology**.No.4. United Nations, Development of International Economic and Social Affairs. (1981). **Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development**. New York: United Nations.
- Werthiem, W.F. (1981). **The urgency factor and democracy : A theoretical contribution to UNRISD debate on participation**. Geneva : UNRISD.

Yeung W. et al. (2015). **Alcohol Use Disorder and Heavy Episodic Drinking in Rural Communities in Cambodia: Risk Factors and Community-Perceived Strategies.** Asia-Pacific Journal Of Public Health / Asia-Pacific Academic Consortium For Public Health.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก

คนที่	ชื่อสกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	นายชิน บุญดี	11	4	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
2	นายกำพล ธรรมพร	155	2	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
3	นายโทน สานทอง	134	8	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
4	นายวิชัย ราชี	90	5	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
5	นายพุทธพร ธรรมพร	75	1	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
6	นายจำเนียร ปลื้มใจ	137	9	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
7	นายทวี บุตรอุดม	50	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
8	นายสุรพล สมประสิทธิ์	65	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
9	นางสาวพรทิพย์ แพงมาก	18	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
10	นายคมสัน ขนสุวรรณ	1	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
11	นายบุญมี แสนคราม	48	3	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
12	นายเทพ ย่อทอง	63	9	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
13	นายบุญมา นันทวงษ์	35	7	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
14	นายผลาคิน รัตนวรกิจ	59	1	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
15	นางจันทจุฑา ศิวรัมย์	36	6	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
16	นายสังคม คำวงศ์	44	1	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
17	นายบุญเลิศ สายพินธุ์	12	7	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
18	นายครรชิต คำศรี	85	6	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
19	นายทิพย์ มงคล	64	5	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
20	นายจำรูญ ใจศรี	74	4	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
21	นายวัชรพล จอนดอน	84	1	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
22	นายประยูร บุญศรี	44	7	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
23	นายสนิด รอบแคว้น	21	1	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
24	นายทวิต มะลิพันธ์	56	8	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
25	นายประยูร ดวงเงิน	59	3	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
26	นายสาธิต ตะเคียนเกลี้ยง	12/1	3	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
27	นายฐิติกร ศรีลาชัย	29	5	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ

28	นายศิริศักดิ์ ประคอง	7	11	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
29	นายชัต บุตะเคียน	82	2	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
30	นายลัด ตะเคียนเกลี้ยง	4	6	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
31	นายพิสิทธิ์ ทองเลิศ	117	2	ห้วยตึกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
32	นายเฮง ไชยนะรา	38	2	ห้วยตึกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
33	นายสมพงษ์ สุจิตร	15	12	ห้วยตึกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
34	นายธีรพงษ์ สุภาพ	72	1	ห้วยตึกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
35	นายจำเนียร เรือนเงิน	52	16	ห้วยตึกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่มย่อยเยาวชน

คนที่	ชื่อสกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	นายกิตติากร วงศ์ประเทศ	177	4	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
2	นายพรสิทธิ์ รักษาทรัพย์	126	3	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
3	นางสาววิมลฉวี กิ่งก้าน	49	1	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
4	นางสาวภาวรินทร์ สาธร	60	4	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
5	นางสาววินิตา ผู้ท่วม	13	4	ห้วยตึกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
6	นางสาวสุกัญญา นนทพา	124	8	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
7	นายกฤติภาส สีหะวงษ์	208	6	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
8	นายวีระพงษ์ องค์กรโปะ	143	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
9	นางสาวหนึ่งฤทัย โคตรวงศ์	18/14	8	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
10	นายสุขสันต์ จันท์แจ่ม	134	2	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
11	นางสาวกัลยาทิพย์ ไชยปัญญา	303	1	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
12	นางสาวอัมพวัน ศรีจันทร์	9/1	7	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
13	นางสาวเกตุฉวี โตเสริมกิจ	74	1	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
14	นางสาวสุพร ผ่องราศี	50	1	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
15	นางสาวราณี เชื้อไชย	198	1	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสทนากลุ่มย่อย กลุ่มสตรี แม่บ้าน

คนที่	ชื่อสกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	นางไพฑูร แก้วลอย	98	9	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
2	นางสมจิตร คำวงค์	44	1	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
3	นางสมบุรณ์ พันผา	71	7	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
4	นางพรรณี หาญป่า	19	13	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
5	นางสาวนารี บุญแก้ว	201	3	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
6	นางสาวเยาวภา นาคยวน	50	1	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
7	นางสาวสุพิน บัวพันธ์	82	5	ห้วยตึกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
8	นางแย้ม มูลจัด	35	17	ห้วยตึกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
9	นางปราณี พลพันธ์	181	2	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
10	นางฟ้ารุ่ง ธรรมพร	10	2	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
11	นางอุดม ทองใส	165	1	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
12	นางยัด สมหวัง	9	9	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
13	นางสุรินทร์ บุตะเคียน	69	6	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
14	นางวิเชียร อสีพงษ์	107	7	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
15	นางรุ่งอรุณ พุ่มเพชร	62	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มผู้สูงอายุ

คนที่	ชื่อสกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	นายสาลี บุญอุดม	237	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
2	นางคลิม ธรรมพร	139	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
3	นายมน ห่วงไธสง	105	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
4	นางคำ ธรรมพร	39	2	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
5	นางชม ชนะนิล	149	2	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
6	นายสบัน ธรรมพร	61	2	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
7	นางเนย อ่อนคำ	89	10	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
8	นายทองพูน สำแดงภัย	63	9	ห้วยตามอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
9	นายสิน แหวนเพชร	6	3	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
10	นายสงค์ นาครินทร์	1	3	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
11	นายชาติ บุตะเคียน	82	2	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
12	นายสุจิตร ยินใส	53	5	ตะเคียนราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
13	นายหมึก สอนสุท	171	3	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
14	นายเกรง ใจบุญ	121	4	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
15	นางแย้ม มูลจัต	35	17	ห้วยดีกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสทนากลุ่มย่อย กลุ่มผู้จัดงานตามเทศกาลที่มีสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คนที่	ชื่อสกุล	บ้านเลข ที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	นายบุญเลิศ สายพินธุ์	12	7	ห้วยตา มอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
2	นายทรงเอ็ง บุญขวาง	13	9	ห้วยตา มอญ	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
3	นายบุญมี แสนคราม	48	3	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
4	นายบุญมา นันทวงษ์	35	7	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
5	นายสาธิต ตะเคียนเกลี้ยง	12/1	3	ตะเคียน ราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
6	นายฐิติกร ศรีลาชัย	29	5	ตะเคียน ราม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
7	นายพงษ์ชัย ศรีเลิศ	122	4	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
8	นายสำคัญ โสตะพงษ์	21	12	ละลม	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
9	นายชื่น แพงศรี	23	13	ห้วยตึกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
10	นายถวิล ไชยศรีษะ	27	2	ห้วยตึกชู	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
11	นายคมสัน ขนสุวรรณ	1	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
12	นายทวี บุตรอุดม	50	4	โคกตาล	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
13	นายพุทธพร ธรรมพร	75	1	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
14	นางสาวเพ็ญประภา ทอง ประสาร	275	1	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
15	นายสุนทร หลักคำ	181	1	ดงรัก	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ
ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรปริญญาเอก
มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ศาสตราจารย์ ดร. พญ. สาวิตรี อัมมฉัตรกรชัย
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุรา และคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ดร. ดาริกา ไสงาม
ตำแหน่ง นักวิชาการ หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. นายแพทย์จเด็จ ดิษฐ์
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมพลบุรี
จังหวัดสุรินทร์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์
ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ภาคผนวก ค
เครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

โครงการ : การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และ เขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลโครงการ การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และ เขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

2. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ มีจำนวน 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 บริบทชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

ตอนที่ 3 สถานการณ์การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

ตอนที่ 4 รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร จังหวัดศรีสะเกษ

3. การให้ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ชุดนี้ คำตอบของท่านมีความสำคัญยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย เพื่อให้งานวิจัยดังกล่าวนี้ มีความเที่ยงตรง และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ตามความจริง

4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสัมภาษณ์นี้จะเป็นความลับ การนำเสนอผลการวิจัยนี้จะเสนอในภาพรวม

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

โครงการ การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อ
วัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และ เขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

*****

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 เพศ 1. ชาย 2. หญิง

1.2 อายุ.....ปี

1.3 สถานภาพ

1. โสด 2. สมรส 3. หย่าร้าง/ หม้าย 4. แยกกันอยู่ 5. อื่นๆ (ระบุ).....

1.4 กลุ่มชาติพันธุ์ (กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง ภาษา ประเพณี วัฒนธรรมหลักที่ท่านปฏิบัติสืบจากบรรพบุรุษ)

1. ไทย 2. ลาว 3. ส่วย 4. เขมร 5. เยอ 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

1.5 ศาสนา

1. พุทธ 2. คริสต์ 3. อิสลาม 4. อื่นๆ(ระบุ).....

1.6 การศึกษาสูงสุด

1. ไม่ได้เรียน 2. ประถมศึกษา 3. มัธยมศึกษาตอนต้น

4. มัธยมศึกษาตอนปลาย 5. อนุปริญญา (ปวช./ปวส.) 6. ปริญญาตรี

7. สูงกว่าปริญญาตรี (ระบุ).....

1.7 อาชีพหลักในปัจจุบัน (ระบุ).....

1.8 อาชีพรองในปัจจุบัน (ระบุ).....

1.9 สถานที่หรือบทบาทของท่านกับชุมชน (พร้อมระบุรายละเอียด)

ผู้นำชุมชน.....

ผู้นำศาสนา.....

ประชาชนท้องถิ่น.....

ตัวแทนประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา .....

อื่นๆ (ระบุ).....

1.10 ประสบการณ์การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(ระบุรายละเอียด).....

.....

.....

.....

1.11 สมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิดกับพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(ระบุรายละเอียด).....

.....

.....

.....

2.7 ลักษณะการเมืองการปกครองในชุมชน

.....

.....

.....

.....

2.8 ระบบการศึกษาในชุมชน

.....

.....

.....

.....

2.9 ระบบสาธารณสุขในชุมชน

.....

.....

.....

.....

2.10 ศาสนาและประเพณีในชุมชน

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 สถานการณ์การดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน

3.1 บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน

.....

.....

.....

.....

3.2 สถานที่ที่ดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน

.....

.....

.....

.....

3.3 เวลาที่ดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....
.....
3.4 ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน
.....
.....
.....

.....
.....
3.5 ประเภทสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
.....
.....
.....

.....
.....
3.6 รูปแบบการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์
.....
.....
.....

.....
.....
3.7 สาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
.....
.....
.....

.....
.....
3.8 ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน
.....
.....
.....

.....
.....
3.9 ผลกระทบที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์

3.9.1 ผลกระทบต่อตัวเอง.....
.....
.....

ตอนที่ 4 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน**4.1 พฤติกรรมที่แสดงออกหรือเกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน**

.....

.....

.....

.....

4.2 วิถีชีวิตของประชาชนหรือวิถีประชาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

.....

.....

.....

.....

4.3 แบบแผนพฤติกรรมในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

.....

.....

.....

.....

4.4 ความเชื่อในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

.....

.....

.....

.....

4.5 ทศนคติ หรือความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

.....

.....

.....

.....

4.6 ค่านิยมในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

.....

.....

.....

.....

4.7 ขนบธรรมเนียมหรือประเพณีในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

.....
.....
.....
.....

4.8 วัฒนธรรมเฉพาะบุคคล หรือเฉพาะกลุ่มคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและ ชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร จังหวัดศรีสะเกษ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่อนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นจริง เพื่อประโยชน์ในงานวิจัยต่อไป

ผู้สัมภาษณ์..... วัน เดือน ปี ...../...../.....

แบบสอบถาม
การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน
และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร
: กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

คำอธิบาย : แบบสอบถามทั้งหมดมีทั้งหมด 5 ตอน โปรดตอบให้ครบทุกตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 12 ข้อ
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามสถานการณ์ความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือน และชุมชน จำนวน 11 ข้อ
- ตอนที่ 3 รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แบ่งเป็น 8 ด้าน จำนวน 55 ข้อ
- ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แบ่งเป็น 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ
- ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษารูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์รณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์รณนา บุคคลครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์รณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ

ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์ของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิจัยและทางคณะวิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ผู้บันทึกข้อมูล.....
วันที่บันทึกข้อมูล.....

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือระบุข้อความตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. สถานภาพ
 โสด สมรส หย่าร้าง/หม้าย
4. กลุ่มชาติพันธุ์
 ส่วย (กวย) เขมร ลาว
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. ภาษาหลักที่ใช้ในการสื่อสาร
 ส่วย (กวย) เขมร ลาว
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. ศาสนา
 พุทธ คริสต์ อิสลาม
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. ระดับการศึกษา
 ไม่ได้เรียนหนังสือ ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษา ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. อาชีพหลัก
 เกษตรกรรม (โปรดระบุประเภท เช่น ทำนา ทำไร่มัน ทำสวนยาง เลี้ยงหมู ปลูกไม้).....
 ค้าขาย/ประกอบธุรกิจ ราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 รับจ้าง/พนักงานบริษัท ไม่มีอาชีพหลัก
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
9. สถานภาพทางครอบครัว
 หัวหน้าครอบครัว ผู้อาศัย
 สามเณร/ภรรยา
 บุตร/หลาน
 ญาติ/พี่น้อง
 เพื่อน
10. จำนวนสมาชิกที่อาศัยในครอบครัวท่าน
 อยู่คนเดียว 2 - 3 คน มากกว่า 4 คนขึ้นไป
11. รายได้ต่อวัน.....บาท/ต่อเดือน.....บาท/ต่อปี.....บาท (เลือกตอบ)
12. สถานภาพทางสังคม
 ผู้นำที่เป็นทาง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สารวัตรกำนัน ส.อบต. สท. ฯลฯ
 ผู้นำไม่เป็นทางการ เช่น ผู้นำพิธีกรรมทางศาสนา/ปราชญ์ท้องถิ่น/ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์/ผู้สูงอายุที่
 คนในชุมชนให้ความนับถือ

- อาสาสมัครหรือแกนนำในชุมชน เช่น อสม. อสผ. แกนนำไฟฟ้า
 ประชาชนทั่วไป
 เยาวชน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสถานการณ์ความถี่ในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน

คำชี้แจง : ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือระบุข้อความตามความเป็นจริงของท่าน

1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- คนเดียว 2 – 3 คน
 มากกว่า 4 คนขึ้นไป ไม่มีใครดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- ไม่ชอบ รส กลิ่น สี
 เป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย และทราบว่ามีผลเสียมากกว่าผลดี
 เชื่อตามคำสอนทางศาสนา
 เชื่อตามคำแนะนำของบิดา มารดาหรือผู้ที่เคารพนับถือ
 สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่เกิดประโยชน์และลดค่าใช้จ่าย
 อื่นๆ (ระบุ) .....

2. ประสบการณ์การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- ไม่เคยดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
 เคยดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในอดีต แต่ปัจจุบันนี้เลิกแล้ว และสาเหตุสำคัญที่ทำให้ท่านเลิกดื่มสุราคืออะไร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ไม่ชอบ รส กลิ่น สี
 เป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย และทราบว่ามีผลเสียมากกว่าผลดี
 เชื่อตามคำสอนทางศาสนา
 เชื่อตามคำแนะนำของบิดา มารดาหรือผู้ที่เคารพนับถือ
 สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่เกิดประโยชน์และลดค่าใช้จ่าย
 อื่นๆ (ระบุ) .....
- ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ ในปัจจุบัน
 ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นบางครั้ง ในปัจจุบัน

3. ลักษณะการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- ดื่มคนเดียว ดื่มตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป
 ดื่มๆ ได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. สถานที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ดื่มที่บ้าน ดื่มในชุมชน
 ดื่มที่ร้านค้า ดื่มที่บ้านเพื่อน
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ช่วงเวลาที่ดื่มสุราหรือแอลกอฮอล์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ช่วงเช้า
- ก่อนทานอาหารเช้า เวลา (โปรดระบุ).....
  - หลังทานอาหารเช้า เวลา (โปรดระบุ).....
- ช่วงกลางวัน
- ก่อนทานอาหารกลางวัน เวลา (โปรดระบุ).....
  - หลังทานอาหารกลางวัน เวลา (โปรดระบุ).....
- ช่วงเย็น
- ก่อนทานอาหารเย็น เวลา (โปรดระบุ).....
  - หลังทานอาหารเย็น เวลา (โปรดระบุ).....
- ช่วงกลางคืน เวลา (โปรดระบุ).....
- ดื่มตลอดวัน ไม่ระบุช่วงเวลา

6. รูปแบบการดื่มสุราของท่าน

- ผสมโซดา   ผสมน้ำ   ผสมโซดาน้ำ   ดื่มเพียวไม่ผสม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. ค่าใช้จ่ายในการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อเดือน

- น้อยกว่า 500 บาท   500-999 บาท   1,000 –1,499 บาท
- 1,500-1,999 บาท   2,000 – 2,499 บาท   มากกว่า 2,500 บาท

8. สาเหตุของการดื่มสุรา

คำชี้แจง: โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุของการดื่มสุราของท่าน

สาเหตุของการดื่มสุรา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ดื่มเพราะเพื่อนชวนดื่ม					
2. ดื่มเพื่อเข้าสังคม					
3. ดื่มตามบุญประเพณี หรืองานบุญต่างๆ					
4. ดื่มแก้เครียด/ผ่อนคลาย					
5. ดื่มเพื่อบำรุงสุขภาพ					
6. ดื่มตามคนในครอบครัว					
7. อื่นๆ (โปรดระบุสาเหตุการดื่ม).....					

9. ปัจจุบันท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทใดบ้าง และบ่อยเพียงใด

คำชี้แจง: โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมความถี่การดื่มสุราของท่าน

ประเภทของสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ความถี่ของการดื่ม					
	ดื่มทุกวัน	ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน	ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล	ไม่ดื่ม
1. สุรา เช่น หงษ์ทอง แสงโลสม แมโขง						
2. สุราขาว						
3. เบียร์						
4. บรั่นดี						
5. วิสกี้						
6. ไวน์ สบาย						
7. อื่นๆ (โปรดระบุ)						

10. ปัจจุบันท่านดื่มสุราประเภทใดบ้าง และปริมาณการดื่มต่อครั้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. สุราสี เช่น หงษ์ทอง แสงโลสม แมโขง แก้ว ระบุ..... ก๊ก ระบุ..... ขวด ระบุ..... เป๊ก ระบุ.....
2. สุราขาว แก้ว ระบุ..... ก๊ก ระบุ..... ขวด ระบุ..... เป๊ก ระบุ.....
3. เบียร์ แก้ว ระบุ..... ก๊ก ระบุ..... ขวด ระบุ..... เป๊ก ระบุ.....
4. บรั่นดี แก้ว ระบุ..... ก๊ก ระบุ..... ขวด ระบุ..... เป๊ก ระบุ.....
5. วิสกี้ แก้ว ระบุ..... ก๊ก ระบุ..... ขวด ระบุ..... เป๊ก ระบุ.....
6. ไวน์ หรือ สบาย แก้ว ระบุ..... ก๊ก ระบุ..... ขวด ระบุ..... เป๊ก ระบุ.....
7. อื่นๆ (โปรดระบุ)
- 7.1 ..... แก้ว ระบุ..... ก๊ก ระบุ..... ขวด ระบุ..... เป๊ก ระบุ.....
- 7.2..... แก้ว ระบุ..... ก๊ก ระบุ..... ขวด ระบุ..... เป๊ก ระบุ.....

ตอนที่ 3 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

พฤติกรรมกรรมการตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคย
ด้านชีวิต วิธีประชา					
1. ท่านตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์					
2. สมาชิกในครัวเรือนท่านมีพฤติกรรมกรรมการตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์					
3. ท่านพบเห็นสมาชิกในชุมชนมีพฤติกรรมกรรมการตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์					
4. ท่านตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เพื่อผ่อนคลาย					
5. ท่านตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เพื่อให้เกิดผลดีต่อร่างกายในการดำรงชีวิต เช่น ตี๋เพื่อชูกำลัง					
ด้านความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม					
1. ท่านการตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ทำให้สุขภาพดี เช่น เลือดลมหมุนเวียนดี สมองปลอดโปร่งความคิดล้ำเลิศ ฯลฯ					
2. ครอบครัวและชุมชนมีค่านิยมในการใช้สุรา หรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีของการร่วมงานกัน					
3. ท่านใช้สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ในการแสดงออกถึงสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ มั่งคั่ง และร่ำรวย					
4. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การมีเพื่อนคุยแก้เหงา การนั่งตี๋เพื่อพูดคุยเรื่องการทำงาน ฯลฯ					
5. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งการเชื่อมโยงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือวิญญาณบรรพบุรุษ ฯลฯ					
ด้านความรู้ความเข้าใจ					
ก. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบสุขภาพ					
1. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์มีโทษต่อสมองและระบบประสาท เช่น ทำให้ความจำเสื่อม มือสั่น ตามัว					
2. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์มีโทษต่อระบบทางเดินอาหาร ตับ หัวใจและหลอดเลือด					

ตอนที่ 3 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ (ต่อ)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

พฤติกรรมกรรมการตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคย
ด้านความรู้ความเข้าใจ (ต่อ)					
3. ท่านจะไม่ตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ในปริมาณมากเกินไปเพราะอาจทำให้เสียชีวิต					
4. ท่านจะไม่ตี๋สุรามากหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์หากท่านเป็นโรคเรื้อรังอื่นๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคต่อมหมวกไต					
5. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ทำให้กระบวนการรับรู้ ความเข้าใจ บกพร่อง / ขาดสติ					
ข. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบทางครอบครัว					
6. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เป็นสาเหตุทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทในครอบครัวและการใช้ความรุนแรง					
7. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบของสมาชิกในครัวเรือน					
8. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ทำให้ความเคารพต่อกันของสมาชิกในครัวเรือนลดลง					
9. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้ครอบครัวเกิดการแตกแยก/หย่าร้าง					
10. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดประเภทอื่น เช่น บุหรี่ ฯลฯ					
ค. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบเศรษฐกิจ/อาชีพ					
11. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เป็นการเพิ่มรายจ่ายโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์					
12. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เป็นสาเหตุหนึ่งที่สามารถก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายด้านการพยาบาลที่เกิดจากการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากการตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์					
13. การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้สิน เช่น การซื้อสุราไปตี๋จากร้านค้า					

ตอนที่ 3 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการตีสุราและเครื่องตีแอลกอฮอล์ (ต่อ)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

พฤติกรรมกรรมการตีสุราและเครื่องตีแอลกอฮอล์	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคย
ด้านความรู้ความเข้าใจ (ต่อ)					
14. การตีสุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดรายจ่ายจากผลกระทบจากการตีมา เช่น ค่าสินไหมทดแทน ค่าทำขวัญ ค่าไกล่เกลี่ย เป็นต้น					
15. การตีสุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดการสูญเสียโอกาสและรายได้ เช่น ตีจนไม่สามารถไปทำงานได้					
ง. ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบผลกระทบต่อสังคม/ชุมชน					
16. การตีสุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำให้ง่ายต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมอื่นๆ					
17. การตีสุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดง่ายต่อการเกิดอุบัติเหตุ เช่น อุบัติเหตุทางรถยนต์					
18. การตีสุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการขาดการยอมรับจากสังคมและสังคมขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในชุมชน					
19. การตีสุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการทำผิดศีลธรรมง่ายขึ้น					
20. การแพร่ระบาดของโรคร้ายแรง ส่วนหนึ่งมาจากการบริโภคสุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์ เช่น การขาดสติในการคิดและตัดสินใจป้องกันโรคร้ายแรง ประเภท โรค HIV, โรคไวรัสตับอักเสบบี (Hepatitis B)					
ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี					
1. สุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นองค์ประกอบที่มีในพิธีกรรมของชาติพันธุ์ท่าน เช่น พิธีกรรมแม่मत (การรำเจี๋ยง) การรำผีฟ้าที่ต้องมีการตีสุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์ก่อนทำพิธีกรรมฯลฯ					
2. ท่านบริโภคสุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์ในงานประเพณี เช่น การพ้อนแข่งบุญบังไฟ ประเพณีการแห่บุญพะเวด พิธีชนโขนตา ฯลฯ					
3. ชุมชนท่านใช้สุราหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์ในการประกอบพิธีกรรมบนบานศาลกล่าว					

ตอนที่ 3 รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นท่านมากที่สุด

พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคย
ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี (ต่อ)					
4. สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้ประกอบพิธีกรรมสมมาในการแสดงความรับผิดชอบ หรือการขอโทษ ฯลฯ					
5. สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรมในการรักษาโรค เช่น การเป่าต่อกระดูก ฯลฯ					
ด้านวัฒนธรรมกลุ่มๆ และชุมชน สังคม					
1. ท่านบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิต เช่น ลงแขกเกี่ยวข้าว ลงแขกกรีดยาง					
2. ท่านบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะเป็นแบบแผนวัฒนธรรมในสังคม เช่น ดื่มงานเลี้ยงสังสรรค์					
3. ท่านใช้สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเป็นการอวยพรและเป็นการแสดงความยินดีต่อความสำเร็จ เช่น การได้เลื่อนตำแหน่ง ฯลฯ					
4. ท่านจะนำสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาให้ผู้มาเยี่ยมเยียนที่บ้านบริโภค เพราะเป็นการบ่งบอกถึงไมตรีจิต					
5. ท่านใช้สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม					

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน
 คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อความ	ระดับความสัมพันธ์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยด้านชาติพันธุ์วรรณนา					
1.1 ในชาติพันธุ์ท่านับการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องปกติและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต เช่น การดื่มเพื่อให้อาหารในตอนเย็นก่อนรับประทานอาหารเย็น หรือการดื่มที่ร้านค้าก่อนไปดำเนินกิจกรรมประจำวัน					
1.2 การพบเห็นคนในชุมชนชาติพันธุ์ท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นประจำ เข้า เย็นทำให้เกิดการอยากรู้ อยากลองดื่มบ้าง					
1.3 ชาติพันธุ์ท่านมีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากพิธีกรรมจะช่วยส่งเสริมให้มีชีวิตที่ดี มีความเจริญรุ่งเรือง เช่น การเลี้ยงผีปู่ตาประจำ					
1.4 ชาติพันธุ์ท่านมีความเชื่อว่าการถวายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพิธีกรรม (การแขน) หรือการบูชาถวายจะช่วยปกป้องถึงความเคารพรัก กตัญญูต่อผีบรรพบุรุษ					
1.5 ชาติพันธุ์ท่านจะบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันมากในช่วงเทศกาลสำคัญ เพราะเป็นการรวมญาติพี่น้อง					
ปัจจัยส่วนบุคคล					
2.1 การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่ม					
2.2 การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเพื่อนถือเป็นเรื่องที่ทันสมัย					
2.3 ความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่าน					
2.4 การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดรู้สึกมีความสุข ปลอดภัยทางเพศและสามารถสร้างความมั่นใจให้ตนเองได้					
2.5 การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ท่านมีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างยอมรับท่านเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม					

ตอนที่4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน
คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตี๋สุราและเครื่องตี๋
แอลกอฮอล์ (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความสัมพันธ์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยด้านครอบครัว					
3.1 สมาชิกในครัวเรือนมีการตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ด้วยกันเป็นประจำแม้ไม่ใช้ช่วงเทศกาลต่างๆ					
3.2 การตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ในครอบครัวเป็นเรื่องปกติไม่ใช้การกระทำคามผิดร้ายแรง					
3.3 การตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น					
3.4 บิดา มารดา หรือบุคคลในครัวเรือนไม่ได้มีการห้าม หรือให้คำแนะนำถึงผลกระทบจากการตี๋สุรา หรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ส่งผลให้สมาชิกในครัวเรือนมีความต้องการเรียนรู้ในการลองตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดการเข้าสู่วงจรการตี๋ง่ายขึ้น					
3.5 พฤติกรรมการตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ของสมาชิกในครัวเรือนทำให้สมาชิกในครัวเรือนอื่นๆ ตัดสินใจตี๋สุรา หรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ง่ายขึ้น					
ปัจจัยด้านชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม					
4.1 การเข้าถึงร้านค้าที่จำหน่ายสุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ง่ายขึ้น ทำให้สามารถซื้อสุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ได้มากขึ้น					
4.2 การรับรู้การโฆษณาจากสื่อ เช่น มีการโฆษณาสรรพคุณรสชาติของสุรา หรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ที่น่าสนใจทำให้ท่านอยากลองตี๋มากขึ้น					
4.3 การตี๋สุราหรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ตามเทศกาล งานบุญ ประเพณี ทำให้ท่านเข้าสู่วงจรการตี๋สุรา หรือเครื่องตี๋แอลกอฮอล์					
4.4 คนในชุมชนที่ตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์เป็นประจำ ให้เหตุผลว่า การตี๋สุรา และเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดี					
4.5 ชุมชนท่านมีความเชื่อว่าการตี๋สุราและเครื่องตี๋แอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น หรือช่วยให้สุขภาพดี					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ท่านมีแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาคาร์ติลและเครื่องตีมแอลกอฮอล์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคาร์ติลและเครื่องตีมแอลกอฮอล์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
ภาพกิจกรรมเก็บข้อมูลวิจัย

ภาพกิจกรรมเวทีชี้แจงโครงการวิจัย

ตำบลโคกตาล

ตำบลดงรัก

ตำบลตะเคียนราม

ตำบลไพรพัฒนา

ตำบลละลม

ตำบลห้วยตามอญ

ตำบลห้วยตึกขุ

ภาพลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง (การวิจัยเชิงคุณภาพ)

ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์

ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์

ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์

ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์

ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์

ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์

ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์

ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์

ภาพลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ)

ภาพการประชุมสนทนากลุ่มย่อย

กลุ่มผู้สูงอายุ

กลุ่มสตรี แม่บ้าน

กลุ่มเยาวชน

กลุ่มผู้จัดงานฯ

ภาคผนวก จ
ประวัติคณะวิจัย

ประวัติคณะวิจัย

หัวหน้าโครงการ

ชื่อ- นามสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ แจ่มใส

การศึกษา

-ปริญญาตรี : รัฐศาสตรบัณฑิต(บริหารรัฐกิจ)

-ปริญญาโท : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

(การจัดการภาครัฐและเอกชน)

-ปริญญาเอก : ปรัชญาดุสิตบัณฑิต

(สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา

ประสบการณ์การทำงานและงานวิจัย

- อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช

ภัฏศรีสะเกษ 2548 – ปัจจุบัน

- ทำหน้าที่ที่ปรึกษาโครงการสร้างชุมชนน่าอยู่ สิ่งแวดล้อมเป็น

มิตรกับเด็กและชุมชน พื้นที่ตำบลตุม อ.ศรีรัตนะ จ.ศรีสะเกษ โดย สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2554 – พ.ศ. 2555

- ทำหน้าที่ผู้ช่วยวิจัย ศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กใน

โรงเรียนและชุมชน โดย องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล ینگค์ [Plan International .Inc.] พ.ศ.2547 – พ.ศ. 2556 และ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2549

- ทำหน้าที่ที่มวิจัย ศึกษาสถานการณ์วัยรุ่นในภาวะเสี่ยงด้าน

เพศสัมพันธ์ และกลุ่มเสี่ยงทางเพศ โดย มหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏศรีสะเกษ และ องค์การแพธ[PATH] พ.ศ.2550

- ทำหน้าที่ผู้ร่วมวิจัยแผนงานวิจัยโครงการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง

ศึกษาสถานภาพความรู้ และ ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ จังหวัดศรีสะเกษ (ทุน วช.) พ.ศ. 2557

- ทำหน้าที่ ที่ปรึกษาโครงการคลินิกโอบาย สาธารณสุขเคลื่อนเพื่อ

เฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดต่อและภัยด้านสุขภาพ ในกลุ่ม แรงงานข้ามชาติ สัญชาติ ลาว พม่า กัมพูชา และไทย พื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ภายใต้ Pproject through the Australian Embassy Direct Aid Program ทุนสนับสนุนจาก สถานทูตออสเตรเลีย (ประเทศไทย) ธันวาคม 2557 – พฤษภาคม พ.ศ. 2558

- ทำหน้าที่หัวหน้าโครงการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง แนวทางการ

เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลหนองครก อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (งบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ปี 2559)

คุณสมบัติพิเศษ/ความเชี่ยวชาญ/ความสนใจพิเศษ

- สาขานโยบายสาธารณะ

- การจัดการภาครัฐแนวใหม่

- สาขาการปกครองท้องถิ่น

- ระบบบริหารราชการไทย

- การส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชน

- การส่งเสริมสุขภาวะอนามัยเด็ก และครอบครัว

-การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลงานตีพิมพ์ และประสบการณ์อื่น ๆ

- การเขียนผลงานวิชาการและบทความ รุ่นที่ 37 วันที่ 25 - 27 พ.ย. 58 โดย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- อบรม วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมผสาน โดย รศ.ดร.โยธิน แสงวงดี วันที่
10 พฤษภาคม 2559 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

นักวิจัยร่วม

คนที่ 1

ชื่อ- นามสกุล

ดร.กล้าณรงค์ วงศ์พิทักษ์

การศึกษา

-ปริญญาตรี(วทบ.สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
(พ.ศ. 2538)

-ปริญญาโท (สบ. บริหารสาธารณสุข) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
(พ.ศ. 2552)

-ปริญญาเอก (PHD. Health science) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประสบการณ์

- การวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมในการรับถ่ายโอนภารกิจด้าน
สุขภาพของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษ

- การวิจัย เรื่อง การควบคุม ป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ จังหวัดนครพนม (
Present ณ ประเทศสเปน มีนาคม 2558)

- การส่งเสริมกิจกรรมสุขภาวะอนามัยเด็ก เยาวชน ครอบครัว และชุมชน

คุณสมบัติพิเศษ/ความเชี่ยวชาญ/ความสนใจพิเศษ

-การพัฒนานวัตกรรมด้านสุขภาพ (ผลงานชนะเลิศระดับประเทศ)

- วิทยากรอบรมด้านสาธารณสุข

- งานด้านวิชาการด้านสุขอนามัยต่าง ๆ

- การส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชน

- การส่งเสริมสุขภาวะอนามัยเด็ก และครอบครัว

คนที่ 2

ชื่อ- นามสกุล

นายศรณรงค์ ปล่องทอง

การศึกษา

- ปริญญาตรี (สวัสดิการสังคม) มหาวิทยาลัยเกริก (พ.ศ. 2539)

-ปริญญาโท (การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ประสบการณ์

- ปี 2537-- 2540 ผู้ประสานงานโครงการพัฒนาพื้นที่ป่าดงลาน จ.ขอนแก่น
- ปี 2540-- 2545 ผู้ประสานงานโครงการพัฒนาพื้นที่ทุ่งวังควน จังหวัดขอนแก่น
- ปี 2547- 2554 .ผู้ประสานงานโครงการ องค์การแพลนประเทศไทย (จังหวัดศรีสะเกษ.)
- ปี พ.ศ. 2550 การวิจัยผลกระทบจากภาวะการฉ้อพยพแรงงาน “การตัดอ้อย” พื้นที่ตำบลตูม อำเภอสรีรัตนะ จ.ศรีสะเกษ (โดย Plan International)
- ปี พ.ศ. 2550 การวิจัยและศึกษา Base line survey in community (โดย Plan International.org)
  - ปี พ.ศ. 2551 ศึกษาสถานการณ์วัยรุ่นในภาวะเสี่ยงด้านเพศสัมพันธ์ และกลุ่มเสี่ยงทางเพศ พื้นที่ อ.เมือง จังหวัดศรีสะเกษ (โดย องค์การ PAHT)
  - ปี พ.ศ. 2552 ศึกษาข้อมูล และสรุปบทเรียน “โครงการ 1 ตำบล 1 โรงงาน” นำร่อง 5 อำเภอ จังหวัดศรีสะเกษ (โดย Plan International)
  - ปี พ.ศ. 2552 ศึกษาข้อมูล และสรุปบทเรียน “โครงการแม่และเด็ก ” นำร่อง 5 อำเภอ จังหวัดศรีสะเกษ (โดย Plan International และ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น)
  - ปี พ.ศ. 2553 สรุปบทเรียนและติดตามประเมินผล โครงการเพศศึกษา ในระบบและนอกระบบการศึกษา นำร่อง พื้นที่ศรีสะเกษ (โดย Plan International.org และ สำนักงานที่ปรึกษาด้านสุขภาพ)
  - ปี พ.ศ. 2554 สรุปบทเรียนและติดตามประเมินผล โครงการพิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี พื้นที่ชายแดน จ.มุกดาหาร จ.อุบลราชธานี (โดย มูลนิธิพิทักษ์สตรี)
  - ปี พ.ศ. 2554 ศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการชุมชนน่าอยู่ พื้นที่ ตำบลตูม อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ (โดย มูลนิธิพิทักษ์สตรี)
  - ปี พ.ศ. 2555 สรุปบทเรียนและติดตามประเมินผล โครงการพัฒนาเครือข่ายเพศศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ (โดย Plan International.org และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1-4)
  - ปี พ.ศ. 2555 ศึกษาวิจัยการแก้ไขปัญหาของชุมชน จากผลกระทบน้ำท่วม (การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร และการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิต) (โดย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

- ทำหน้าที่ผู้ช่วยวิจัย ศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กในโรงเรียนและชุมชน โดย องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล อิงค์ [Plan International .Inc.] พ.ศ.2547 – พ.ศ. 2556 และ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2549

- ทำหน้าที่ผู้ช่วยนักวิจัยแผนงานวิจัยโครงการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การศึกษาสถานภาพความรู้ และ ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ จังหวัดศรีสะเกษ (ทุน วช.) พ.ศ. 2557

- ทำหน้าที่ ผู้ประสานงานโครงการคลินิกโอบาย สาธารณสุขเคลื่อนที่เพื่อเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดต่อและภัยด้านสุขภาพ ในกลุ่ม แรงงานข้ามชาติ สัญชาติ ลาว พม่า กัมพูชา และไทย พื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ภายใต้ Pproject through the Australian Embassy Direct Aid Program ทุนสนับสนุนจาก สถานทูตออสเตรเลีย (ประเทศไทย) ธันวาคม 2557 – พฤษภาคม พ.ศ. 2558

- ทำหน้าที่ ผู้ช่วยนักวิจัย โครงการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลหนองครก อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (งบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ปี 2559)

- ทำหน้าที่ผู้ช่วยวิจัย โครงการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องการศึกษา แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามพื้นที่ชายแดน จังหวัดศรีสะเกษ (ทุน วช.) ปี พ.ศ. 2558

- ทำหน้าที่ผู้ช่วยวิจัย โครงการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การจัดการป่าชุมชนในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (ทุน วช.) ปี พ.ศ. 2559

- ทำหน้าที่ผู้ช่วยนักวิจัย โครงการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารจัดการ กลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP : กรณีศึกษา กลุ่มประดิษฐ์ของชำร่วย ของที่ระลึก บ้านโพธิ์กระสังข์ ตำบลโพธิ์กระสังข์ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ (ทุน บกศ.) ปี พ.ศ. 2559

คุณสมบัติพิเศษ/ความเชี่ยวชาญ/ความสนใจพิเศษ

- การวิจัยเชิงคุณภาพ
- การพัฒนาชุมชน
- การสังคมสงเคราะห์
- การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การส่งเสริมสุขภาพตำบลสิ่งแวดล้อมชุมชน
- การส่งเสริมเพื่อลดความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในครอบครัว
- การส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชน
- การส่งเสริมสุขภาวะอนามัยเด็ก และครอบครัว

ผลงานตีพิมพ์ และประสบการณ์อื่น ๆ

- อบรมการเขียนผลงานวิชาการและบทความ รุ่นที่ 37 วันที่ 25 - 27 พ.ย. 58 โดย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- อบรม วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมผสาน โดย รศ.ดร. โยธิน แสงวดี วันที่ 10 พฤษภาคม 2559 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ และพัฒนาทักษะการวิจัย โดย ศ.ดร.สายัณห์ ทัดศรี รศ.ดร.จิณฉัตร ปะโคทั้ง รศ.ดร. ไพฑูลย์ มีสกุล ระหว่างวันที่ 13- 14 มิถุนายน 2559 ณ โรงแรมทองธารินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

คนที่ 3

ชื่อ-สกุล

ดร.อนุพันธ์ ประจำ

ตำแหน่งปัจจุบัน

รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยงาน

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ
485 หมู่ที่ 6 ถนนศรีสะเกษ-กันทรลักษณ์
ตำบลโพนข่า อำเภอเมือง
จังหวัดศรีสะเกษ 33000

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา

สาขาการศึกษา

ปริญญาเอก

- ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาการจัดการ
(Ph.D in Management)
-International Academy of Management and Economics, Republic of The Philippines

- ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขา การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
(Ph.D in Social Change)

- Universal Ministries of The King's College, Florida USA

ปริญญาโท

- สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานสาธารณสุข

- มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (Cand)

- มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

- รัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขารัฐประศาสนศาสตร์

- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม

- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

ปริญญาตรี

- สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารงานสาธารณสุข

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต(รัฐประศาสนศาสตร์)

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ)

- ประกาศนียบัตร
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
  - Mini MBA
  - มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
  - Mini M.M. in Health
  - สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน (มหาวิทยาลัยมหิดล)

สาขาวิชาที่ชำนาญเป็นพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

- สังคมศาสตร์
- การพัฒนาชุมชน
- จิตวิทยาชุมชน
- หลักสูตรและการสอน

ประสบการณ์ด้านงานวิจัยและการทำงานพัฒนา

- ผลงานวิจัยในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี
- ผลงานวิจัยในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท
- ผลงานวิจัยในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาเอก
- ผลงานวิจัยในการปฏิบัติงาน

ผลงานเผยแพร่

- คู่มือประกอบการบริหารราชการ กฎระเบียบเพื่อการบริหารราชการไทย (ISBN: 978-616-348-196-2)
- คู่มือ กฎ ระเบียบ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกาลูกจ้างประจำ (ISBN: 978-616-348-197-9)
- คู่มือ กฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติการพัสดุ เล่ม 1 (ISBN: 978-616-348-195-5)
- คู่มือ กฎ ระเบียบ การปฏิบัติเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือน (ISBN: 978-616-348-192-4)
- คู่มือ กฎ ระเบียบ การปฏิบัติเพื่อการบริหารจัดการพนักงานราชการ และพกส. (ISBN: 978-616-348-191-7)
- คู่มือ พ.ร.บ. ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสาธารณสุข (ISBN: 978-616-348)
- คู่มือการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รหัสวิชา 2554102 (ISBN: 978-616-348)
- คู่มือ การจัดการความรู้: แนวทางสู่การปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาการวางแผนเป้าหมายและแผนชีวิต (ISBN: 978-616-348)
- คู่มือการวางแผนเป้าหมายและแผนชีวิต (ISBN: 978-616-348)

ประสบการณ์ทำงานพัฒนา

- วิทยากรหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น สถาบันการศึกษา
- คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาโท
- คณะกรรมการตัดสินผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ

ผลงานวิชาสอน

- Thai Local Organization Management
- Sociology principles
- Project Evolution
- Thai Administration
- Community Development Administration
- Research Methodology in Public Administration
- Seminar in Public Administration
- Statistics for Public Administration Research
- Public Administration Concepts and Theories
- Thai Local Government
- Development Administration
- Local Public Health Administration